

MŪSŲ GIRIOS



2013 / 10



**Perkantiems STIHL motorinius pjūklus
dovanojame FISKARS kirvį skaldiklį X11.**

Akcija galioja tol, kol užteks jai skirtų dovanų.
Modeliams STIHL MS 170 D, MS 181 ir MS 181 C-BE akcija netaikoma.



Oficiali firmos STIHL atstovė Lietuvoje – Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda, tel. (8 343) 96 464, faks. (8 343) 95 383.
www.ginalas.lt

STIHL®
Nr. 1 pasaulyje

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2013 m. spalio Nr. 10 (786)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897
PVM mokėtojo kodas LT 253028917
A/S LT887044060001501044
AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,
Andrius Kuliešis,
Romas Kupstaitis,
Vygantas Mierkis,
Edvardas Riepšas,
Benjaminas Sakalauskas,
Albinas Tebėra,
Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius
Rimondas Vasiliauskas
tel. 8 5 2752047,
mob. tel. 8 687 10616;
el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius
Vaclovas Trepėnaitis
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10614;
el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė
Jūratė Kuusienė
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10609;
el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

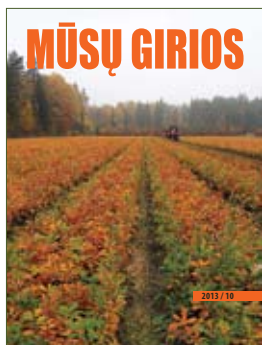
Spausdino AB „Spauda“
Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius
www.spauda.com
Tiražas 2050 egz.

Kaina 10,50 Lt, su nuolaida 7 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor-in-chief R. Vasiliauskas
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

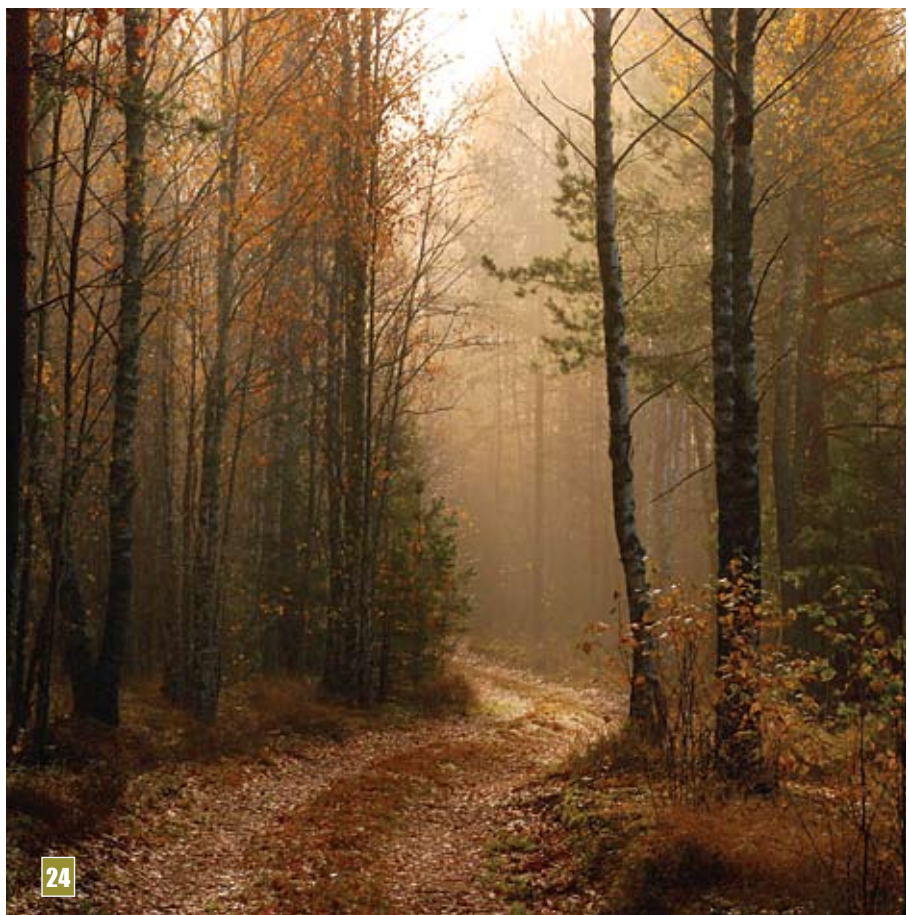
Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.



Turinys

Kronika	2
Aktualijos	4
R. KAPUŠINSKAS, K. JASKELEVIČIUS. Kada sulauksime objektyvaus miškų urėdijų veiklos vertinimo?	4
„Sprendimų ratas“ sukosi jau šestą kartą	6
Miškininkystė	8
A. PLIŪRA, R. BAKYS, V. SUCHOCKAS, D. MARČIULYNIENĖ. Paprastojo uosio atsparumo patogenui <i>Chalara fraxinea</i> tyrimai Lietuvoje	8
J. MOTIEJŪNAITĖ. Kalifornijos miškai	12
J. REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ. Šviečianti asmenybė. Prof. V. Antanaičiui – 85	16
Urėdijose	18
V. TREPĖNAITIS. Tęsiant „Atvirų vartų savaitės“ tradiciją Vainagiuose	18
R. RUTKAUSKAS. Atidarytas pažintinis miško takas Kazlų Rūdoje	20
Tauta, nežinanti savo istorijos, pasmerkta išnykti	22
O. GYLIENĖ. Pagerbtas 1863 m. sukilimo dalyvių atminimas Labanoro girioje	23
J. REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ. Atskleidžiant Lietuvos miškų grožį	24
Z. BITVINSKAITĖ, V. TREPĖNAITIS. Puoselėjantis miškus ne kalbomis	26
Profesijų veikla	32
R. VASILIAUSKAS. Tvirtas pagrindas socialinių partnerių bendradarbiavimui	32
Medžioklė	34
R. BALEIŠIS. Apie medžioklę	34
Miškas ir visuomenė	40
Laisvą minutę	44
Nauji leidiniai	45
Išėję negrįžti	46
Datos	48
Naujos pareigos	48



Rugsėjo 27 d. Druskininkų miškų urėdijos Mokymo ir informacijos centre – miško muziejuje „Girios aidas“ apdovanoti miškininkų kūrybos konkurso „Miškininkas“ laureatai (plačiau – 24 p.).

Rugsėjo 30 d. Briuselyje ES Tarybos *Justus Lipsius* pastate **Lietuvos Respublikos aplinkos ministras V. Mazuronis kartu su ES aplinkos komisaru J. Potočniku Europos Sąjungos ir visų jos valstybių narių vardu pasirašė Europos Sąjungos ir Indonezijos Respublikos savanoriškos partnerystės susitarimą dėl miškų** teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos į Europos Sąjungą importuojamais medienos produktais. Prieš pasirašymo ceremoniją vyko dvišalis Lietuvos ministro susitikimas su Indonezijos miškų ūkio ministru Z. Hasan'u, kurio metu aptartas tarptautinis bendradarbiavimas aktualiais miškų klausimais, siekiant įgyvendinti darnaus miškininkavimo principus, suderinti ekonomines, aplinkosaugines ir socialines miškų funkcijas.

Spalio 1 d. Vilniuje vyko Aplinkos ministerijos organizuota **konferencija, skirta programai „Biologinė įvairovė ir ekosistemų funkcijos“**. Renginio tikslas – partnerių iš Norvegijos Karalystės paieškos numatomiems atviro kvietimo būdu finansuojamiems projektams. Konferencijoje dalyvavo Norvegijos Gamtos tyrimų instituto (NINA), „Norconsult“, „Bioforsk“, „SWECO“, Norvegijos Vandens tyrimų instituto, Norvegijos Aplinkos agentūros atstovai bei daugiau nei 20 aplinkosaugos srityje veikiančių Lietuvos organizacijų atstovai. Konferencijos metu pristatyta aktuali atviro kvietimo informacija bei Dvišalio bendradarbiavimo fondo panaudojimo galimybės.

Spalio 1-3 d. Palangoje vyko **Baltijos jūros šalių „Miškas ir vanduo“ tinklo 5-asis pasitarimas**, kurį „Eco-Region“ projekto rėmuose inicijavo Švedijos miškų agentūra, organizavo LAMMC Miškų institutas ir Kretingos miškų urėdija. Baltijos jūros regionui aktualios šio projekto temos: sausimo sistemos, buferinės zonos, planavimo priemonės ir bebras. Pasitarime dalyvavo ekspertai iš Baltijos regiono šalių, Kretingos miškų urėdijos darbuotojai bei projekto dalyviai iš Švedijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Kaliningrado srities ir Lietuvos. Pasitarimą atidarė Kretingos miškų urėdijos urėdas A. Baranauskas, kalbėjo Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininystės skyriaus vedėjas S. Žebrauskas,

pranešimą skaitė šio skyriaus vyriausiasis specialistas Z. Glazko ir Miškų instituto darbuotoja O. Belova. Pasitarimo dalyviai lankėsi Kretingos miškų urėdijos miškuose bei LAMMC Miškų instituto mokslo ir mokymo medžioklės plotuose Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, kur susipažino su bebraviečių priežiūros darbais perspektyviose ir neaperspektyviose bebravietėse.

Spalio 4-6 d. Aleksandro Stulginskio universitete šeštą kartą vyko **miško, medžioklės ir aplinkos paroda „Sprendimų ratas 2013“** (plačiau – 6 p.).

Spalio 10 d. Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje vyko **konferencija „Lietuvos valstybinių miškų urėdijų veiklos rezultatai. Šakinės kolektyvinės sutarties pasirašymas“**, kurioje aptartos miškų žinybos aktualijos, socialinio dialogo vystymas ir šakinės kolektyvinės sutarties nuostatos (plačiau – 32 p.).

Spalio 10 d. įvyko Lietuvos biomasės energetikos asociacijos „Litbioma“ kartu su ekonomikos žurnalu „Valstybė“ organizuota **Lietuvos energetikos konferencija**. Joje ekspertai analizavo ir diskutavo apie esminius Lietuvos energetikos raidos, transformacijos procesus bei jų įtaką ekonomikai. Konferencijoje aptarta: Lietuvos energetikos politikos 2014 m. tikslai ir strategija; ES energetikos politika ir pasaulinės energetikos tendencijos; atsinaujinančių išteklių energetikos plėtros kryptys; verslo ir valstybės investicijų į energetikos sektorių potencialas. Konferencijoje dalyvavo generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas, jo pavaduotojas G. Visalga bei miškų urėdijų atstovai. Generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas pristatė pranešimą „Valstybinių miškų įmonių indėlis, vystant ir stiprinant mūsų šalies strategiškai svarbią biokuro rinką (dabartis ir perspektyvos)“.

Spalio 14 d. Generalinėje miškų urėdijoje **lankėsi Švedijos žemės ūkio universiteto Miškų fakulteto mokslininkų grupės atstovai L. Bučionytė ir M. Manton**, kurie susitiko su generaliniu miškų urėdu B. Sakalausku bei Generalinės miškų urėdijos specialistais. Svečiai domėjosi, kaip skiriasi Lietuvos ir kaimyninių šalių požiūriai bei planavimo procesai, užtikrinant biologinės įvairovės apsaugą, taip pat Generalinės miškų urėdijos vaidmeniu Lietuvos žaliųjų teritorijų planavimo procese bei problemomis, su kuriomis susiduria miškininkai.

Spalio 16 d. Generalinė miškų urėdija kartu su Kauno miškų urėdija organizavo **seminarą ažuolynų atkūrimo ir įveisimo klausimais** (plačiau – kitame numeryje).

Spalio 24 d., vadovaudamasis Vilko populiacijos gausos reguliavimo planu, aplinkos ministras Valentinas Mazuronis pasirašė įsakymą, kuriuo **2013-2014 m. medžioklės sezono metu leido šalyje sumedžioti 21 vilką**.

Spalio 29 d. Vilniuje, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje vykusiame Japonijos ambasados ir M. K. Čiurlionio fondo renginyje suteikti „Šviesuolio 2013“ vardai ilgamečiams miškų puoselėtojams – Šilutės miškų urėdui S. Bairašauskui ir buvusiam Jonavos miškų urėdui V. Daukševičiui. Nominacijas įteikė **Japonijos ambasadorė K. Shiraiski** ir Lietuvos mokslų akademijos prezidentas **akademikas V. Razumas**.

➤ **Aplinkos ministerija ir Lietuvos žurnalistų sąjunga** skelbia tradicinį kūrybinį konkursą žurnalistams „Žmogus ir aplinka“. Konkursinius darbus galima pateikti iki gruodžio 4 dienos. Šio jau vienuoliktus metus rengiamo konkurso tikslas – skatinti žurnalistų kūrybiškumą ir profesionalumą supažindinant visuomenę su aplinkos sektoriaus aktualijomis. Konkurso nugalėtojai bus apdovanoti piniginiiais prizais ir diplomais. Juos išrinks komisija, sudaryta iš keturių Lietuvos žurnalistų sąjungos ir trijų Aplinkos ministerijos atstovų. Pagrindiniai vertinimo kriterijai: aktualumas, visuomeninė reikšmė ir profesionalumas. **Išsamesnė informacija: tel. (5) 212 2805, el. paštu info@lzs.lt arba tel. 8~70 663660, el. paštu r.karnackaite@am.lt.**

➤ **Nacionalinė mokėjimų agentūra** informuoja, kad pakoreguotas paraiškų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos (KPP) priemonės „Pirmas ne žemės ūkio paskirties žemės ir apieistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ priėmimo 2013 m. grafikas. Norintieji įveisti mišką pagal šią priemonę paramos gali kreiptis nuo lapkričio 4 d. iki gruodžio 6 d. Paraiškas paramai gauti su reikiama dokumentais priima ir registruoja Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (NMA) teritoriniai paramos administravimo skyriai. Paraišką kartu su reikiama dokumentais galima pateikti asmeniškai, nusiųsti paštu arba pateikti elektroniniu būdu informaciniame portale adresu: <https://portal.>



nma.lt. Paraiška internetu teikiama tik asmeniškai (įgaliotas asmuo negali jos teikti). Prie paraiškos pridedami dokumentai turi būti elektroninės formos (jei dokumentas pateiktas popieriuje, jis turi būti nuskenuotas ir pateiktas kartu su paraiška).

► **Valstybinė miškų tarnyba** praneša, kad prasidėjo naujas Šiaurės Europos ir Baltijos šalių bendradarbiavimo programos viešajam valdymui 2009-2013 m. seminarų ciklas, pavadintas „Žemės naudojimas, švelninantis klimato kaitos poveikį“. Pirmasis seminaras, kaip ir praėjusio ciklo pradžioje, vyko pas programos organizatorius Rygoje (Latvija). Šįkart programos dalyvių geografija išsiplėtė: prie Latvijos, Lietuvos, Estijos, Suomijos, Švedijos prisidėjo Norvegijos, Danijos ir Islandijos specialistai. Spalio 21-22 d. seminaras vyko Latvijoje. Pristatymus skaitė ir kvestiniai svečiai: Jungtinio Tyrimo Centro ekspertas G. Grassi bei Klimato poveikio Direktorato prie Europos Komisijos atstovė A. Kauppila. Lietuvai atstovavo Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus specialistai R. Beniušis, S. Jezukevičius ir K. Mickevičius. Seminare diskutuota apie šalyse esamas arba planuojamas įdiegti miškininkystės priemones, kurios galėtų prisidėti prie klimato kaitos poveikio švelninimo bei prisitaikymo. Visi dalyviai pristatė, kokios priemonės yra įdiegtos jų šalyse, kokie darbai dar yra numatyti ateityje, bei diskutavo, ką dar galima būtų padaryti, kad tvari ir su-

balansuota miškininkystė galėtų labiau prisidėti švelninant Klimato kaitos poveikį. Antroji diena buvos skirta diskusijoms apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitą nukirsto medžio produktuose (*harvested wood products*), kuri taps privaloma antrojo Kioto Protokolo laikotarpio metu.

► **Valstybinė miškų tarnyba** informuoja, kad Mogiliove (Baltarusija) rugsėjo 25-27 d. vyko tarptautinis mokslinis – praktinis seminaras eglynų džiūvimo nuo medžių liemenų kenkėjų problemų sprendimo klausimais, kuriame dalyvavo VMT direktoriaus pavaduotojas P. Zolubas ir Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas V. Vasiliauskas. Seminare dalyvavo Baltarusijos mokslinių organizacijų atstovai ir Latvijos, Lietuvos, Rusijos, Ukrainos miško apsaugos tarnybų ir mokslo įstaigų atstovai. Demonstraciniuose objektuose susipažinta su eglynų džiūvimo per artimiausią dešimtmetį eiga nuo masinių žievėgraužio tipografo išplitimo židinių, jų tvarkymui ir medžių liemenų kenkėjų plitimo mažinimui naudojamomis priemonėmis, iškirstų pažeistų medynų atkūrimu. V. Vasiliauskas pristatė pranešimą „Eglynų džiūvimas Lietuvoje ir jį sukeliančios pagrindinės priežastys per praėjusius 45-erius metus“.

► **Aleksandro Stulginskio universitetas** žemės ir miškų ūkio veikla užsiimantiems privatiems žemės savininkams ir įmonėms organizavo mokymus ir lauko dienas miš-

kininkystės tema. Jų metu universiteto darbuotojai pasidalino sukaupta patirtimi ir bandymų rezultatais. Seminarai vyko Aleksandro Stulginskio universitete, Dubravos EMM urėdijoje, Andrioniškyje, Anykščių r. ir Kazlų Rūdos mokykloje miškų urėdijoje. Mokymų metu buvo pademonstruoti miško atkūrimo ir įveisimo būdai, eglės sodinuko (eglės augūno) dauginimo ypatumai, žemės ūkio kultūrų apsaugos nuo elninių žvėrių priemonės. Šių renginių tikslas – skatinti diegti pažangių pušies atkūrimo metodų, eglės augūnų reprodukcinių plantacijų, laukinės gyvūnijos tausojimo ir jos poveikio reguliavimo inovacinę praktiką, mokslo naujoves, kuriant konkurencingą ūkį ir gerinant gyvenimo kokybę kaime.

► **Paskirtos ASU Miškų ir ekologijos fakulteto vardinės stipendijos: Miškininko Juozo Skaisgirio vardinė stipendija** – Miškininkystės studijų programos II kurso 2 grupės studentei G. Junevičiūtei; **Carol Martin Gruodis** vardinė stipendija – Miškininkystės studijų programos I kurso 1 grupės studentui J. Bajer ir Miškininkystės studijų programos magistrantūros II kurso studentui M. Ilčiukui; **Prof. P. Matulionio skatinamoji stipendija** – Miškininkystės studijų programos IV kurso 1 grupės studentui V. Ambrazevičiui; **Prof. T. Ivanausko skatinamoji stipendija** – Taikomosios ekologijos studijų programos III kurso 4 grupės studentei K. Kvašinaitei.

LMS vadovybės iniciatyva spalio 18 d. ASU IV rūmų konferencijų salėje surengtas **LMS valdybos posėdis ir seminaras „Miškininkystės prioritetai Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai“**, kuriame dalyvavo LMS aktyvus, regionams atstovaujantys miškų urėdai bei gausi Miškų ir ekologijos fakulteto studentų auditorija. Išsamų apžvalginį pranešimą apie ES valdymo struktūrą, priimtus ir rengiamus miškų sektoriui svarbius teisės aktus, miškininkystės prioritetus, miškų ūkio darbo grupių veiklą Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai padarė Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorius dr. Valdas Vaičiūnas. Jis pažymėjo, jog pasirėmimas ir vadovavimas miškų ūkio darbo grupių veiklai, Lietuvai pirmą kartą pirmininkaujant ES Tarybai, yra didelis iššūkis šių grupių veiklą kuruojantiems Miškų departamento specialistams ir jam pačiam. Sesijų posėdžiai vyksta po 6 ir daugiau valandų, tenka derinti skirtingas nuomones.

Atsakinėdamas į pateiktus klausimus, pranešėjas pakomentavo, kaip pastaruoju metu siekiama parengti naują ES miškų strategiją, užkardyti prekybą nelegalia mediena (jos kilmės kontrolei Vokietijoje įsteigta speciali laboratorija). Auditoriją domino, kokios gali būti sankcijos ES narėms, radus pažeidimų ar neatitikimų ES teisės aktams, ar Europoje bene daugiausiai miškų turinti Rusijos federacija ateityje prisijungs prie ES priimtoms Miškų konvencijos, ar bus remiamas ateityje Lietuvos miškingumo didinimas, miškininkystės sektorius plėtra.



Nors ES Tarybai kitą kartą Lietuva pirmininkaus po 14 metų, dr. V. Vaičiūnas kvietė MEF studentus būti ambicingais ir ruoštis šiam forumui – domėtis ne tik nacionaline miškininkyste, mokytis kalbų, nebijoti iššūkių ES mastu.

Po seminaro LMS vadovybė pasveikino LMS Jonavos miškų urėdijos skyriaus pirmininką ir valdybos narį Rolandą Skują, rugsėjo 24 d. tapus Jonavos miškų urėdijos urėdu.



JOLITOS RAŠINAVIČIŪTĖS nuotraukos



Kada sulauksime objektyvaus miškų urėdijų veiklos vertinimo?

RIMANTAS KAPUŠINSKAS
Rokiškio miškų urėdijos urėdas
Dr. KĘSTUTIS JASKELEVIČIUS
ekonomistas

Kuo grįsti miškų ūkio sektoriaus veiklos vertinimo kriterijai?

Kuo geresnių veiklos rezultatų pasiekia valstybinis miškų sektorius, tuo labiau jis peikiamas. Niurzga dalis politikų. Apmaudu netveria stambiųjų medienos perdirbimo įmonių vadovai, nes jiems nesukuriamos išskirtinės žaliavos įsigijimo sąlygos. Net itin palankius miškininkų veiklos tarptautinius įvertinimus, kai JAV Jėlio universiteto mokslininkai 2012 m. paskelbė Lietuvą tarp geriausiai pasaulyje miškus tvarkančių valstybių, mėginama sumenkinti. Šoktels, būdavo, koks nors trečiarūšės svarbos indeksas tarpvalstybiniuose palyginimuose keliomis padalomis į viršų, ir visi neatsidžiaugia. O čia netgi priešingai – miškų urėdijoms ir po ekonominės krizės liko užkrauta sunkiai pakeliama mokesčių našta, nusavinamas jų uždirbtas pelnas, sugalvoti ūkinės tikrovės neatspindintys vertinimo kriterijai. Kodėl?

Prieš keletą metų šalies valdžios institucijos sukūrė metodiką, kai tie patys kriterijai taikomi, vertinant, tarkime, AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir miškų urėdijų veiklos rezultatus. Esminė tokios metodikos yda slypi skirtingose galimybėse disponuoti savo turtais. „Lietuvos geležinkeliai“ ir daugelis kitų valstybės įmonių ūkinėje veikloje gali pasitelkti visą sukaupą turtą, taikyti įvairias rinkodaros priemones, didinti teikiamų paslaugų apimtį ar įvairovę, o miškų urėdijos yra įspraustos į griežtus rėmus. Šie rėmai – mokslininkų apskaičiuota ir Vyriausybės patvirtinta metinė miško kirtimo norma, kurios nevalia viršyti.

Iškirtai mišką – privalai ne vėliau kaip per 3-ejus metus atkurti. Ir ne kaip „dievas duoda“, o tikslinėmis medžių rūšimis. Miškininkai turi didinti ažuolynų plotus, žiūrėti, kad nemažėtų pušynų, eglynų, kad nedaugėtų menkaverčių baltalksnynų, drebulynų ir pan. Pagaminta mediena parduodama rinkos sąlygomis, o ne valstybės ar pačios įmonės nustatytomis kainomis.

Taip vienos valstybės įmonės, uždirbdamos pajamas ir pelną, gali naudoti visą turto potencialą, o kitos – tik robotą to turto dalį.

Ar tokiu atveju yra korektiška lyginti tarpusavyje įmonių veiklos objektyvumą ir kitus rodiklius? Suprantama, kad nekorektiška. Tačiau prieš keletą metų gudročiai valdininkai nusprendė, kad galima lyginti. To rezultatas – visuomenės klaidinimas. Apie tai buvo ne vieną kartą diskutuota su buvusios kadencijos Ūkio ministerijos vadovais, mėginta išaiškinti miškų urėdijų ūkinės veiklos specifiką ir ypatumus. Deja, atsako į išsakytus argumentus nesulaukta. Todėl kyla natūralus klausimas: ar nesugebėta įsigilinti į veiklos ypatumus, ar sąmoningai norima miškų urėdijų veiklą blogai vertinti?

Štai Rokiškio miškų urėdijos 2013 m. pagrindinių kirtimų fondas yra 65,1 tūkst. m³, iš jo spygliuočių puškyje – 33,5 tūkst. m³, lapuočių – 31,6 tūkst. m³. Miškų urėdija, orientuodamasi į kokio nors medienos sortimento paklausą, galėtų iškirsti ir daugiau

miško, tačiau toks viršijimas bus vertinamas kaip pažeidimas. Metinės kirtimo apimtys skaičiuojamos, remiantis miškotvarkos projektu. Jame nurodyta, kiek medienos galima iškirsti pagrindiniais kirtimais, kiek tarpiniais, kokius atlikti kitus privalomuosius miško darbus.

Kita vertus, miško kirtimų reguliavimas pagal medynų pušius galėtų būti ir lankstesnis, atsižvelgiant į rinkos konjunktūrą. Tarkime, yra laikotarpis, kai padidėja popiermedžių paklausa ir kainos. Kodėl tais metais miškų urėdijoms neleidus padidinti kirtimų lapuočių puškyje, neviršijant bendros kirtimų normos? Kitais atvejais gali didėti spygliuočių padarinių rąstų poreikis. Komercinis lankstumas leistų miškų urėdijoms reaguoti į rinkos pokyčius, pagerėtų veiklos rodikliai.

Kai atliekamų miškuose darbų kokybę vertina tarptautiniai sertifikavimo auditoriai, bet koks nukrypimas, nesant įtikinamų argumentų, bus vertinamas neigiamai ir galima sulaukti sankcijų. Todėl nesuprantama, kaip aukšto rango valdininkai, ruošdami veiklos vertinimo metodikas, priimdami įvairius sprendimus, neįsigilina į konkrečios veiklos srities ypatumus.

Vis nepalieka mintis, gal tai daroma tyčia, siekiant valstybinių miškų sektoriaus veiklą nušviesti kuo blogiau, o vėliau imtis kokių nors reorganizacijų, reformų. Juk tokių atakų prieš valstybinius miškus buvo ne viena, žinomi ir jų įkvėpėjai. Gal visos šios veiklos vertinimo metodikos yra ankstesnių veiksmų tęsinys?



Kodėl nusavinamas miškų urėdijų pelnas?

Kitas ūkine logika nepaaiškinamas dalykas – miškų urėdijų pusės uždirbto grynojo pelno nusavinimas. Tai trikdo miškų urėdijų veiklą, jų investicinius planus, privalomųjų darbų planavimą ir vykdymą.

Premjero A. Kubiliaus vadovaujama vyriausybė jau besibaigiant 2011 m. priėmė Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimą, kuris įpareigojo į valstybės biudžetą pervesti 50 proc. įmonės grynojo pelno. Ekonominiu sunkmečiu dar buvo galima paaiškinti vienkartinę dalies grynojo pelno nusavinimo akciją. Tačiau ji taikyta ne tik 2011 m. ir 2012 m., bet ir 2013 m., ko gero 2014 m. uždirbtam miškų urėdijų pelnui – taip pat. Antai Rokiškio miškų urėdija 2012 m. uždirbo 401,6 tūkst. Lt grynojo pelno, kurio pusę turėjo atiduoti valstybei. Ir tai, be 1412,5 tūkst. Lt mokesčių už parduotą apvaliąją medieną, kitų mokesčių.

Šalyje džiaugiamasi ekonomikos atsigavimu, o miškų urėdijos verčiamos mokėti sunkmečio laikotarpiu nustatytą pelno įmoką. O gal Finansų ministerija ir pamiršo, kad tokį mokestį valstybei miškų ūkio įmonės moka? Jeigu nepamiršo, tai turėtų kuo greičiau atkurti normalias valstybės įmonių veiklos sąlygas.

Pasvarstykime įmonės pelno nusavinimo pasekmes. Pirma, tai sutrikdo miškų urėdijų ekonominį ritmą, jos praranda investicines perspektyvas, negali modernizuoti miškų priežiūros įrengimų, stabdo naujų technologijų įsisavinimą. Antra, įmonės netenka motyvacijos, racionalus ūkininkavimas ir taupymas taip pat netenka prasmės, verčiama didinti sąnaudas. Trečia, pamiršta, kad miškų urėdijos konkuruoja su privačių miškų sektoriumi, o pelno nusavinimas paprasčiausiai iškraipo konkurencinę aplinką. Kas gali paneigti, kad šitaip per 4–5-erius metus siekiama dar labiau nustekenti miškų urėdijas, o vėliau rodyti į jas pirštą – dirba neefektyviai.

Privačios miško ruošos įmonės, įsigydamos miško kirtimo techniką, įveisdamos naujus miškus, gauna ES finansinę paramą, kuri padengia žymią dalį įsigijimo išlaidų. Gi miškų urėdijos ne tik negali pretenduoti į ES paramą, bet dar ir nusavinamas jų pelnas. Ar galima tokiu atveju kalbėti apie vienodas konkurencijos sąlygas?

To nesugalvojo net tarybiniai planuotojai

Premjero A. Kubiliaus vadovaujama vyriausybė paskutinėmis savo darbo dienomis priėmė dar vieną nutarimą. Tai 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. 1511 „Dėl valstybės valdomų įmonių nuosavo kapitalo kainų nustatymo“. Šio nutarimo 2 p. nurodo: „patvirtinti valstybės įmonių miškų urėdijų siektiną vidutinį metinį konsoliduoto valstybės įmonių miškų urėdijų grynojo pelno rodiklį, prie jo pridėjus mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise ir bendrosioms miškų reikmėms, ir bendrosioms Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto reikmėms tenkinti nustatytą privalomųjų atskaitymų į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką sumą, sumažintą pelno mokesčio dalimi, 2013–2015 m. laikotarpiu – ne mažesnę kaip 97 mln. litų“.

Generalinė miškų urėdija, laikydamasi valstybinės drausmės, privalėjo jį vykdyti – miškų urėdijoms nustatyta vidutinė metinė grynojo pelningumo norma. Kitaip tariant, direktyvine tvarka nustatant vieną iš veiklos efektyvumo rodiklių, miškų urėdijos tapo suvaržytos ir įspraustos į tokius rėmus, kad apie ūkinio manevro galimybę nėra ko ir kalbėti. Ar tai normalu rinkos ekonomikoje? Blieka pridurti, kad tokio absurdo, kokį sumąstė praėjusios kadencijos vyriausybė, nesugalvojo net tarybiniai planuotojai. Keista dar ir tai, kad grynojo pelno rodiklis nustatytas tik miškų urėdijoms, nors pats nutarimas, atrodytų, apima visas valstybės įmones.

Tenka pridurti, kad veiklos efektyvumo rodiklių direktyvomis nustatymas valstybės įmonėms nepagrįstai suvaržo jų savarankiškumą ir prieštarauja Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymui. Todėl, mūsų manymu, Aplinkos ministerija ir Generalinė miškų urėdija turėtų imtis iniciatyvos atšaukti minėtąjį Vyriausybės nutarimą.

ES finansinės paramos apmokestinimas

Susiduriame su dar vienu nelogiškumu, kuris susijęs su ES finansine parama. Ji teikiama kompensuoti sąnaudoms, kurias patiria miškų urėdijos ir privačių miškų savininkai, įveisdami naujus miškus ar šalinami gamtos stichijos padarinius. Šie darbai pirmiausia atliekami savo lėšomis, kartu teikiant paraiškas ES paramai gauti. Jeigu paraišką teikia privataus miško savininkas, gautoji kompensacija nugula į jo atsiskaitomąją sąskaitą. O miškų urėdijose šios kompensacinės lėšos patenka į bendrą pelno skaičiavimo schemą. Suprantama, savikaina ir pelnas ūgteli. Tačiau tas ūgtelėjimas yra apmokestinamas, kaip ir visas miškų urėdijos pelnas.

Tarkime, miškų urėdija kaip kompensaciją už įveistus miškus žemdirbystei nenaudojamose žemėse gavo 30 tūkst. Lt. Tuomet nuo šios sumos yra mokamas 15 proc. pelno mokestis ir 50 proc. pelno įmoka į valstybės biudžetą. Miškų urėdijai viso labo lieka 35 proc. skirtos paramos, arba 10,5 tūkst. Lt.

Manytume, kad tai tiesiog nesusipratimas. Jeigu apie tai būtų žinoma Europos Komisijai, ko gero mūsų šalies valdininkai sulauktų rimtų priekaištų ar net baudų. Koks šios paramos efektas, jei darbus vykdančiai įmonei atitenka tik jos trečdalis, o du trečdaliai „maitina“ valstybės biudžetą? Todėl turėtų būti arba pakeista šių lėšų apskaita, arba jos turėtų būti eliminuojamos, apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną ir grynojo pelno įmoką.

Pasodinus mišką, privačios valdos savininkas želdinių priežiūros ir apsaugos darbams gauna papildomų išmokų. Kodėl, tą patį atlikusios, šių išmokų negauna miškų urėdijos? Ar čia neslypi irgi diskriminacija, kuri iškreipia konkurencinę aplinką? Nemanyčiau, kad čia europinio lygio neapsižiūrėjimas. Ko gero, mūsų šalies valdininkai, tvirtindami kompensuojamųjų išlaidų sąrašą, neapsižiūrėjo.

Šiomet baigiasi ES paramos miškų įveisimui 2007–2013 m. etapas. Kol kas mums nežinoma, ar kitame etape miškų urėdijoms bus skiriama parama miškų įveisimui. Nemažai valdininkų mano, kad tokios paramos valstybės įmonės neturėtų gauti. Tai reiškia, kad Vyriausybės patvirtintą miškų didinimo programą – naujų miškų įveisimą – miškų urėdijoms teks vykdyti iš savo uždirbtų lėšų. □

Miškų urėdijų investicijos į miškus



VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

Sprendimų ratas sukosi jau šeštą kartą

Aleksandro Stulginskio universitete (ASU) šių metų spalio 3-5 d. vyko šeštoji Miško, medžioklės ir aplinkos paroda „Sprendimų ratas 2013“. Šiemet parodoje dalyvavo 102 firmos, asociacijos, įvairios organizacijos bei 190 augintojų, gamintojų ir tautodailininkų ne tik iš visos Lietuvos, bet ir Latvijos, Estijos, Lenkijos. Bendras parodos „Sprendimų ratas 2013“ plotas siekė 27200 kv. m. Parodoje apsilankė apie 50 tūkst. lankytojų.

Parodos atidarymo metu dalyvius sveikino Aplinkos viceministras Linas Jonauskas, ASU rektorius prof. dr. Antanas Maziliauskas, generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas, Kauno rajono savivaldybės meras Valerijus Makūnas bei Lietuvos Medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininko pavaduotojas Eugenijus Tijušas.

Rektorius prof. dr. Antanas Maziliauskas džiaugėsi, kad paroda įgyja vis didesnį pagreitį ir populiarumą. O prie gero miškų, aplinkos tvarkymo Lietuvoje nemažai prisideda ir A. Stulginskio universitetas, kasmet išleidžiantis naują miškininkų, gamtosaugininkų kartą. Anot jo, šiemet į universitetą įstojo rekordinis studentų, norinčių studijuoti miškininkystę, skaičius.

Aplinkos viceministras Linas Jonauskas pažymėjo, kad didžiausias dėmesys šiųmetėje parodoje skiriamas miškams, nes Lietuva čia tikrai turi kuo didžiuotis. Praėjusiais metais Jungtinių Amerikos Valstijų Jeilio universitetas pripažino, kad mūsų šalis per pastaruosius 15 metų yra geriausiai miškus saugojanti ir tvarkanti valstybė pasaulyje. Tad neabejotinai miškų tematika aktuali ir tarptautiniu mastu. 2013 m. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja kovo 21-ąją paskelbė Pasauline miškų diena. Todėl šalys skatinamos nacionaliniu ir tarptautiniu mastu organizuoti įvairią veiklą, susijusią su miškų sodinimu, raginama parodyti pasauliui, kaip medžiai, miškai keičia gyvenamąją aplinką.

Aplinkos ministerija savo veiklą pristatė turiningai ir plačiai – po vienu dideliu stogu sutilpo net keturi Miškų departamento, Valstybinės miškų tarnybos, Generalinės miškų urėdijos bei Jaunųjų miško bičiulių stendai.

Parodoje dalyvavo 7 miškų urėdijos. Penkios įsikūrė jaukiuose mediniuose nameliuose: Kėdainių miškų urėdija pristatė paprastojo ąžuolo selekciją ir jos panaudojimą vykdant ąžuolynų atkūrimo programą Lietuvoje; Raseinių – miško apsaugą; Valkininkų – šalutinį miško išteklių naudojimą;



Simbolinę juostą kerpa aplinkos viceministras L. Jonauskas ir ASU rektorius prof. A. Maziliauskas



Prie GMU informacinio stendo



Parodos medalis įteikiamas Valkininkų miškų urėdai A. Strazdui

Parodos lankytojus konsultuoja Valstybinės miškų tarnybos ir Miškų departamento specialistai





Miškų urėdijų standai



Kazlų Rūdos – sodmenų išauginimą, teikiamas paslaugas privačių miškų bei žemių savininkams; Rietavo – rekreaciją miškuose. Dubravos EM ir Kauno miškų urėdijos lauko paviljonuose įrėngė sodmenų ekspozicijas.

Pastaraisiais metais „Sprendimų ratas“ aktyviai dalyvauja jaunieji miško bičiuliai, suvažiuojantys į parodą iš įvairių šalies kampelių. Atlikdami akciją „Piešiu mišką“ ir „Pažink mišką“ užduotis, į miško bičiulių klausimus atsakinėjo ne tik jaunieji parodos lankytojai, bet ir suaugę.

Miško medžioklės ir aplinkos parodoje „Sprendimų ratas 2013“ Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos ekspozicijoje buvo galima pasigrožėti medžioklės trofėjais, paragauti patiekalų iš žvėrienos, žuvies, įsigyti medžioklės atributikos ir gaminių iš kaulo, odos, kailio. Dvi parodos dienas Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos regionų medžiotojai vaišino ant laužo virta žvėrienos sriuba, o šilutiškių žvejai – žuviene.

Ekspонатų gausa pasižymėjo miško ir komunalinio ūkio technikos ekspozicija. Parodos šviečiamosios programos renginiuose – trisdešimt keturiuose seminaruose ir trijose konferencijose apsilankė per 700 lankytojų.

„Sprendimų ratas 2013“ parodos medaliais apdovanoti: Valkininkų miškų urėdija už šaltinių miško išteklių naudojimo galimybių pristatymą; UAB „Rovaltra“ – už traktorių VALTRA T133 H su FMG ATQ-Hi greideriu; UAB „Dotnuvos projektai“ – už šarnyrinį krautuvą „Schäffer 3550“, UAB „SV Technika“ – už savaigę šlaitų priežiūros mašiną McCONNEL ROBOCUT; UAB „Akvasanita“ – už surenkamą šiltnamį „Gaspadorius“.

Parodos organizatorių padėkos įteiktos Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos miškų urėdui Linui Bužinskui už nuoširdžią pagalbą rengiant miškininkus, UAB „Rovaltra“ – už inovatyvios biokrosnies - konteinerio „Agrosec“ pristatymą, UAB „MMC FOREST“ direktoriui Antanui Garbačauskui – už nuoširdų darbą su privačių miškų savininkais.

Už partnerystę rengiant miško, medžioklės ir aplinkos parodą „Sprendimų ratas 2013“ padėkos taip pat įteiktos Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininko pavaduotojui Eugenijui Tijušui, šios draugijos darbuotojai Nijolei Dudutienei ir Kauno medžiotojų sąjungos medžioklės žinovei Anei Andziulienei, Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Šilalės skyriui. Už vaistingųjų augalų rinkimo ir džiovavimo verslo propagavimą padėka įteikta Vilkyškių kaimo bendruomenei.

Be populiarios muzikos atlikėjų, šiemet parodos lankytojus džiugino medžioklinių ragų orkestrų iš Estijos ir Lietuvos pasirodymai.

Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos iniciatyva surengtas medžioklinių šunų pasirodymas privertė sustoti ne tik specialistus, bet ir beveik visus parodos lankytojus.

Kitąmet „Sprendimų ratas“ suksis spalio 2-4 dienomis.

MG inf.



Nelengva atsakyti į jaunųjų miško bičiulių klausimus



Dubravos ir Kauno miškų urėdijų sodmenų ekspozicijos

Valtra traktoriai gerai žinomi šalies miškininkams, žemdirbiams, komunalininkams



RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos



RENATO PLAČIAKIO nuotrauka

Paprastojo uosio atsparumo patogenui *Chalara fraxinea* tyrimai Lietuvoje

ALFAS PLIŪRA, REMIGIJUS BAKYS, VYTAUTAS SUCHOCKAS, DIANA MARČIULYNIENĖ

LAMMC Miškų institutas

Nuo 1992 m., kai paprastojo uosio džiūtis pirmą kartą užfiksuota Lenkijoje, ši sparčiai plintanti chroniška liga dabar sutinkama Europos žemyne daugiau nei 20 valstybių ir graso uosio, kaip medžių rūšies, išlikimui. Lenkų mokslininkas T. Kowalski 2006 m. nustatė, kad uosių džiūtį sukelia iki tol Europoje neaptikta anamorfinė grybų rūšis, kurią tyrėjas pavadino *Chalara fraxinea*. Lytinės šio grybo stadijos (teleomorfo) iš karto nustatyti nepavyko. Kurį laiką manyta, kad tai galėtų būti aukšliagrybis *Hymenoscyphus albidus*, aprašytas dar 1851 m. ir žinomas kaip nepavojingas saprofitas, augantis ant negyvų uosio lapų. Tikrojo ligos sukėlėjo lytinę stadiją 2010 m. aprašė šveicarų mokslininkų grupė ir pavadino *Hymenoscyphus pseudoalbidus*. Naujausi tyrimai rodo, kad *Hymenoscyphus pseudoalbidus* yra paplitęs Azijoje, kur parazituoja mandžiūrinį uosį (*Fraxinus mandshurica*). Neatmestina, kad uosių džiūtis į Europą galėjo patekti su mandžiūrinio uosio dauginamąja medžiaga. Europoje ši liga pažeidžia ir siauralapį (*Fraxinus angustifolia*) bei maninį uosius (*Fraxinus ornus*). Maninis uosis laikomas labiau atspariu šiai ligai.

Nustatyti *Hymenoscyphus pseudoalbidus* sukeltos ligos simptomai: lapų defoliacija, smulkios žaizdos bei oranžinės ir

rudos spalvos nekrozės ant šakų ir kamienų žievės – dažniausiai matomi medžių lajose. Nekrozės po medžių žieve dažnai išplinta į medienos ksilemą. Jaunesni medžiai greitai gali žūti dėl asimiliacinio aparato netekimo. Apsilpę vyresnio amžiaus uosiai neatsparūs šaknų ir kamieno puvinį sukeliančių patogeniškų grybų infekcijoms, paspartinan-

čioms medžių žūtį. Manoma, kad infekcijos procese dalyvauja tik lytinės aukšliaspores, o nelytinių konidijasporių vaidmuo užkrečiant augalus neįrodytas. Todėl liga plinta tik *Hymenoscyphus pseudoalbidus* vaisiakūniuose susiformavusiomis sporomis. Tokių vienmečių vaisiakūnių nesunkiai galima rasti miško paklotėje, kur jie auga ant nukritusių uosių lapkočių bei smulkių šakelių nuo birželio iki rugsėjo mėn. Iš ten sporos patenka ant uosių lapų, kur sudygsta ir per lapkotį patenka į ūglius. Liga pažeidžia uosius miškuose ir miestų želdynuose. Jos intensyvumas nepriklauso nuo miško medynų augavietės, rūšinės sudėties ar amžiaus struktūros.

Valstybinės miškų tarnybos duomenis, nuo šios uosių ligos atsiradimo Lietuvoje uosynų plotai sumažėjo nuo 2,7 proc. iki 1,8 proc. mišku apaugusio ploto, ir jų plotas toliau mažėja. Norint sustabdyti uosynų nykimą Lietuvoje bei atkurti nykstančias uosio populiacijas, būtina ištirti patogeno *Chalara fraxinea* genetinės kontrolės specifiką ir uosių atsparumo aktyvavimo mechanizmus.

Plataus masto moksliniai tyrimai pradėti daugelyje Europos valstybių (ir Lietuvoje), apima ligos sukėlėjo biologiją, uosio bei patogeno genetinius tyrimus ir racionalią kovos su džiūtimi būdų paiešką. Deja, tyrė-

1 pav. Paprastojo uosio džiūties simptomai



jai kol kas negali pasiūlyti metodų, kuriais būtų galima tiesiogiai kontroliuoti *Chalara fraxinea* plitimą uosnyuose. Siūlomas fungicidų taikymas dėl finansinių sumetimų praktiškai galimas tik medelynuose arba itin vertinguose želdiniuose. Kita vertus, pačių uosių atsparumo šiai ligai tyrimai davė kur kas labiau apčiuopiamų rezultatų. Lietuvos ir Švedijos mokslininkų teigimu, *C. fraxinea* pažeistuose medynuose galima rasti 2-5 proc. uosių, išsiskiriančių atsparumu šiai ligai. Tyrimai Danijoje ir Lietuvoje parodė, kad skirtingų fenologinių formų medžiai gali skirtis atsparumu šiai ligai. Genetiniai uosių tyrimai minėtose šalyse pademonstravo, kad esama genetinių skirtumų pagal atsparumą patogeniui *C. fraxinea* populiacijų ir šeimų, o taip pat klonų lygmenyje, kas teikia vilčių suprasti ligos fitopatologinius, fiziologinius, genetinius ir ekologinius užkrėtimo ir ligos eigos dėsninumus bei padidinti uosių atsparumą selekcinėmis priemonėmis – išvesti atsparias ligai uosio klonus ir veisles. Kitaip tariant, medžių selekcija šiuo metu yra praktinį rezultatą galinti duoti priemonė ir daugelis šalių, išgyvenančių uosių džiūtį, tam skiria didelį dėmesį.

Uosių patologiniams tyrimams koordinuoti Europoje 2011 m. inicijuota programos COST (*European Cooperation in Science and Technology* – Europos bendradarbiavimo programa mokslui ir technologijoms) veikla „FRAXBACK“ (*Fraxinus dieback in Europe: elaborating guidelines and strategies for sustainable management* – Uosių džiūtis Europoje: tvaraus ūkininkavimo gairių ir strategijos parengimas). Šioje programoje aktyviai dalyvauja ir LAMMC Miškų instituto bei Gamtos tyrimų centro mokslininkai.

Siekiant suvaldyti uosių džiūtį Lietuvoje, iš šiuo metu atliekamų tyrimų išsiskiria du moksliniai darbai. Pirmas – jungtinis Gamtos tyrimų centro ir Šveicarijos federalinio miškų, sniegnų ir kraštovaizdžio tyrimų instituto atliekamas projektas „Mikovirusų paplitimas epideminėse ir poepideminėse uosių džiūties sukėlėjo *Chalara fraxinea* populiacijose ir šių virusų panaudojimo galimybės džiūties biologinei kontrolei (CONTROLDIEBACK)“. Šiuo projektu siekiama ištirti uosių džiūties sukėlėjo, patogeninio grybo *Chalara fraxinea* lietuviškų ir šveicariškų populiacijų bio-

logines bei ekologines savybes bei *Chalara fraxinea* grybui žalingų mikovirusų veiklą patogeno organizme ir sudaryti prielaidas šios pavojingos ligos biokontrolei. Antrasis darbas – LAMMC Miškų instituto bei Gamtos mokslų centro mokslininkų grupės parengtas projektas „Paprastojo uosio atsparumo patogeniui *Chalara fraxinea* ekogenetinis sąlygotumas“. Projektas vykdomas nuo 2012 m. ir 2014 m. turėtų būti baigtas. Juo siekiame ištirti paprastojo uosio populiacijų palikuonių atsparumo patogeniui *Chalara fraxinea* genetinės kontrolės specifiką, atsparumo aktyvavimo mechanizmus ir ekogenetinį atsaką skirtingo ekologinio stresiškumo sąlygomis ir tuo pagrindu parengti rekomendacijas uosynų būklei stabilizuoti bei jiems atkurti. Šiame projekte numatyta ištirti:

1) atsparumo užsikrėtimui ir tolerancijos patogeniui, augimo ritmo ir kitų adaptacinių požymių genetinę įvairovę, paveldėjimą ir genetines koreliacijas bei jų pokyčius skirtingo stresiškumo aplinkos sąlygomis;

2) genotipo sąveiką su aplinka – genetinę variaciją pagal ekogenetinį atsaką populiacijų, šeimų ir klonų lygmenyse;

3) atsparumo ligoms išraišką, priklausomai nuo su augimo ritmo, augimo spartos ir medžių bei patogeno DNR žymenų;

4) įvertinti kiekvienos populiacijos, šeimos ir klonu fenogenetinį plastiškumą, ekovalentingumą ir ekogenetinio atsako pobūdį pagal rezistentiškumą ir kitus adaptacinius požymius.

Pirminiai tyrimai buvo atlikti 2005 m. keturiuose skirtinguose miškų urėdijose įveistuose eksperimentiniuose želdiniuose, kuriuose įveista 320 palikuonių pusiausibų šeimų iš dešimties Lietuvos ir 14-os Vakarų Europos šalių uosio populiacijų, atrinktų iš regionų, pasižyminčių skirtingomis gamtinėmis sąlygomis. Naudojant šių bandomųjų želdinių uosių palikuonių išbandymo rezultatus, 8 metų amžiuje atrinkti 47 atspariausių ligai bei sparčiausiai augantys (26 klonai – iš penkerių Lietuvos ir 21 klonas – iš penkerių Vakarų Europos paprastojo uosio populiacijų) bei 7 atsitiktiniu principu atrinkti klonai iš Lietuvos populiacijų. Stebimą labiau išreikštą lietuviškos kilmės uosiukų atsparumą ligai sunku paaiškinti. Gali būti, kad tai natūralios selekcijos rezultatas Lietuvoje, kurioje uosių

džiūtis siautėja dešimtmečiu ilgiau nei Vakarų Europos šalyse. Atrinktų klonų pagrindu 2012 m. įveistos 6 bandomosios sėklinės plantacijos Kėdainių, Kuršėnų, Marijampolės, Radviliškio ir Šakių miškų urėdijose bei rengiami kloniniai bandymai klimatinėse kamerose su dirbtinai sukuriamomis stresinėmis sąlygomis: šalnomis, sausra, padidinta temperatūra bei skirtingo intensyvumo infekciniu fonu. Šie kloniniai bandymai buvo suprojektuoti bei įveisti glaudžiai bendradarbiaujant minėtoms miškų urėdijoms, Dubravos EMMU, Valstybinei miškų tarnybai ir Miškų institutui.

2012-2013 m. atliktų tyrimų metu buvo vertinami ir analizuojami 3 rodikliai:

1) ligos dažnumas, išreikštas sergančių uosiukų (sergančiais laikomi medeliai, ant kurių matomos tipiškos *Chalara fraxinea* sukeltos nekrozės bei defoliacija) procentu nuo bendro medelių skaičiaus;

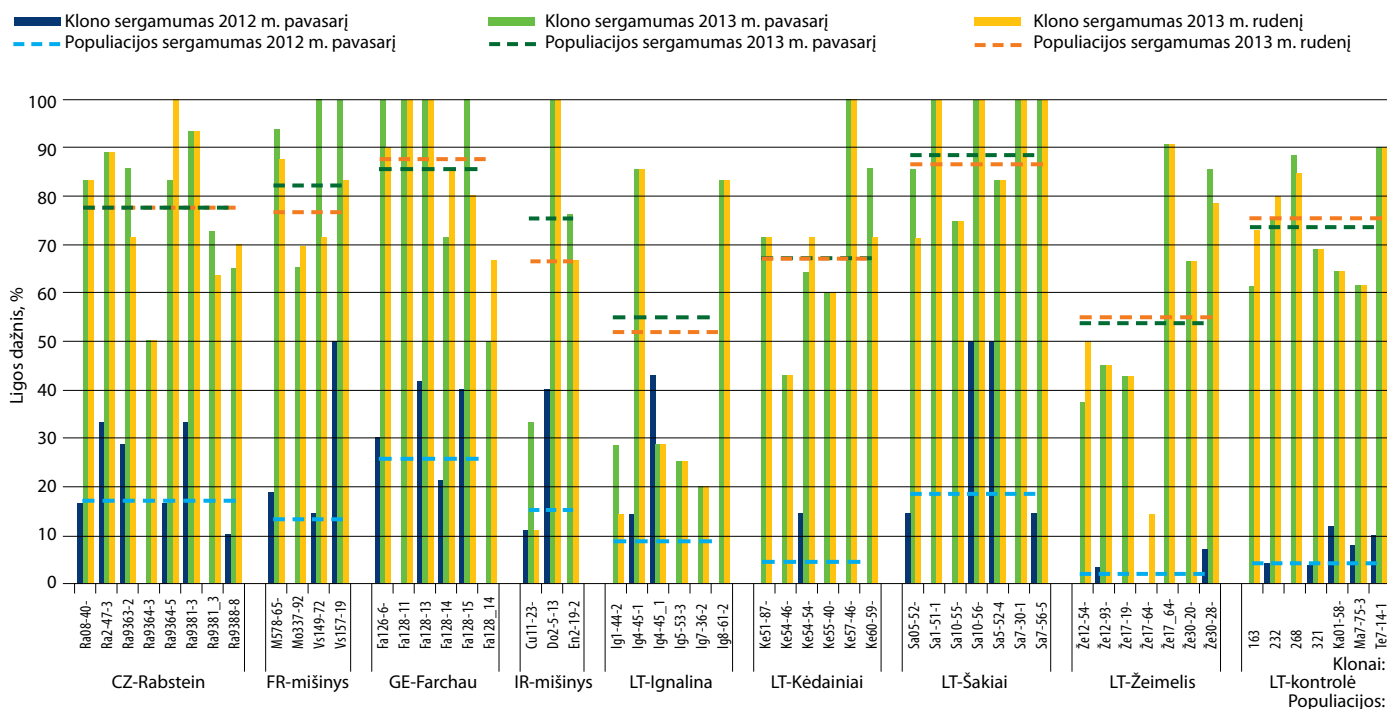
2) bendra uosiukų sveikatos būklė, išreikšta kiekvieno medelio įvertinimu penkiabalėje skalėje;

3) uosiukų pažeidimo laipsnis, kuris įvertintas matuojant ligos sukeltų nekrozių ilgį medelių kamienuose ir viršūniniame medelių ūglije.

Preliminarūs tyrimų rezultatai šiuose kloniniuose bandymuose parodė, kad sergančių uosių medelių skaičius išaugo nuo 10,7 proc. 2012 m. pavasarį iki 71,4 proc. 2013 m. rudenį. Uosių džiūties simptomai 2012 m. pavasarį buvo matomi ant 45,9 proc. klonų (priklausomai nuo klonu, sirgo 3-50 proc. rametų), o 2013 m. rudenį sirgo jau visi testuoti klonai (atitinkamai 2-100 proc. rametų). Tai parodyta 2 pav.

Iš 23,4 proc. testuotų paprastojo uosio klonų sergančių rametų kiekis neviršijo 50 proc. Nepaisant gana dažnai užfiksuotų uosių džiūties simptomų, uosiukų mirtingumas 2013 m. rudenį buvo pakankamai žemas (1,2 proc.).

Tarp skirtingų populiacijų uosiukų ženkliai skyrėsi jų atsparumas ligai. Atspariausi pasirodė lietuviškos kilmės uosiukai iš Kėdainių, Ignalinos ir Žeimelio populiacijų, iš kurių sirgo atitinkamai 52,2 proc., 54,3 proc. ir 67,4 proc. medelių, o dažniausiai sirgo iš vokiškosios *Farchau* (86 proc. medelių) bei Šakių populiacijų (88,7 proc.). Dirbtinio medelių užkrėtimo atveju jie sirgo 32,8 proc.



2 pav. Paprastojo uosio skirtingų klonų ir populiacijų vidutinis pažeidumas (pažeidimų dažnis – ligos pažeistų medelių santykis su visais medeliais) šešiuose kloniniuose bandomuosiuose želdiniuose – sėklinėse plantacijose.

dažniau, nei uosiukai, palikti augti natūraliai. Kita vertus, 2013 m. rudenį nemaža dalis užkrėstų klonų pademonstravo neblogą augimą ir stabilizavo arba net pagerino savo sveikatos būklę.

Šiems rodikliams (ligos dažnumui, bendrai sveikatos būklei bei pažeidimo laipsniui) paskaičiuotos kloninės variacijos komponentės ir kloninio paveldėjimo koeficientai plačiąja prasme tam, kad būtų galima statistiškai įvertinti, koku mastu galimas uosių klonų atsparumas ligai yra paveldimas.

Nepriklausomai nuo populiacijos, medelių sveikatos būklės, pažeidimų dažnumo ir pažeidimo laipsnio variacinė analizė parodė, kad klonų genetinis efektas šiems požymiams yra patikimas. Ligos dažnumo kloninės variacijos komponentė padidėjo nuo 8,2 proc. 2012 m. pavasarį iki 14,8 proc. 2013 m. rudenį. Paveldėjimo koeficientas per tą patį laikotarpį padidėjo nuo 0,33 iki 0,40, tokiu būdu pademonstruojant, jog genetinės priežastys nemaža dalimi lemia medelių atsparumą ligai. Medelių sveikatos

būklės kloninės variacijos komponentė per tyrinėtą laikotarpį padidėjo nuo 13,6 proc. iki 16,4 proc., o paveldėjimo koeficientas nežymiai sumažėjo nuo 0,40 iki 0,38. Tyrinėtų uosiuų pažeidimo laipsnio variacinė komponentė nuo 2012 m. pavasario iki 2013 m. rudens sumažėjo nuo 29,86 proc. iki 8,12 proc., o paveldėjimo koeficientas – nuo 0,74 iki 0,51. Tyrinėti uosių klonai ryškiai skyrėsi pagal augimą ir pumpurų sprogo fenologiją, tačiau šie požymiai menkai koreliavo su medelių atsparumu ligai.

Minėti rezultatai rodo, kad tirtų uosio klonų atsparumo ligoms genetinė variacija ir genetinis sąlygotumas gana stipriai išreikšti. Medelių pažeidimo požymių populiacinis efektas nestipriai išreikštas, ir tai lemia didelis variavimas tarp klonų populiacijų viduje. Kitaip tariant, uosio populiacijų viduje atskirų medžių didesnę atsparumą šiai ligai lemia genetika ir palikuonys gali atsparumą paveldėti. Tai atveria nemažas galimybes uosio selekcijos srityje: atrinkus pačius atspariausius klonus, susidarys galimybė pradėti jų kryžminimo darbus, gauti naujus sėklinius ir vegetatyvinius palikuonis, juos išbandyti ir atrinkti atspariausius, taip išvedant atsparius ligai uosio klonus. Tai teikia vilties, kad šių puikių medžių medynai ateityje bus atkurti.

Tyrimai finansuojami Lietuvos mokslo tarybos (mokslininkų grupės projektas Nr. MIP-040/2012-UOSIS, 2012-2014)



SIP PROTECTION – didžiausias dirbantiems miške rūbų, avalynės ir darbo saugos priemonių gamintojas Europoje



UAB „MMC Forest“
 Nausodžio k.,
 Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
 Tel. 8 673 51506
 El. paštas info@mmc.lt
 www.miskui.lt

Pasirūpink saugiu ir komfortabiliu darbu miške...

VALTRA

Individually Yours



GRÉGOIRE  BESSON

Miškui skirtos diskinės akėčios



SAMPO  ROSENLEW

Darbinis ilgis 2,00 m 2,30 m 2,50 m Diskų skaičius 8 8 9 Disko skersmuo (mm) 660 660/710/810 660/710/810
Svoris 1875 kg 1930 kg 2060 kg Galingumas 110 AJ 130 AJ 150 AJ

ROvaltra

Kalvarijų g. 125-602, 08221 Vilnius
Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas rovaltra@rovaltra.lt
www.rovaltra.lt



Kalifornijos miškai

Dr. JURGA MOTIEJŪNAITĖ
Gamtos tyrimų centro Botanikos institutas

Prieš kelerius metus, lankydamosi JAV šiaurinėje Kalifornijoje, negalėjau atsispirti gamtininko pagundai aplankyti tenykščius miškus, tuo labiau, kad kai kurie iš jų auga tik šiame pasaulio kampelyje.

Šiaurinė Kalifornija – didelių klimato kontrastų kraštas, todėl jos gamta labai įvairi ir turtinga. Ankstų liepos mėnesio rytą išvažiuojant iš San Francisko tenka gūžtis į megztinius, nes lauke – vos 14°C šilumos, o nuo vandenyno vėjas atpučia ledinį rūką. Kaip tik tinka jūros liūtams, besivartantiems gulykloje; ji jiems įrengta 39-oje prieplaukoje, pačiame miesto centre. Važiuojant vandenyno pakrante taip pat stebime augaliją, kurią daugiausiai ir „girdo“ tie vandenyno rūkai – pakrantės čiaparalį. Šios krūmynų bendrijos auga ten, kur uolas dengia seklos dirvožemio sluoksnis. Pastarajam pastorėjus, krūmynus pakeičia ąžuolų ir pušų miškai. Čiaparalį sudaro žoliniai augalai, krūmai ir krūmokšniai, kurių daugelis turtingi eterinių aliejų, pavyzdžiui, įvairios šalavijų rūšys. Dėl jų šiltą dieną krūmynai stipriai ir maloniai kvepia. Į atviresnes čiaparalio vie-

tas atklysta pasiganyti neretai čia sutinkami juodauodegiai elniai, medžioja pumos. Tiek vieni, tiek kiti gyvūnai nelabai bijo žmonių, todėl lankytojai visada perspėjami, kaip elgtis sutikus plėšrūną. Deja, o gal ačiū Dievui, mums pumos pamatyti nepavyko, o va elnių, mosuojančių didelėmis, beveik kaip asilo ausimis teko stebėti ne vieną. Čiaparalyje ir aplinkiniuose miškuose dažnas ir labai nemalonus šių vietų augalas, kurio reikia itin saugotis – tai nuodingas, labai stiprius dermatitus sukeliantis žagrenis, vietinių vadinamas nuodinguoju ąžuolu. Šio augalo išskiriamose aliejingose sultyse gausu toksino urušiolio, kuris daugumai žmonių sukelia uždegimines reakcijas, daug stipresnes nei mums gerai pažįstamas Sosnovskio barštis. Be to, žagrenio sultis sunku pašalinti nuo drabužių ir batų, todėl išteptus daiktus rekomenduojama išmesti. Pats augalas gražus, gali augti kaip krūmas, medelis ar vijoklis, pavasarį žydi kreminės spalvos žiedais, vasarą rusvos augalijos fone išsiskiriantis ryškiai žaliais, o rudenį – raudonais lapais.

Jo nuodingumas, deja, užgožia visas jo dekoratyvias savybes.

Palikę čiaparalį, važiuojame į Josemičio slėnį, kuris yra Josemičio nacionalinio parko dalis. Šis slėnis, kurio architektūrą kūrė ledynas ir senosios (87-114 mln. metų) uolienos – tikras gamtos šedevras, kurio dalių – *El Capitan* (Kapitono), *Half Dome* (Puskupolio), *Three Brothers* (Trijų brolių) atvaizdus išsiveža tikriausiai kiekvienas lankytojas, kaip ir aukščiausio Šiaurės Amerikoje 739 m aukščio Josemičio krioklio. Krioklys, tiesa, nėra toks jau įspūdingas pažiūrėti, kadangi vandens masė krinta siaura srove, ypač vasarą. Drėgname Merseido upės ir jos intakų, krioklių ir tarpeklių sukurtame mikroklimatė upės bei ledynų sunėstose nuosėdose susiformavusiam dirvožemyje veši pelkingos užliejamos pievos ir seni spygliuočių miškai, kuriuose dominuoja geltonosios pušys. Be jų, čia dar auga suktaspyglės ir Lamberto pušys, pilkieji kėniai, didžiosios pocūgės ir kaliforniniai kedročiai. Senų medžių kamienai sudaro spalvingas, mūsų akiai neįprastas mozaikas: geltonosios pušies žievė cinamono spalvos,



Aukštaūgės sekvojos



Pakrantės čiaparalio krūmynai



Čiaparalyje ilsisi juodauodegis elnias



Kaliforninių kedročių ir geltonųjų pušų miškas

909 m. prieš Kristų išdygusios ir 1930 m. išvirtusios sekvojos rievės mena Amerikos gyventojų priešistorę



su kontrastuojančiais juodais plyšiais, o kedročių kamienus dengia raudonai ruda, giliai grublėta ir plaušuota žievė. Spalvingus kamienus dar papuošia ryškios citrinų spalvos letarijų genties kerpių „barzdos“. Mišrią ir gana atvirą šių miškų struktūrą nulemia apydažniai mažo intensyvumo gaisrai, neleidžiantys įsigalėti tankiam apatiniam ardui, kurį daugiausiai sudaro ugniai mažai atsparūs kedročių sėjinukai, bei išlaiko ugniai atsparių ir jautrių medžių rūšių proporcijas. Itin aktyvi gaisrų kontrolė ankstyvaisiais Josemičio parko gyvavimo metais sukūrė ištisą problemų grandinę, kuri tebenarpliojama ir dabar. Sutankėjus miškui prireikė retinti apžvalginių aikštelių aplinką, dėl retinimo ir medžių kirtimo stabdant žievėgraužių vabzdžių plitimą susidarė daug kelmų, nuo kurių išplito šakninė pintis, sukeldama daugybę spygliuočių džiūties židinių.

Josemičio slėnyje auga per 400 rūšių žolinių augalų ir krūmų. Gaila, antroje vasaros pusėje tik nedaugelis jų žydėjo ir bene efektingiausiais žiedynais akį traukė puošnieji klemaliai, nereti vietos augalai, pastaruoju metu sparčiai plintantys. Tai stambus, užaugantis iki 1,5 m aukščio augalas su pilkai žalsvais plačiais lapais, su rausvu skėčio formos žiedynu. Kalifornijos indėnai jį naudodavo kaip pluoštinį ir vaistinį augalą; dabar jis naudojamas daugiausiai kaip dekoratyvinis. Gamtoje jis ypač svarbus kaip pagrindinis garsųjų migruojančių Monarcho drugių mitybos šaltinis ir buveinė.

Parko fauna taip pat turtinga. Vien stuburinių gyvūnų jame žinoma per 400 rūšių. Kai kurie jų greit pripranta prie žmonių ir jų paliekamų maisto likučių, todėl gali būti pavojingi. Parke griežtai draudžiama eiti artyn prie laukinių gyvūnų, tuo labiau juos šerti. Tačiau į šiuos draudimus visai nekreipia dėmesio apvalutės pilkosios voverės ir ryškiai mėlyni kuoduoti Stelerio kėkštai, kurie revizuoja šiukšlių dėžes, piknikų vietas ir lauko kavinukės staliukus. Labai arti žmonių neprisileidžia, bet ir baugščiais jų nepavadinsi.

Po Josemičio liko aplankyti Kalifornijos gigantus. Iki mamutmedžių giraičių buvo toloka, taigi patraukėme į Muiri mišką – vienintelę išlikusią visžalių sekvojų sengirę Kalifornijos įlankos regione. Iki XIX a. vidurio siaurame Kalifornijos ir Oregono pakrantės ruože ošė apie 8500 km² tokio miško, tačiau dabar 97 proc. tų buvusių girių iškirstos, pakitusios, paverstos pramoniniais sekvojų želdynais ir netgi saugomose teritorijose belikę antriniai miškai. Visžalės sekvojos stotu gal ir neprilygsta mamutmedžiams, tačiau aukščiau juos lenkia. Būtent sekvoja yra dabar egzistuojantis aukščiausias organizmas pasaulyje, siekiantis iki 115 m aukščio (neskaičiuojant šaknų), kuris prilygsta 37 aukštų pastatui. Sekvojos medienai būdingos puikios savybės, ji itin

tinka statyboms: tai ir nulėmė liūdną šių miškų likimą. Sekvojos labai reiklios klimatui ir vandens režimui – jų nerasi pietinėje Kalifornijoje ir Oregono šiaurėje, vandenyno pakrantėje, nes nemėgsta druskingų pusrų, neįsiskverbia toliau į žemyną, nes nepakelia sausros, nelipa ir aukštyn į kalnus, kur nepajėgia konkuruoti su pušimis ir pocūgėmis. Mėgstamiausios jų augimvietės – slėniai ir tarpekliai, kuriuose teka ištisus metus nenusenkantys upeliai ir dažni rūkai bei gausūs sezoniniai lietūs. Jų šaknų sistema galinga ir plati, tačiau paviršinė, toleruoja sezoninius potvynius. Sekvojos ilgaamžės, seniausios – apie 2200 metų. Manoma, kad viena iš jų ilgaamžiškumo priežasčių yra stora, taninų turtinga žievė, gerai sauganti tiek nuo kenkėjų, tiek ir nuo gaisro. Kaip ir kitoms Kalifornijos ekosistemoms, sekvojų miškams būtini gaisrai, kurie sumažina mažiau ugniai atsparių medžių rūšių konkurenciją, ugnis, netgi didelio intensyvumo, paskatina sekvojų dominavimą. Sekvojos užaugina daug sėklų, tačiau daigų būna tik apie 15 proc., manoma, kad toks mažas daigumas yra ir tam tikra apsauga nuo jomis mintančių gyvūnų – šiems pernelyg daug laiko trunka rasti netuščią sėklą. Sudygę sėjinukai auga greitai, per dvidešimt metų medelis gali pasiekti 20 m aukštį. Be sėklų, sekvojos dar gali daugintis atžalomis ir netgi kamienų gumbais.

Dėl vėsios pakrančių oro ir dažnų rūkų sekvojų miškuose visada būna drėgna. Dirvožemis juose gana skurdus, todėl sekvojų ir kitų miške augančių medžių (pocūgių, arbutų, kaliforninių cūgų) mityba labai priklauso nuo visų gyvųjų ekosistemos elementų, kurie suardo ir perdirba negyvus medžius ir augalų liekanas. Sekvojų miškai pasižymi didele paparčių, samanų ir grybų įvairove, tačiau palyginti negausia gaubtasėklių augalų flora, nes pastariesiems per mažai šviesos. Be to, taninas sekvojų žievėje atbaido daugelį vabzdžių, taigi šioje ekosistemoje nėra gausu tų maisto išteklų, kurie sudaro įprastinių mitybinių tinklų pagrindą, todėl ir gyvūnija nėra įvairi. Ir vis dėl to sekvojų sengirė yra pagrindinė kai kurių retų ir nykstančių paukščių buveinė. Nepaisant menkos sekvojų miško faunos įvairovės, porą įspūdingų jos atstovų teko stebėti ir mums: visai nekreipdama dėmesio į nemažą lankytojų būrį, seklija upelio vaga praėjo stambi kanadinė ūdra, o ant akmenų ir medžių ne kartą matėme didžiulius geltonus *Ariolimax columbianus*, JAV vadinamus bananiniais šliužais dėl spalvos ir formos panašumo į šiuos vaisius.

Nors ir trumpai lankėmės ir tik mažą dalį tepamatėme, tačiau Kalifornija spėjo pateisinti nepaprastai įdomaus gamtininkui krašto reputaciją. Galbūt kada nors dar ten sugrįšiu, juk liko nepamatyti mamutmedžiai ir dar daug kas... 🟢

Ant uolų susikaupus storesniam dirvožemio sluoksniui, čiaparalyje pradeda augti pušys



Mersedo upės slėnyje



Sodinukų ir medelių iškasimo technika

Vibracinės iškasimo lankenos ir kombainai FOBRO (Šveicarija)

Pagrindinis FOBRO iškasimo lankenų privalumas – pirmyn-atgal judantis iškasimo peilis. Jam reikalinga mažesnė traktoriaus traukos jėga ir galingumas, lankena pati prasistumia pro žemę. Dirva nesustumiama ir nesuspaudžiama kaip su nejudančiomis lankenomis. Sodinukų šaknys nukertamos, o ne traukiamos nuraunant šakniaplaukius. Peiliai negalandami, kad nukirtus šaknį užsispaustų jos vandens indai ir sodinukas neprarastų drėgmės. Peiliai yra atsparūs dirvoje pasitaikantiems akmenims.

Lysvės iškasimo lankenos



Turi 2 šaknų išpurtymo groteles, kas leidžia gerai išpurtyti šakas net drėgnoje molingoje dirvoje. Vietoj iškasimo peilio galima montuoti apatinį vibruojantį šaknų pakirtimo peilį bei tarppeilių šaknų pakirtimo diskus.

Šoninės iškasimo lankenos



Iškasimo peilį su išpurtymo grotelėmis galima pakeisti į tokios pat formos šaknų pakirtimo peilį

Medžių su grumstu persodinimo įrenginiai

Gali būti montuojami ant automobilių, traktorių, ekskavatorių, krautuvų ir hidromanipuliatorių. Geležčių „lašo“ forma geriausiai atitinka natūralią medžių šaknų formą, todėl iškasama didžioji dalis šaknų ir mažai tuščios žemės. Žemi hidrauliniai cilindrai leidžia pakyšti įrengimą po žema medžio laja. Persodinimą galima atlikti bet kuriuo metų laiku. Teisingai prižiūrint persodintus medžius pasiekiamas 98% prigijimas.



Sodinukų surinkimo kombainai

Kabinami prie lysvių iškasimo lankenų. Surenka visos lysvės sodinukus. Gali transportuoti sodinukus į greta važiuojančią priekabą arba palikti ant padėklų lysvėje.



Dėmesio! Akcija!

Iki metų pabaigos užsakius kartu FOBRO lankeną ir kombainą taikomos didelės nuolaidos! Taip pat nuolaidos taikomos FOBRO iškasimo lankenų savininkams, užsakantiems prie lankenos kombainą!

Priedai mini ekskavatoriams medelių persodinimui į puodus



Pneumatiniai kastuvai



Pneumatinis kastuvu galima lengvai įveikti sunkią, įšalusią ar suplukštą dirvą, perkirsti šaknį ir pan. Vietoj kasimo geležtės galima muontuoti, tankinimo, stulpelių įkalimo, trąšų įpurškimo, ledo kirtimo ir kitokių antgalius.

Šviečianti asmenybė.

Prof. Vaidotui Antanaičiui – 85

JÜRATĖ REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ

„Tvaraus miško naudojimo idėjai – 300 metų“ – seminaras tokia tema organizuotas spalio 19 d. konferencijų centre „Trasalis“ (Trakai). Pranešimą skaitė prof. Romualdas Deltuvas.

Po seminaro 85-ųjų gimimo metinių proga žymų Lietuvos miškininką, profesorių, habilituotą daktarą Vaidotą Antanaitį pasveikino atvykę pirmosios vyriausybės nariai, Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Valstybinės miškų tarnybos, Generalinės miškų urėdijos, Lietuvos miškininkų sąjungos, Aleksandro Stulginskio universiteto, Miškų instituto, Miškotvarkos instituto, šalies miškų urėdijų atstovai, buvę mokiniai, bendradarbiai, bendražygiai, bendraminčiai ir giminės.

„Mūsų girioms“ garbė, kad dar karjeros pradžioje (1957 m.) V. Antanaitis dirbo mūsų redakcijoje: jis buvo paskirtas „Mūsų girių“ redaktoriaus pavaduotoju. Redaktoriaus pareigas visuomeniniais pagrindais ėjo tuometinis ministras Algirdas Matulionis. Vėliau Vaidotas Antanaitis buvo ilgametis žurnalo redakcinės kolegijos narys ir aktyvus autorius. Savo knygoje „Gyvenimo liudijimai“, prisimindamas šį laikotarpį, jis rašo: „Darbas „Mūsų girių“ redakcijoje ir redakcinėje kolegijoje buvo ir įdomus, ir daugeliu požiūrių naudingas. Susipažinau su ministerijos ir daugelio įmonių miškininkais, įgijau leidybinio



darbo patirties“. Ir toliau – „Disertacijos autoreferatą išspausdino ta pati spaustuvė, kurioje gimdavo ir „Mūsų girios“. Maskvoje gynimo metu ne vienas įvertino gerą spausdinimo kokybę“.

Tačiau tai buvo jau vėliau, o 1947 m. baigęs Kauno 9-ąją gimnaziją, V. Antanaitis įstojo į Vilniaus universiteto Miškų ūkio fakultetą. Vengdamas represijų 1949 m. išvyko į Leningrado Miškų technikos akademiją, kurioje 1952 m. įgijo miškų ūkio inžinieriaus diplomą. Po to dirbdamas Maskvos miškotvarkos įmonėje miškų ūkio inžinieriumi (1952-1954 m.), tvarkė Sibiro miškus.

Sveikina miškininkai



Apgynęs žemės ūkio mokslų kandidato disertaciją 1958 m. V. Antanaitis buvo paskirtas „Lietuvos miško projekto“ vyriausiuoju inžinieriumi. 1959 m. pradėjo dirbti Miškų ūkio fakultete. Per 30 metų pareigos keitėsi nuo vyresniojo dėstytojo iki Miškotvarkos katedros vedėjo (1974 m.), bet dėstomas dalykas liko tas pats – miškotvarka. Didžiausią savo profesinės veiklos dalį jis praleido Miškų ūkio fakultete. Paskaitose kėlė problemas, akcentuodavo negerovės, nors tai nebuvo būdinga tuometiniam mokymui. Jis mokėjo paveikti klausytojus taip, kad jie mąstytų. 1962 m. jam suteiktas docento vardas, 1969 m. Ukrainos žemės ūkio akademijoje apgynus disertaciją – žemės ūkio mokslų daktaro (dabar – habilituoto) mokslo laipsnis, 1972 m. – profesoriaus vardas. 1978 m. suteiktas nusipelnusio mokslo veikėjo garbės vardas, 1997 m. Lietuvos žemės ūkio universiteto taryba jam suteikė Garbės daktaro vardą; po metų – Lietuvos garbės miškotvarkininko vardą.

Vaidoto Antanaičio iniciatyva 1962 m. prie Miškotvarkos katedros įsteigta aspirantūra, 1975 m. – mokslinis sektorius, pastatytas Miškotvarkos katedros pastatas, įsteigta Miškų monitoringo laboratorija. Mokslinių tyrimų tematika buvo gana plati: miškų inventorizacija matematiniu statistiniu metodu, miško prieaugio tyrimai, miškotvarkos darbų technologijos tobulinimas, miškų kontrolės ir miškų ūkio gamybos kontrolės metodų tyrimai, miško monitoringas ir kt.

Vaidotas Antanaitis, kaip politikas, daug prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. 1989 m. LŽŪA kolektyvo iškeltas kandidatu į TSRS liaudies deputatus, buvo juo išrinktas. Užmezgė ryšius ir daug bendravo su JAV ir Vakarų šalių diplomatais Maskvoje, 1989 m. nuvyko į JAV aiškintis valdžios institucijų požiūrio į Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, bendravo su lietuvių išeivija. 1990 m. kovo 11 d. paskelbus Lietuvos Aukščiausios tarybos Aktą dėl Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, liaudies deputatų III-ajame suvažiavime Maskvoje perskaitė jį. Salėje kilus neaiškiam murmesiui (nuostabai, pritarimui, nepritarimui?), jis vis dar stovėdamas tribūnoje ir šypsodamasis perskaitytą tekstą patvirtino rusišku žodžiu „Da“ (taip) ir nulipo nuo scenos.

Kaip aktyvus Sąjūdžio dalyvis, žymus miškininkas ir mokslininkas 1990 m. kovo 23 d. Vaidotas Antanaitis paskirtas Lietuvos Respublikos miškų ūkio ministru. Jam vadovaujant, buvo parengti ministerijos nuostatai, pakeista miškininkų uniforma, miškų ūkiai pavadinti miškų urėdijomis, nebeliko griozdiško darinio – miškų ūkių gamybinių susivienijimų, visi buvę filialiniai padaliniai tapo savarankiškais miškų urėdijomis. Nuo 1991 m. pradėta ekonominė reforma, įkurtas Miškų atkūrimo fondas. Miškų ūkis pradėjo stiprėti. Pradėtas tobulinti saugomų teritorijų tinklas.

Tačiau 1992-ųjų sausio 21 d. V. Antanaitis iš ministro pareigų buvo perkeltas į diplomatinę tarnybą. Jam suteiktas nepaprastojo ir įgaliojotojo ambasadoriaus rangas ir jis paskirtas pirmuoju Lietuvos Respublikos ambasadoriumi Vokietijoje.

1996-1998 m. buvo išrinktas Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentu.

Lietuvai rengiantis būti priimtai į Europos sąjungą, man teko atsakomybė ir malonumas padaryti interviu su profesoriumi, tuo labiau, kad buvome iš anksčiau pažįstami. Kalbėjomės apie tai, ką, žengus šį žingsnį, iš ES turės (galės gauti) paskiri piliečiai ir visa mūsų šalis, ar nealins ekonomikos mokesčiai į Europos sąjungos biudžetą. Be kitų privalumų, mano pašnekovas pabrėžė, jog vienas iš svarbiausių tikslų – jaunimo ateitis, galimybė mokytis, kelti kvalifikaciją užsienio šalyse, laisvai keliauti. Visame interviu jis atsiskleidė kaip lankstus, atkaklus, realistiškai vertinantis situaciją, diplomatiškas žmogus, galvojantis ne apie save, o apie kitus. Straipsnį taip ir pavadiname „Vardan mūsų anūkų ateities“.

Šviečianti asmenybė, – toks jis man įsiminė.

Kur bedirbtų ir kokias pareigas beužimtų, prof. Vaidotas Antanaitis visada vadovavosi demokratijos principu ir tokiu pat darbo stiliumi, mokėjo bendrauti, palaikyti gerus santykius su kitaip manančiais. Jis buvo ne tik puikus, aukštos kvalifikacijos pedagogas, bet visada liko ir mokslininkas bei mokslinių darbų organizatorius. Susidarius kokioms nors problemoms, jis mokėdavo pasitelkti (taip darė ir daro visą gyvenimą) savo sukaupytą patirtį, autoritetą bei sugebėjimus.

Vaidotas Antanaitis yra apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi bei Lietuvos nepriklausomybės medaliu. Pats jubilias įsiamžino savo mokslo darbuose bei mokslinėse publikacijose, tačiau įdomiausia paskaityti jo knygą „Gyvenimo liudijimai. Prisiminimai, kalbos, pareiškimai“. Knygoje išryškėja jis pats, kaip asmenybė, aktyvus miškininkas bei politikas ir tam tikro Lietuvos gyvenimo laikotarpio objektyvūs atspindžiai. ■

LMS prezidentai (iš kairės): prof. E. Riepšas, doc. E. Bartkevičius, prof. V. Antanaitis, doc. A. Tebėra



LAUKS KŪMČIENĖS NUOTRAUKOS



Naujasis sodmenų sandėlis – šaldytuvas

Tęsiant „Atvirų vartų savaitės“ tradiciją Vainagiuose

Šiaulių miškų urėdija jau septintus metus rugsėjo viduryje pakviečia visuomenės atstovus (bendradarbiaujančių įstaigų, įmonių, Šiaulių universiteto darbuotojus, privačių miškų savininkus, moksleivius bei visus besidominčius mišku) į „Atvirų vartų savaitę“, kuri organizuojama miškų urėdijos Vainagių medelyne, esančiame Kelmės rajone. Šiemet ši vieša savaitė vyko rugsėjo 16-20 dienomis. Lankytojai supažindinti su medelyno veikla ir plėtra, auginamų miško sodmenų asortimentu; organizuotos išvykos į įdomesnius objektus – rododendryną, Vainagių piliakalnį, nuo jo papėdės vingiuojantį miško pažin-

VACLOVAS TREPĖNAITIS

tinį mokomąjį taką bei Kurtuvėnų regioniniame parke lankytojams atvertą vaizdą į Pustlaukio duobę.

Šiauliečių teigimu, „Atvirų vartų savaitė“ apsilankė per 500 lankytojų, kurie nebuvo pasyvūs stebėtojai: išsakė savo nuomonę apie gerai tvarkomus šio krašto miškus, urėdijos daromas investicijas į miškų ateitį, pasidžiaugė, kad bendradarbiaujama su įvairiomis valstybinėmis, mokslo, švietimo institucijomis ir verslo įmonėmis.

Šiemet pirmaisiais „Atvirų vartų savaitės“ dalyviais būti suskubo Bazilionų vidurinės mokyklos devintokai su auklėtoja Daina Augaitiene. Šie moksleiviai čia lankėsi jau trečią kartą (prieš tai būdami penktokais ir septintokais). Ūgtelėję moksleiviai jau kitu žvilgsniu ir supratimu stebėjo pristatomą medelyno techniką, auginamus augalus, atpažino beveik visas medžių sėklas. Jaunieji miško bičiuliai medelyne ir padirbėjo: rinko šiukšles, šakas prie šiemet įrengtos Vainagių miško poilsiavietės.

Miškininkams buvo džiugu, kad antrąjį rugsėjo savaitgalį minint statybininkų profesinę dieną, UAB „Limega“ darbuotojai nutarė ją pažymėti būtent miškų urėdijos Vainagių medelyne. Jie čia jautėsi savais: apžiūrėjo anksčiau pačių statytus statinius – medelyno administracinį pastatą, technikos angarą.

„Atvirų vartų savaitė“, galima sakyti, prasitęsė ir baigėsi rugsėjo 25 d. surengtu šiemet pastatytų dviejų naujų objektų pristatymu miškininkams ir visuomenei. Į jų atidarymą atvyko Valstybinės miškų tarnybos direktorius Rimantas Prūsaitis, generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis, Pakruojo miškų urėdas Kazys Gudas, Šiaulių rajono savivaldybės vadovai: meras Algimantas Gaubas, jo pavaduotojas Antanas Bezaras, administracijos direktoriaus pavaduotojas Gintautas Domarkas, Ekonomikos ir verslo plėtros skyriaus vedėjas Algirdas Baikauskas, Šiaulių apskrities policijos komisariato viršininkas Egidijus Lapinskas, Priešgaisrinės apsaugos ir gel-

ŠU Botanikos sodo direktorė prof. A. Klimienė pristato bendro projekto rezultatą – miško aplinkoje augantį rododendryną





Našių Gruzdžių juodalksnynų palikuonys suvešėjo Vainagių medelyne

Kraštovaizdžio kirtimais atvertas vaizdas į Pustlaukio duobę

bėjimo valdybos viršininkas Jonas Misiūnas, Kelmės rajono Šaukėnų seniūnas Algimantas Šukys, Pramonininkų asociacijos vykdančioji direktorė Justina Dranginytė – Stočkė, UAB „Proporcija“ architektas Darius Jakubauskas, Šiaulių universiteto Botanikos sodo direktorė prof. Asta Klimienė, šio universiteto Ryšių su visuomene tarnybos direktorė Nijolė Veršinskienė, žurnalistai. Gausus svečių būrys trumpu filmuku informuotas apie miškų urėdijos veiklą, medelyno darbus, lankytinas vietas.

Svečiai sveikinimo kalbose pasidžiaugė, kad jų partneriams miškininkams UAB „Proporcija“ architekto Dariaus Jakubausko išradimui suprojektuotą 280 m² ploto laikino sodmenų laikymo saugyklą ledainę rangovai UAB „Namų statyba“ šiemet greit pastatė, joje kitamet pavasarį bus galima ilgesniam sodinimo laikotarpiui sandėliuoti apie 1 mln. medelyne iškastų sodmenų. Saugykla ekonomiškai ir ekologiškai. Šaldymui patalpoms nereikės elektros – iš išorės pasieniu įrengtos 50 m² ploto talpos, į kurias žiemą bus pridėdama sniego ar ledo. Tikimasi, kad tokia neįmantri ledainė vėsą išlaikys visą

pavasarij, o miškų želdintojai prireikus galės žymiai pratęsti miškasodį.

Pirmą kartą atvykusiems į Vainagių medelyną sunku įsivaizduoti, kad prieš dešimtmetį čia buvo beveik nenaudojamas kelių hektarų akmenuotas miško žemės laukas. Kryptingai 10 metų dirbant ir investuojant, nuo 4 ha „miško sodas“, iškirtus keliolika hektarų miško, išrovus kelmus, išplėstas iki 34,3 ha. Jame išauginama beveik 5 mln. įvairių miško sodmenų, maždaug pusė iš jų – lapuočiai. Medelyno šeiminkų Sauliaus ir Birutės Grybų kryptingu, kantriu darbu išplėstas lapuočių sodmenų asortimentas: auginami karpotieji beržai, juodalksniai, mažalapės liepos, paprastieji ąžuolai, paprastieji klevai, šermukšniai, gudobelės ir kt. Pastaraisiais metais daug pastangų įdėta plečiant sodmenų asortimentą šiame krašte retų medžių rūšimis, tokiomis, kaip paprastoji vinkšna, skroblas, mažalapės liepos, europinis maumedis. Taikomos įvairios jų auginimo technologijos. Pavyzdžiui, kad nereikėtų per žiemą stratifikuoti liepų sėklų, jos tik surinkus iš karto rudenėjant pasėtos medelyne, lysvės pridengtos smėlio mulčio sluoksniu (sėta lysvėse vidutiniškai po 40 g/m²). Kur-

tuvėnų pušynams atkurti medelyne praktikuojama pušų sodmenis auginti 2-3 metus, nes derlingesnėse žemėse pasodintus augesnius sodmenis mažiau stelbia žolės.

Svečių dėmesį patraukė ir gražūs juodalksnių sodinukai – iš Gruzdžių girininkijoje esančio sėklinio medyno surinktų sėklų 4,5 ha plote išauginta 700 tūkst. (1+1 amžiaus) juodalksniukų. Šis didelio našumo, geros medienos kokybės juodalksnio sėklinis sklypas įtrauktas į šalies miško sėklinės bazės sąvadą. Šiais metais pradėtos rinkti sėklos ir iš juodalksnio sėklinės plantacijos (1,27 ha), kuri buvo įveista iš Šiaulių regione atrinktų geriausių juodalksnių. Tikimasi, kad veisiant želdinius sodinukais, išaugintais iš šioje plantacijoje surinktų juodalksnio sėklų, ateities medynai bus apie 20 proc. produktyvesni negu dabartiniai.

Likę nuo miškų urėdijos poreikių sodmenys parduodami vietos ir užsienio pirkėjams. Visame medelyno plote įrengta sodmenų laistymo sistema. Į medelyno plėtrą miškų urėdija per 10 metų investavo per 2,5 mln. litų.

👤 Apžiūrėję medelyną ir jo statinius, svečiai kopė į netoliese esantį Vainagių pi-

Šiemet įrengta Vainagių poilsiovietė



liakalnį, nuo kurio atsiveria gražus panoraminis vaizdas į Vainagių ežerą, tolimesnius miškus. Miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas Giedrius Tamošiūnas čia pristatė šiauliečių miškininkų indėlį į kraštovaizdžio tvarkymą ir edukacinę veiklą. Gavus ES paramą kraštovaizdžiui tvarkyti, miškų urėdija šioje vietovėje atliko kraštovaizdžio kirtimus, piliakalnio papėdėje savo lėšomis įrengė kelių šimtų metrų medinį tiltelį per pelkėtą žemumą, kad lankytojai nuo piliakalnio galėtų patogiai keliauti aplink ežerą nutiestu 4,5 km ilgio miško pažintiniu taku. Juo keliaujant galima susipažinti su šioje vietovėje esančia augmenija, kartinėmis miško buveinėmis, pamatyti bebravietes, bebrų patvenktą pievą.

Vainagių girininkijoje atlikus kraštovaizdžio kirtimus ir skardžio šlaite įrengus apžvalgos aikštelę, informacinį stendą, lankytiną gamtos objektu tapo per ledynmečius susiformavusi Pustlaukio duobė, kurios duburyje buvęs ežerėlis metų bėgse virto aukštapelke. Miškininkai jai neleisdžia užželti menkaverčiais medžiais ir krūmais. Svečių akimis, ši dauba panaši į prie Aukštadvario esančią dar gilesnę „Velnio duobę“ – irgi ledynmečio palikimą.

Šiaulių universiteto Botanikos sodo direktorė prof. Asta Klimienė pakvietė renginio dalyvius apžiūrėti ŠU botanikų bendradarbiavimo su miškininkais gražų rezultatą – prie įvažiavimo į medelyną esančiame pušyne latvių pavyzdžiui įveistą rododendryną, kuriame auga 9 rūšių rododendrai. Pasak profesorės, Botanikos sodo darbuotojai pasiūlė 2006 m. miškų urėdijos miškininkams atlikti bendrą eksperimentą – papuošti rododendrais įvažiavimą į medelyną, juos veisiant miško aplinkoje. Buvo iškirstas pušyne trakas, privežta rūgštaus durpžemio. Pasodinti puošnūs augalai čia gerai aklimatizavosi, pušų priedangoje nenukenčia nuo šalčio ir kaitrios saulės spindulių, kai kurios rūšys savaimė dauginasi. Tai tapo ir edukacine priemone studentams, moksleiviams. Deja, šios medelyno aplinkos puošmenos traukia ir vagių akį, todėl jų plotą teko miškininkams atskirai aptverti saugia tvora.

Išvyka vainikuota naujos Vainagių miško poilsia vietės pristatymu ir atliktų darbų aptarimu. Pagal KMAI kolegijos specialistų parengtą projektą šiemet medelyno pašonėje įrengtas erdvus rekreacinis kompleksas, kurio įrangai miškų urėdija pasinaudojo ES skiriama finansine parama. Kelios iš rąstų suręstos erdvios stoginės, informacinis stendas, iš akmenų sumūrytas ugniakuras, vandens tvenkinys (kartu skirtas ir medelynui laistyti), dar labiau suteiks patrauklumo Vainagių medelynui, jame dirbantiems, atvykusiems sodmenų pirkėjams ir šios vietovės miškų lankytojams. ■



Pažintinio miško tako atidarymas (juostelę perkerpa LRS narys, krašto apsaugos ministras J. Olekas, Kazlų Rūdos miškų urėdas L. Bužinskas ir Kazlų Rūdos savivaldybės meras V. Kanevičius)

Atidarytas pažintinis miško takas Kazlų Rūdoje

Prie Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos rugsėjo 13-osios vidurdienį rinkosi miškininkai ir jų svečiai į naujo pažintinio miško tako atidarymą, kuriam įrengti panaudota ES parama, dalyvaujant Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonėje „Pelno nesiekiančios investicijos miškuose“ – rekreacinės paskirties miško infrastruktūros objektų įrengimas ir gerinimas.

Šis rekreacinis objektas pasitarnaus plėtojant pažintinį turizmą, vykdant edu-

kacinę veiklą miške, kartu pristatant miškų urėdiją, jos tvarkomų miškų vertybes, krašto istoriją. Miško take įrengti maršrutai su apžvalgos aikštelėmis, pavėsinėmis, lauko baldais, medžio skulptūromis bei informacine sistema – stendais, informacinėmis rodyklėmis, ženklais.

Miškų urėdas Linas Bužinskas, trumpai pristatęs šio tako reikalingumą bei naudą visuomenei, pakvietė atvykusį šiame krašte LR Seimo nariu išrinktą ir krašto apsaugos ministru dirbantį Juozą Oleką

Pažintinė ekskursija atidarytu taku





Ekspozicijos

bei Kazlų Rūdos savivaldybės merą Vytautą Kanevičių kartu nukirpti simbolinę tako atidarymo juostą. Tako atidaryme dalyvavo ir Kazlų Rūdos savivaldybės mero pavaduotoja Ramutė Vinikienė, administracijos direktorius Valdas Kazlas, Kazlų Rūdos parapijos klebonas Renaldas Janušauskas, švietimo ir kultūros įstaigų vadovai, moksleiviai.

Kazlų Rūdos parapijos klebonui pašventinus taką, pradėjome pažintinę ekskursiją. Pirmieji dviračiais pajudėjo Bagotosios pagrindinės mokyklos moksleiviai, paskui juos – ir kiti renginio dalyviai. Artėjant prie masinių renginių vietos, visus pasitiko Kazlų Rūdos muzikos klubo pučiamųjų instrumentų orkestro muzikantai, vadovaujami Rimanto Gelgotos. Šioje vietoje stabtelta ilgesniam laikui ne tik pasiklausyti orkestro, bet ir pristatyti žmones, prisidėjusius prie tako įrengimo. Miškų urėdas L. Bužinskas įteikė padėkas vidinės miškotvarkos projekto patikslinimo autorei Viliūnei Naureckaitei, techninio projekto autoriui architektui Auri-

mui Vengriui, darbus atlikusios UAB „Alytaus melioracija“ gen. direktoriui Juozui Kazlauskui, padėjo visiems daugiau ar mažiau prisidėjusiems prie šio projekto.

Miškininkų įdiegtu projektu pasidžiaugė sveikinimo kalboje krašto apsaugos ministras J. Olekas ir Kazlų Rūdos savivaldybės meras V. Kanevičius, įteikdamas savo padėką miškų urėdijos miškininkams. Šioje masinių renginių vietoje įrengti krašto istoriją primenantys eksponatai – medžio anglies deginimo ir geležies lydymo krosnių maketai bei pokario rezistencinės kovos partizanų bunkerio pjūvis. Tako pabaigoje nuo apžvalgos bokštelio galima apžiūrėti miško panoramą, o šalia bokštelio įrengto stendo „Miško medžiai“ informacija parturtins apsilankiusių žinias apie mišką

Nusileidus nuo kalvos pėsčiųjų takas pereina į dviračių taką. Į šią vietą taip pat galima patekti iš 3-jų pusių, todėl šioje sankirtoje tako rengėjai įrengė stendą, pristatantį lankytojams Kazlų Rūdos mokomąją miškų

urėdiją. Renginio dalyviai, dalindamiesi įspūdžiais, netruko pėsčiomis mišką įveikti apie 2,5 km atstumą.

Kiekviename miško tako objekte įrengti pažintiniai informaciniai stendai: „VI Kazlų Rūdos mokomoji miškų urėdija“, „Moksliniai objektai, mokomoji bazė“, „Lankytinos vietos miškų urėdijoje“, „Miškų apsauga“, „Rezistencinė kova“, „Medžio anglies deginimas ir geležies lydymas“, „Miško medžiai“, „Miško žvėrys“, „Grybai. Uogos“. Dviejose tako vietoje įrengti bendrieji stendai.

Kazlų Rūdos miškininkai linki visiems smagaus ir turiningo poilsio pažintiniame miško take ir kartu viliasi, kad jame esantys įrenginiai bus naudojami pagal paskirtį, o apie čia organizuojamus masinius renginius bus informuojama ir miškų urėdija.

REDAS RUTKAUSKAS

Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos
Informacinio centro vadovas



REDOS RUTKAUSKIENĖS nuotraukos

Miškų urėdijų 2013 m. rugsėjo mėn. parduotų apvaliosios medienos sortimentų kainos, Lt/m ³			
Sortimentas	2013 m. rugsėjo mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2013 m. sausis=100	2013 m. sausio - rugsėjo mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautiniai rąstai	209	99.5	206
Eglės pjautiniai rąstai	224	102.8	217
Ažuolo pjautiniai rąstai	518	94.9	510
Uosio pjautiniai rąstai	198	107	194
Drebulės pjautiniai rąstai	143	101.4	141
Beržo pjautiniai rąstai	211	93	216
Juodalksnio pjautiniai rąstai	181	96.8	185
Pjautiniai spygliuočių smulkieji rąstai	160	94.1	168
Pjautiniai lapuočių smulkieji rąstai	131	98.5	132
Eglės popiermedžiai	109	118.5	97
Pušies popiermedžiai	98	110.1	92
Beržo popiermedžiai	94	83.9	103
Drebulės popiermedžiai	84	106.3	79
Uosio popiermedžiai	135	108.9	131
Plokščių mediena (spygliuočių)	73	114.1	68
Plokščių mediena (lapuočių)	68	111.5	64
Malkinė mediena	77	106.9	75
Iš viso apvalioji mediena	136	106.3	131
Kainos be PVM ir transporto išlaidų		GMU inf.	



Sukilėlių atminimo pagerbimas

Tauta, nežinanti savo istorijos, pasmerkta išnykti

(SIMONAS DAUKANTAS)

Šiais metais minime 1863 m. sukilimo 150-ąsias metines. Šio sukilimo pėdsakų rasime visoje Lietuvoje. Iki šių dienų sukilėlių kapai išlikę Rytų Aukštaitijoje, Minčios girioje. Sukilėlių atminimui pagerbti Ignalinos miškų urėdijos miškininkai nutarė čia pastatyti ažuolinį koplytstulpį, kurį išdrožė ignalinietis tautodailininkas Pertas Gaižutis.

Rugpjūčio 9 d. vidurdienį į Minčios girią prie 1863 m. sukilimo dalyvių kapų į koplytstulpio atidengimo ir pašventinimo ceremoniją susirinko daugiau nei keturios dešimtys ignaliniečių: miškų urėdijos darbuotojų, Tauragnų seniūnijos atstovų, aplinkinių kaimų gyventojų, svečių. Pristatydamas šį kilnų miškininkų sumanymą, Ignalinos miškų urėdas Alfredas Aškelėnas trumpai priminė 1863-1864 m. sukilėlių tikslus, nuotaikas bei pralaimėjimo priežastis ir pasekmes. Per beveik pusantros sukilimo metų Lietuvos teritorijoje įvyko 321 mūšis su caro kariuomene, kovose žuvo apie 6000 sukilėlių. Kelių sukilėlių kūnus priglaudė netoli Minčios kaimo esanti giria.

„Sukilėliai buvo stiprios dvasios ir tikėdami laisve sugebėjo ryžtingai pasipriešinti Rusijos imperijos smurtui; už tai nusipelno mūsų pagarbos bei atminimo“, – sakė miškų urėdas. Savo kalbą miškų urėdas A. Aškelėnas baigė, primindamas Antikos laikų posakį: „Žmogus, kuris nežino istorijos, visada lieka vaiku.“ Pasak kalbėjusiojo, šį posakį reikėtų suprasti kaip vaizdingą palyginimą, nes visos žmonijos istorijos nežino niekas, tačiau domėtis savo krašto praeitimi privalo kiekvienas sąmoningas pilietis.



Koplytstulpiai sukilėlių atminimui

Koplytstulpį pašventino Saldutiškio, Kirdeikių ir Labanoro parapijų klebonas Jurgis Kazlauskas. Jis sakė: „Laisvė – Dievo dovana. Ją iškovodavome, vėl prarasdavome, dabar vėl laisvi. Netrukdomi galime dirbti, kurti, melstis. Ačiū už laisvę ir aniems sukilėliams, kurių net vardų nežinome. Būkime laisvi žmonės gyvendami, kurdami ir nepamirškime už tai padėkoti Aukščiausiam.“

Ceremonijos metu uždegtas aukuras, padėta gėlių.

Iš Ignalinos krašto kilęs miškininkas visuomenininkas, buvęs miškų ūkio ministras Rimantas Klimas priminė, kad tai – trečias koplytstulpis šio krašto sukilėliams,

pastatytas po nepriklausomybės atkūrimo: pirmas – 1993 m. Minčios kaime prie Minčios malūno, antras – 2003 m. R. Klimas pažymėjo, kad vyrai prieš 150 metų galvas guldė ne už valstybę, o už laisvę, ginkluoti dalgiais ir šakėmis ėjo prieš rusų kazokų kardus, šautuvus ir patrankas. Minčios kaime sukilėliai ruošėsi mūšiai su caro kariuomene. Malūne buvo liejamos kulkos, kalami ginklai. Pagal pasakojimus, Minčios kapinėse palaidotiems 4 sukilėliams pagerbti ant krūtinų buvo sukrėžiuoti kardai.

Koplytstulpio pašventinimo ceremonijoje kalbėjo Tauragnų seniūnijos seniūnas Alvydas Danauskas, buvęs pokario rezistentas Stanislovas Varnas iš Šeimaitės kaimo.

Renginio metu patriotinės ir pokario partizanų dainas dainavo Ignalinos etnografinis ansamblis „Čiulbutė“, prie jų prisidėjo ir renginio dalyviai.

Ignalinos miškų urėdijos inf.



Kalba buvęs miškų ministras, visuomenininkas Rimantas Klimas



Ignalinos etnografinis ansamblis „Čiulbutė“



Koplytstulpį šventina klebonas Jurgis Kazlauskas



Minėjimo dalyviai prie I-ojo sukilėlių kapo
(čia palaidoti vadai poručikas A. Bukauskas
ir studentas Braunas)

Pagerbtas 1863 m. sukilimo dalyvių atminimas Labanoro girioje

Švenčionėlių miškų urėdijos veiklos teritorijoje vienu iš kultūros paveldo objektų yra 1863 m. sukilimo dalyvių du kapai Antaliedės girininkijoje (148 kv.) prie Luknelės upelio. Čia „1863 m. gegužės 21 dienos rytą netoli sukilėlių stovyklavietės, laimei priešingoje Luknelės upelio pusėje, pasirodė rusų kareiviai (trys grenadierių pulko kuopos, 60 ulonų ir 15 kazokų). Jiems vadovavo generolas majoras grafas Piotras Šuvalovas ir pulkininkas Poltarackis. Kareiviai, prieš puldami, apšaudydavo už upelio esančias sukilėlių pozicijas, po to verždavosi per taip vadinamą „šiaudinį“ tiltelį. Dvi valandas vykstant susišaudymui, kareiviams nepavyko persikelti į kitą upelio pusę nei per tiltelį, nei brendant per upelį. Sukilėliai, senkant jėgoms, tvarkingai atsitraukė. Kareiviai jų nepersekiojo, o grįžo į Švenčionėlių geležinkelio stotį. Kautynėse krito 6 rusų kareiviai, 3 kontūzyti, 18 sužeista. Sukilėliams atiteko 20 karabinų ir kitos amunicijos. Istorikas S. Zelinskis teigia, kad buvo nušautas grafo Piotro Šuvalovo arklys, o jo adjutantas poručikas Račevas žuvo (ištrauka iš Valento Šiaudinio straipsnio „1863 m. sukilimas šiaurės rytų Lietuvoje“).

Sukilėlių atminimui 1932 m. pastatyti paminkliniai geležinių strypų ornamentuoti kryžiai ant kvadratinio nupjautinės piramidės pavidalo akmenų mūro postamento. Abu sukilėlių kapus prižiūri Antaliedės girininkijos miškininkai.

Šiemet šiam kultūros paveldo objektui buvo skiriamas ypatingas dėmesys – sukako 150 metų nuo mūšio Labanoro girioje. Padėti tvarkyti šį objektą pasisiūlė šiemetinės misijos „Sibiras“ dalyviai. Tvarkymo darbai, kuriuos su misijos koordinatoriumi Arnoldu



Atnaujintas informacinis stendas prie sukilėlių kapų

Foku suplanavo Antaliedės girininkijos girininkas Jonas Barzdėnas, prasidėjo ankstų pavasarį vos išėjus pašalui: perdažytos abiejų kapus juosiančios tvorelės, nukirsti lankytams pavojingi medžiai, atnaujinti užrašai ant paminklinių lentų. Tolesnius tvarkymo darbus atliko Antaliedės girininkijos darbuotojai: atnaujinta ir nudažyta stendo medinė dalis, surinkta medžiaga informaciniam stendui, kuris buvo pagamintas labai greitai, aptvarkyta abiejų kapų teritorija, atnaujintos informacinės rodyklės, vedančios kapų link iš abiejų privažiavimo pusių nuo Prūdiškėlės kaimo ir nuo Švenčionėlių miesto.

Rugsėjo 14 d. žuvusių sukilėlių atminimui Januliškio bažnyčioje šv. mišias aukojo Švenčionėlių parapijos bažnyčios kunigas Edmundas Paulionis. Mišiose dalyvavo Švenčionėlių bažnyčios choras, iškilmes pradėjęs sugiedota „Tautiška giesmė“. Kaip gražiai skambėjo ši giesmė po mediniais bažnyčios



Sukilimo reikšmę apžvelgia renginio svečiai –
istorikas Antanas Kulikauskas (kairėje)
ir mokytojas Valentas Šiaudinis

skliautais, kad net ašarą spaudė. Pasimeldę renginio dalyviai išskubėjo į Labanoro girią, sukilėlių kovų vietą. Minėjimą įžanginiu žodžiu pradėjo Švenčionių rajono administracijos kultūros paveldosaugininkė Giedrė Viščionytė. Tylos minute pagerbėme 11 žuvusių sukilėlių, palaidotų II kape. Kapo antkapis buvo papuoštas ažuolo vainiku, padėtos rudeninių gėlių puokštės ir uždegtos žvakutės.

Minėjime dalyvavęs istorikas, politologas, publicistas, humanitarinių mokslų daktaras ir kraštievis Antanas Kulikauskas apžvelgė 1863 m. sukilimo reikšmę Lietuvos valstybei, jo eigą Lietuvos mastu, pristatė žymiausius jo vadus. Rapolionio 2012 m. premijos laureatas, ilgametis matematikos mokytojas – metodininkas Valentas Šiaudinis pristatė sukilimo eigą Švenčionių rajone: kaip jam buvo rengiamasi, ginkluojamasi, vadovaujama. Jis perskaitė sukilėlių duotą priesaiką: „Šventosios Trejybės vardu prisiekiamie ir lenkiamės prieš Kristaus žaizdas, kad mes ištikimai tarnausime mūsų tėvynei Lenkijai ir pildysime visų vadų įsakymus... Tegul mums padeda Dievas, Šventoji Trejybė, Dievo Motina ir visi Šventieji. Amen.“

Ta pati pagerbimo ceremonija įvyko ir prie I-ojo sukilėlių kapo. Antaliedės girininkijos girininkas Jonas Barzdėnas parodė mūšio vietą prie Luknelės, kur kovojo ir žuvo sukilėliai.

Gerą pusdienį užtrukusį renginį apibendino stovyklavietėje prie Keročio ežero, kur užkandus su istorikais aptarinėjome buvusias sukilėlių kovas, jų reikšmę siekiant laisvės.

ONA GYLIENĖ

Švenčionėlių miškų urėdijos
ryšių su visuomene specialistė



Rudens kelias

Atskleidžiant Lietuvos miškų grožį

JŪRATĖ REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ

Dauguma fotografuojančių, rašančių, tapančių, drožiančių iš medžio miškininkų ir kitų specialybių miškų urėdijų darbuotojų, kiek teko su jais bendrauti, nelaiko savęs rimtais menininkais. Vieni kuria, kai apima įkvėpimas, kitiems – tai laisvalaikio praleidimo forma, atsipalaidavimas, kelionių įspūdžių įamžinimas, dar kiti visur ir visada su savimi nešiojasi fotoaparatus: gal pasitaisy retas kadras, kurio kitą kartą, atsiėmęs aparatą, jau gali ir neberasti... „Gamta – didis meno kūrinys, tik reikia pamaty-

ti“, – sako viena iš miškų urėdijų darbuotojų konkurso „Miškininkas“ dalyvių šilutiškė Loreta Skirbutienė. Tačiau iš tiesų – jie yra kūrybingi žmonės.

Tu galėjome įsitikinti, kai liepos – rugsėjo mėnesiais Generalinė miškų urėdija kartu su Aplinkos ministerija organizavo konkursą „Miškininkas“. Šalies urėdijų darbuotojai – meninių darbų autoriai – buvo pakviesti savo darbus ar jų nuotraukas talpinti inter-

neto svetainėje www.valstybiniaimiskai.lt. Konkurse dalyvavo daugiau kaip 90 žmonių, pateikusių per 300 kūrybos darbų: 225 fotografijas, 21 tapybos, 38 medžio drožybos ir 20 literatūros kūrinių. Iš jų buvo išrinkta 30 geriausių fotografijų, 5 drožybos, 5 tapybos ir 5 tekstinės kūrybos darbai, už kuriuos balsus atidavė daugiau nei 2 tūkst. portalo lankytojų.

Rugsėjo pabaigoje Druskininkų miškų urėdijos Mokymo ir informacijos centre – miško muziejuje „Girios aidas“ įvyko konkur-

Draugystė



Maumedžių žydėjimas





so laureatų apdovanojimo šventė. Susirinkusiuosius pasveikino Druskininkų miškų urėdijos miškų urėdas Zenonas Naujokas. Jis sakė: „Džiugu parodyti visuomenei gamtos grožį, savo darbus, puoselėjant ir gražinant miškus, krašto gamtą, pasidžiaugti tuo, ką mes, miškininkai, matome beveik kiekvieną dieną, skatinti ir kitus gerbti, branginti didžiausią Lietuvos turtą“. Generalinio miškų urėdo pavaduotojas Petras Kanapienis perdavė laureatams Generalinio miškų urėdo Benjamino Sakalausko sveikinimą, kuriame dėliaugiamasi tuo, kad Lietuvos urėdijų darbuotojai entuziastingai atsiliepė į kvietimą dalyvauti konkurse. Petras Kanapienis palinkėjo, kad neblėsianti meilė savo profesijai ir gamtai įkvėptų naujiems kūrybiniais darbams.

Miškininkų kūrybos konkurso informacinis rėmėjas – portalas Grynas.lt. Jo skaitytojai, aktyviai balsuodami, iš 30-ies pateiktų **foto darbų** išrinko 10 jiems labiausiai patikusių, kurių autoriai apdovanoti padėkos raštais ir prizais. Daugiausia šio portalio lankytojų balsų surinko **Kęstučio Jarmalavičiaus** (Ukmergės m. u.) darbas „Draugystė“ – jis ir pelnė pirmąją vietą. 2 vieta atiteko **Svajūnei Visockaitei** iš Zarasų miškų urėdijos už nuotrauką „Maumedžių žydėjimas“, 3 vieta – **Arvydui Stakei** (Panevėžio m. u.) – „Voveriukas“, 4 vieta skirta **Zigmui Latakui** (Nemenčinės m. u.) už fotonuotrauką „Tu kas?“, 5 vieta – **Mindaugui Ilčiukui** (Zarasų m. u.) – „Rudens kelias“, 6 vieta – **Jonui Barzdėnui** (Švenčionių m. u.) – „Balinukas – banginukas“, 7 vieta – **Bronislovui Ambrozui** (Tauragės m. u.) už darbą „Žemėj Lietuvos ažuolai žaliuos“, 8 vieta – **Andriui Čeponiui** (Jurbarko m. u.) – „Kelias per mišką“, 9 vieta – **Algirdui Masačiui** (Raseinių m. u.) „Susitikimas“ ir

10 vieta – **Sigitai Vyzaitei** (Marijampolės m. u.) – „Isotorija – jei galėčiau prabilti“.

Už fotografijas dar 20 konkurso dalyvių apdovanoti padėkos raštais: **Jurgita Bruniuvienė** (Biržų m. u.) – „Savoje stichijoje...“, **Joana Janulevičiūtė** (Druskininkų m. u.) – „Miškasodis“, **Kęstutis Sinkevičius** (Dubravos EMMU) – „Šaltis“, **Rimantas Varanauskas** (Jonavos m. u.) – „Gyvenimo ratas“, **Edmundas Mačieža** (Jurbarko m. u.) – „Kas revizorius“, **Dalia Mačiežienė** (Jurbarko m. u.) – „Medelino augintinis“, **Mindaugas Petkevičius** (Kaucho m. u.) – „Pamokėlė apie inkilus“, **Juozas Girinas** (Kėdainių m. u.) – „Didysis margasis genys“, **Grażina Banienė** (Kretingos m. u.) – „Beržo sėklų derlius“, **Arūnas Solovjovas** (Kuršėnų m. u.) – „Pėdsakai“, **Kastytis Kuodis** (Rokiškio m. u.) – „Akimirka“, **Anželika Matulevič** (Šalčininkų m. u.) – „Gyvūnėliai padirbėjo“, **Loreta Skirbutienė** (Šilutės m. u.) – „Rūpestingosios“, **Arūnas Skirbutas** (Šilutės m. u.) – „Girnininkui yra kuo pasidžiaugti“, **Rimantas Nalivaika** (Švenčionių m. u.) – „Po septyniolikos valandų slėptuvėje“, **Onutė Gylienė** (Švenčionių m. u.) – „Girnininkas moko JMB narius atpažinti medieną“, **Auksė Komičienė** (Trakų m. u.) – „Baltasis badas nebaisus“, **Rimas Tomas Vainalavičius**, (Varėnos m. u.) – „Po audros“, **Kšištof Godvod** (Vilniaus m. u.) – „Mano gیلės parkas“, **Ryšard Subatovič** (Vilniaus m. u.) – „Pirmieji kankorėžiai“.

Konkurso dalyviai buvo apdovanoti ne tik už fotografijas, bet ir už kitų meno sričių darbus. Tačiau vienos konkurso dalyvės kūryba pažymėta net trijose kategorijose: tai Valkininkų miškų urėdijos inžinierės ir ryšių su visuomene specialistės **Eugenijos Strazdienės** paveikslas „Mėnesiena“, drožinys „Baubukas“ ir eilėraštis „Čia Lietuva“.

Už tapybos darbus apdovanoti: **Lidija Radevičiūtė** (Vilniaus m. u.) už paveikslus „Ūkanotas darbymečio rytas“ ir „Miškininko rankos“, **Inga Po-**

nomarenko (Ignalinos m. u.) – „Pušyno sapnas“ ir „Rudens peizažas“, **Asta Bumbulienė** (Kazlų Rūdos MMU) už paveikslą „Ruduo“.

Geriausiais drožinių autoriais pripažinti: **Albertas Zaurys** (Radviliškio m. u.) už darbą „Erelis su žuvimi“, **Tadas Ražanskas** (Anykščių m. u.) už drožinį „Erelis“, **Jonas Černevičius** (Prienų m. u.) – „Miško ir medžioklės deivė Medeina“, **Dainius Mačiokas** (Vilniaus m. u.) už drožinius „Svirbelių neišskiriama pora“ ir „Senasis elniaragis“.

Už literatūros kūrinius padėkos raštais apdovanoti: **Vytautas Ribikauskas** (Dubravos EMMU) – „Paukščių taku traukia žąsys“, „Baltoji pasaka“, „Rūke nuskendo paskutinis mano briedis“, „Raguotasis Donkichotas“, **Pranas Jonkus** (Biržų m. u.) už kūrinių „Mums visiems“, **Almina Ramanauskienė** (Šiaulių m. u.) – „Drebulė“, **Arvydas Eidokaitis** (Jurbarko m. u.) – „Tikiu“, **Šarūnas Laužadis** (Nemenčinės m. u.) – „Senojo girininko pasakojimai“, **Antanas Šilingas** (Šakių m. u.) – „Žmonės ir paukščiai“.

Iš viso padėkos raštais ir prizais arba padėkos raštais apdovanoti 45 konkurso dalyviai. Džiugu, kad „Girios aide“ eksponuojamą miškų urėdijų darbuotojų kūrybą pamatė ir dar turės progos pamatyti šio unikalaus muziejaus lankytojai.

Eksponuojami kūriniai – tai žmonių, dirbančių miške ir miškui siekis meniniais būdais parodyti jo grožį ir didybę, bet kartu ir trapumą; tai tarsi kvietimas tausoti ir saugoti, ką miškininkai sukūrė, kiekvienam puoselėti gimtojo krašto gamtą. ■

Voveriukas



Tu kas?





Rimvydas Mikelaitis

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka



Žaiginio medelyne

*Nežinau, bet žino kelias,
Negirdžiu, bet girdi miškas,
Nematau, bet mato laukas
Tavo mintį,
Tavo žodį,
Tavo sielą....*

Justinas Marcinkevičius

Puoselėjantis miškus ne kalbomis

ZITA BITVINSKAITĖ
VACLOVAS TREPĖNAITIS

Šis ruduo Raseinių miškų urėdijos vyriausiajam miškininkui Rimvydai Mikelaičiui – 50-asis. Beveik 30 metų jis paskyrė gimtojo Jurbarko ir Raseinių rajonų miškų atkūrimui, ugdymui ir apsaugai. Tiems, kas mažai pažįsta šį miškininką – santūrų, nesireklamuojantį, kantriai dirbantį kasdienius miškui reikalingus darbus, trumpai priminsime jo nueitą profesinės karjeros kelio atkarpą. Baigęs 1982 m. Kauno miškų technikumą, Rimvydas ją pradėjo 1984 m. Jurbarko miško pramonės ūkio Mantvilų girininkijoje girininko pavaduotoju. Nuo 1990 m. rugsėjo perėjo dirbti į Raseinių miškų urėdiją Viduklės medienos sandėlio ir cecho meistru. 1992-1994 m. – vėl girininko pavaduotojas, tik jau Padubysio girininkijoje, 1994-1996 m. – šios girininkijos girininkas. Pareigingą girininką 1996 m. paskyrė miškų urėdo pavaduotoju, nuo 2000-ųjų dirbo miškų urėdo pavaduotoju miškininkystei, pastaruoju metu – vyr. miškininkas. Nuo pareigų kaitos nesumažėjo atsakomybės našta už patikėtus miškininkystės darbus, nepakito ir kolegų požiūris, vertinimas.

Įaugęs Raseinių krašte, kaip tikras žemaitis, daug nekalbėdamas ir garsiai nesigirdamas, būdamas tiesaus būdo, kuris puikiai dera prie valstybinio miškų pareigūno uniformos, savo profesinėje veikloje Rimvydas atliko nemažai prasmingų darbų.

Girininkaujant Padubysio girininkijoje užklupo 1993 m. masinė eglynų džiūtis. Šalinant iš miško kinivarpių apniktas egles, įtemptai medkirčiai dirbo ir laisvadieniais – jų neturėjo ir girininkijos darbuotojai. Raseinių miškų urėdai Antanui Kilčauskui įstrigo atmintin vienas tų metų epizodas, bylojantis apie jauno girininko pareigingumą, reiklumą. Atvažiavus miškų urėdai į šią girininkiją ir radus ne darbo vietoje vieną eigulį, šis paprašė urėdo, kad apie tai nesakytų girininkui...

Persėdus į miškų urėdo pavaduotojo miškininkystei kėdę, Rimvydo laukė visos miškų urėdijos mastu rimtas profesinis iš-

bandymas – su girininkais, urėdijos specialistais įveikti 1994-1997 m. eglynų džiūtį ir atkurti po jos likusias plynumas, pertvarkyti medelynų ūkį. Ši nelengva užduotis sutapo ir su profesinių žinių gilinimu – 1999 m. neakivaizdžiai jis baigė LŽŪU Miškų fakultetą.

Raseinių krašto mišrius miškus retino įsimetusi uosių džiūtis, o drėgnų augaviečių medynų stabilumą išbandė ir 2005-2006 m. siautę uraganai „Ervinas“ bei „Kirilas“. Likvidavus jų padarinius, kai kur pakito medynų rūšinė struktūra – sumažėjo spygliuočių, uosynų, o jų vietą užėmė lengviau ir sparčiau atželiančios beržynai.

Įveisti ažuolų želdiniai Padubysio girininkijoje jau praaugo sodintojus





Per pastaruosius 10 metų Raseinių rajono miškingumas padidėjo 2 proc. ir dabar miškai užima 23,4 proc. rajono teritorijos. Padidėjo ir valstybinės reikšmės miškų, didėja atkuriamų ažuolynų plotas.

Vyriausiojo miškininko R. Mikelaičio teigimu, urėdijoje taikomi įvairūs miškų atkūrimo būdai. Antai šiemet bus atkurta 191 ha miško, iš jų 148 ha – mišriu būdu, 41 ha – žėliniais, 2 ha – želdiniais. Įveista 10,6 ha želdinių ne miško žemėse. Daug triūso ir lėšų tenka skirti želdinių ir žėlinių priežiūrai (vien šiemet ji bus atlikta 450 ha), apsaugai nuo žvėrių paženkinimų (šiemet repelentais, individualiomis apsaugomis ir tinklo tvoromis bus apsaugota apie 400 ha želdinių ir žėlinių).

Įsteigus 1958 m. Raseinių miško pramonės ūkį, kiekviena girininkija ilgai turėjo 10-40 arų dydžio daigynėlius, kuriuose sėjo, prižiūrėjo sodmenis kaip išmanė. Vėliau jie

išplėsti iki bendro 14 ha ploto ir laikyti tik trijose girininkijose: Ariogalos (9 ha), Viduklės (3 ha) ir Žaiginio (2 ha). Po eglynų džiūties prareikęs didelio kiekio kokybiškų eglių sodmenų pasimatė, kad girininkijų daigynai nepajėgūs tiek jų išauginti, o želdinti dvimečiais sodinukais – bergždžias darbas.

Todėl vykdant valstybinių miško medelynų modernizavimo programą, netoli Žaiginio miestelio, Šiluvos seniūnijos Naukaimio kaime iš privataus asmens nupirkta žemės ūkio naudmenų lauke 2004-2005 m. įsteigtas 25,8 ha modernus regioninis miško medlynas. Jame iškastas 30-ies arų vandens telkinys, įrengta laistymo sistema. 2007 m. pastatyta sodmenų saugykla su 530 m³ talpos šaldytuvu, administracinės patalpos.

Šalies valstybinių miško medelynų apžiūroje 2008 m. raseinių miško medlynas laimėjo pirmąją vietą. Dabar jame išauginama miško sodmenų daugiau, nei reikia miškų urėdijos poreikiams. Šiemet medelyne augo apie 6,3 mln. sodmenų, iš jų 1,1 mln. eglės, 250 tūkst. juodalksnio, 160 tūkst. beržo, 150 tūkst. paprastojo ažuolo sodinukų ir apie 2,2 mln. eglės sėjinukų. Todėl eglės sodmenų perteklius pagal sutartis parduodamas ir pirkėjams iš Estijos.

Nors žiūrint iš toli, dauguma Raseinių rajono lygumose ir kalvelėse išsidėsčiusių lapuočių miškų ir nelabai patrauklūs pakeleivui, tačiau kitaip jie atrodo atvykus į vietą. Požiūris labai pasikeitė 2005 m. Viduklės girininkijos Jūkainių miške bendromis pastangomis įrengus pirmą gamtos pažinimo ir rekreacinį taką, kuris pritaikytas ir žmonėms su judėjimo negalia. Dabar kiekvienoje girininkijoje miškų lankytojai gali rasti miškininkų įrengtus įvairius rekreacinius objektus,



Jūkainių poilsio vietė Viduklės girininkijoje

paėjėti trimis pažintiniais takais, įrengtais Viduklės ir Padubysio girininkijose.

Nuo 2004 m. miškų urėdija vykdo projektą „Danielių aklimatizacija Raseinių miškų urėdijoje“, pagal kurį Viduklės girininkijos Blinstrubiškių miške įrengtas 24 ha aptvaras. Rimvydas, be tiesioginių miškininkystės darbų, daug metų kuruoja visuomeninę jaunųjų miško bičiulių ir miškų urėdijos medžiotojų klubo veiklą, organizuoja medelių sodinimo talkas.

Nuoširdžiai linkime Rimvydui ir antroje profesinio kelio atkarpoje ne mažiau kūrybingos profesinės veiklos, kartu su kolegomis koreguojant po eglynų džiūties atkurtą medynų sudėtį, ją pajavirinant vietinių ažuolų palikuonimis, kitomis medžių rūšimis, saugoti ir atkurti vietinių medžių rūšių genofondą, semtis iš šimtamečių ažuolų tvirtybės, didinant Raseinių krašto miškingumą ir gražinant Maironio apdainuotą Raseinių žemę. ■



ALGIRO MASAČIO nuotrauka



BETA FENCE

Vielos tinklai

miškų, želdinių, žvėrinčių ir ganyklų aptvėrimui

Prekyba

UAB „SEGRIS“ oficialus atstovas

Vilkaviškis, mob. tel.: +370 656 74 003, +370 670 64 115, el. p. uabsegris@zebra.lt

Profesionalus medkirtys: „Tai pjūklas, sukurtas man“

Profesionalus pjūklininkas iš Ignalinos rajono Romas Vitėnas sako, kad geresnio pjūklo už HUSQVARNA 560 XP® nėra turėjęs

Pernai HUSQVARNA Lietuvoje pristatė patobulintus penkišimtosios serijos benzininius pjūklus, skirtus miško kirtimo profesionalams. Profesionalūs medkirčiai jau spėjo įvertinti neįtikėtiną šių pjūklų ergonomiškumą, gerą akceleraciją, puikų svorio ir galios santykį, o patobulinti šios serijos 560 XP® ir 555 modeliai tapo dar patikimesni ir ilgaamžiškesni. Šiuo metu HUSQVARNA penkišimtoji serija apima šiuos modelius: 545/550XP/555/560XP.

Jeigu nori, linksmi dirbi...

Visi, kurie paima į rankas šiuos HUSQVARNA pjūklus, jų pranašumus gali pajusti jau pirmą darbo valandą, o su jais dirbančių profesionalių pjūklininkų atsiliepimai puikūs.

Jau 20 metų su pjūklais miškuose dirbantis profesionalus pjūklininkas iš Ignalinos rajono Romas Vitėnas sako, kad geresnio pjūklo už HUSQVARNA 560 XP® nėra turėjęs, nors jau „sudrožė“ net 12 įvairių pjūklų. Kadangi Romas dirba daug ir našiai, per mėnesį jis supjauna 300-500 m³ medienos, pjūklą naudoja maždaug 1,5 metų, o vėliau perka naują, nes taip labiau apsimoka, negu remontuoti susidėvėjusį pjūklą, kurio garantija pasibaigusi.

Dabar R. Vitėnas turi jau antrą 560 XP® pjūklą. „Kiti pjūklai neatitiko mano poreikių, o šis – puikus, tariant žargonu, „šustras“: ne tik greitas, bet ir labai smagus dirbti. Nori – pjauni lėtai, pamažu, nori – gali beveik bėgdamas genėti šakas, ir jis spėja dirbti pagal mane. Kiti pjūklai būdavo lėtesni, o šitas pagamintas tarsi man, jis geriausiai atitinka mano poreikius“, – džiaugiasi profesionalus pjūklininkas.

R. Vitėnas sako, kad jis tik viens du ir nupjauna medį, o kolegoms, dirbantiems su kitais pjūklais, tuo metu dar pjauna. „Apie šį pjūklą galima kalbėti daug arba labai daug. Jis patogus dirbti, be to, rankos jaučia, kad jis lengvesnis. Palyginti su kitais pjūklais, HUSQVARNA 560 XP® akceleratorius daug jautresnis, vos spusteli akceleratoriaus mygtuką,

iškart apsuks paima kaip motociklas „britva“. Ir vibracija labai sumažinta: kai dirbi, rankos vibracijos nejaučia – jis toks minkštas, kaip naujas „Mersedesas“, – gerų žodžių negaili profesionalus pjūklininkas.

Labai patobulintas

R. Vitėnas džiaugiasi, kad šio pjūklo ir degalų sąnaudos mažesnės. „Degalų telpa mažiau, o dirba jis ilgiau nei senesni pjūklai, nes degalų sąnaudos mažesnės“, – sako miško kirtėjas.

Pjūklininkas džiaugiasi, kad gamintojai apgalvojo įvairius dalykus, net smulkmenas, kurios palengvina darbą. „Kaip pastebėjau, dabar ir degalų filtras, ir aušinimas geresnis, ir pjūklo veržlės padarytos gerai – nepamesi miške ar sniege. Yra ir degalų langelis – visuomet matai, kiek liko benzino. Pasižiūri, ar apsimoka dar vieną medį nuleisti, jei liko tik lašas – įsipili. Su senesniais pjūklais būdavo taip: tik prilietė, įpjovė medį, ir baigėsi benzinas, o pusiau nupjautą medį palikti juk pavojinga – kai vėjas siūbuoja, gali nuversti“, – pasakoja medkirtys.

Kad dirbti būtų patogiau, R. Vitėnas naudoja modelį 560 XP®G su šildoma rankena. „Iš patirties galiu pasakyti, kad kitaip žiemą rankos šąla“, – pataria profesionalas.

„Palyginti su pirmąja laida, dabar 560 XP® pjūklas labai patobulintas. Anksčiau buvo pora nedidelių niuansų, bet HUSQVARNA labai



Pasak pjūklininko R. Vitėno, HUSQVARNA 560 XP® pjūklas puikus, tariant žargonu, „šustras“ – ne tik greitas, bet ir labai smagus dirbti

gerai atliko namų darbus, pjūklą patobulino ir dabar jis veikia puikiai. Su nauju pjūklu dirbu nuo kovo 15 dienos ir jokių problemų nebuvo“, – džiaugiasi R. Vitėnas.

Profesionalo patarimai

Pjūklininkas sako, kad labai geras ir HUSQVARNA aptarnavimas. „Pjūklas dabar reguliuojamas kompiuteriu. Prieš žiemą ir prieš vasarą reikia nuvežti pjūklą pareguliuoti. O čia jokių problemų – nuvažiuoji, kartais pasitikrini, kad būtų ramu“, – sako R. Vitėnas. Beje, patyręs pjūklininkas pataria savo darbo įrankius gerai prižiūrėti: „Jei nemokate galąsti, neprižiūrėte pjūklo, neplaunate filtro, tai joks pjūklas gerai neveiks.“

R. Vitėnas sako, kad pjūklo HUSQVARNA 560 XP® nekeistų į jokią kitą – nebent bus sukurtas dar geresnis. „Yra galingesnių pjūklų už šį – draugai turi, aš bandžiau, bet kiti pjūklo neturi to „šustrumo“, to smagumo. O šis pjūklas universalus: noriu – einu ir geniu, noriu – storą medį pjaunu, noriu – itin storą medį nupjaunu ir supjaustau kaladėmis. Ir viskas gerai – pjūklas neperkaista, reguliuojasi automatiškai“, – pasakoja medkirtys.

Beje, R. Vitėnas – itin didelių medžių pjovimo specialistas. Neseniai Švenčionių rajone nupjovė milžinišką tuopą. „Aš kaip žvejys – tokius medžius išmatuoju. Tos tuopos kelmo skersmuo buvo 1,9 m ir 1,7 m, o apimtis 4,8 m“, – pasakoja pjūklininkas.

Labai geras servisas

Miško kirtimu užsiimančios Telšių rajono įmonės „Valdo ranga“ savininkas Valdas Ubartas taip pat sako, kad HUSQVARNA penkišimtosios serijos pjūklo geri. „560 XP® ir 555 yra pagrindiniai pjūklo, kuriuos naudojame. Jų turiu apie 20. Kitų pjūklų neperku – tik HUSQVARNA. Esu įsitikinęs, kad jie geriausi, todėl su jais ir pjaunu miškus“, – pasakoja V. Ubartas. Pasak jo, 560 XP® ir 555 pjūklo galingesni, lengvesni, jais maloniau pjauti. „Ir aptarnavimas labai geras. Galėčiau pagyrimo raštą duoti“, – sakė miško kirtimu užsiimančios įmonės savininkas.

Naujų pjūklų parduodama daugiau

UAB „Husqvarna Lietuva“ techninio aptarnavimo vadovas Aidas Lebeda džiaugiasi, kad miško kirtimo profesionalai labai gerai vertina penkišimtosios serijos pjūklų pranašumus. Šių pjūklų pardavimas, palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu, padidėjo apie 20 proc.

HUSQVARNA visada stengiasi būti kuo arčiau kliento, arčiau žmogaus, kuris mūsų gaminiais naudojasi, nes jis geriausiai žino ir jaučia, kokio gaminio reikia, ką galbūt dar reikėtų patobulinti, padaryti dar geriau. Todėl ir prieš pradėdami kurti pjūklus, ir vėliau, kai jie jau parduodami, mūsų kompanijos specialistai daug bendrauja su pjūklų naudotojais visoje Lietuvoje. Atsižvelgiant į jų nuomonę, pjūklo bandomi, testuojami ir nuolat tobulinami. Džiaugiamės, kad klientai tai pastebi ir vertina“, – sako A. Lebeda.

Naujieji HUSQVARNA pjūklo profesionalams – galingesni, lengvesni, jais maloniau pjauti





HANDELSONDERNEMING
SCHRAUWEN B.V.

40 METŲ PATIRTIS!



Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel.: 8 618 02000



MTT
SANTERA

www.miskams.lt





Ponsse Plc nuotraukos

Medkirtė *Ponsse Scorpion* apdovanota *Viva Automation* premija

Kompanija Ponsse Plc

parodoje „Tehnologia 13“ šių metų spalio 1 d. Helsinkyje

apdovanota paskatinamąja premija Viva Automation

už naujos medkirtės Ponsse Scorpion stabilizavimo

ir išlyginimo sistemos sukūrimą.

Premija *Viva Automation* skiriama kartą per dvejus metus už žymius inovatyvius sprendimus automatizavimo srityje. Apdovanojimą skiria Suomijos Automatizavimo draugija bei Parodų centras Messukeskus.

Suomijos automatizavimo draugijos tarybos pirmininkas Harri Happonen pabrėžė, kad žiuri, įvertinusi automatizavimo lygį medkirtėje *Ponsse Scorpion*, atkreipia dėmesį, jog šioje mašinoje panaudotos automatizavimo technologijos vertos pritaikyti ne vien tik miško ruošos mašinose.

Medkirtėi, medvežei ar kitai mašinai judant nelygiu paviršiumi, būtina įsitikinti, ar transporto priemonės rėmas (bazė) ratais arba vikšrais gerai siekia žemę. Norėdami padidinti ratų sukibimą su paviršiumi bei išlaikyti mašinos stabilumą, konstruktoriai sukūrė tokį mechanizmą, kuris ašis ir rėmą suka įvairiomis kryptimis vienas kito atžvilgiu. Tačiau judėjimo metu mašiną pakankamai sudėtinga pasukti ar apsukti, ypač jei naudojamas pakrauto kranas.

Medkirtėje *Ponsse Scorpion* panaudotas naujos konstrukcijos rėmas, kurio stabilumą kaip tik ir valdo automatizuotos sistemos. Naujas technologinis



sprendimas labai pagerino darbo sąlygas bei mašinos naudingumo koeficientą, našumą bei ergonomiškumą. Naujovės dėka užtikrintai galima naudotis kranu su kirtimo galvute medkirtėi judant. Netgi ir tada, kai kranas su kirtimo galvute bei rąstu yra medkirtės šone. Ši neseniai įdiegta automatizavimo sistema užtikrina absoliutų saugumą, nes automatika nedelsiant gali nustatyti medkirtės lygio būseną žemės paviršiaus atžvilgiu ir laiku sureaguoti iškilus pavojui apvirsti.

Siekiant užtikrinti sistemos patikimumą, sukurtas naujo tipo daviklis,

kuris tuo pačiu metu gali panaudoti dviejų nepriklausomų vienas nuo kito informacinių kintamųjų duomenis. Be to, minėtai automatizuotai sistemai eksploatuoti ir aptarnauti reikia žymiai mažiau lėšų negu jos pirmtakams. Penkis konstrukcinius sprendimus, pritaikytus *Ponsse Scorpion*, pasiūlyta užpatentuoti patentų biure, tarp kurių du susiję su automatizavimo sistemų panaudojimu.

Medkirtė *Ponsse Scorpion* pirmą kartą pristatyta šių metų parodoje *Elmia Wood* 2013 Švedijoje.

Ponsse Plc inf.

nokian PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI



UAB „PGM TECHNIKA“

Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

nokian
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F



Sutartį pasirašo
B. Sakalauskas ir A. Rauka



Tvirtas pagrindas socialinių partnerių bendradarbiavimui



Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos aktų salėje spalio 10 d. vykusios konferencijos „Lietuvos valstybinių miškų urėdijų veiklos rezultatai. Šakinė kolektyvinė sutartis“ metu pasirašyta Šakinė kolektyvinė sutartis tarp Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos ir Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos. Pirmą kartą tokio pobūdžio sutartį mūsų šalyje pasirašė generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas ir minėtos federacijos pirmininkas Algirdas Rauka.

Konferencijos darbe dalyvavo Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas Edmundas Bartkevičius, Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijos direktorius Albinas Tebėra, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkas Artūras Černiauskas, miškų urėdijų vadovai, miškų urėdijų profesinių sąjungų pirmininkai bei Norvegijos Industrijos ir energetikos profesinės sąjungos (*Industri Energi*) atstovas Ole Kristian Paulsen.

Priešistorė

Dalykinis ir konstruktyvus bendradarbiavimas tarp Generalinės miškų urėdijos (GMU) ir Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos (LMPF) vyko praktiškai nuo šių institucijų įkūrimo. Laikui bėgant ši socialinė partnerystė buvo vainikuota 2004 metų gruodžio

20 d. bendradarbiavimo susitarimo pasirašymu tarp GMU ir LMPF. Be bendro siekio didinti darbo efektyvumą, darbuotojų užimtumą, darbuotojų ekonominę ir socialinę gerovę bei saugos ir sveikatos sąlygų gerinimą, laikytis socialinės taikos, šiame susitarime, kaip pagrindinį įsipareigojimą pasirašiusios pusės įrašė būtinumą skatinti visose miškų urėdijose kurti profesines sąjungas bei pasirašyti kolektyvines sutartis. Per pastaruosius devynerius metus daugelyje miškų urėdijų susikūrė profesinės sąjungos, vis dažniau kolektyvinė sutartis tarp įmonės administracijos ir darbuotojų tapo vienu iš pagrindinių svertų, sprendžiant iškilusias socialines problemas ar net

ginčus. Tad dabartinis Šakinės kolektyvinės sutarties pasirašymas tapo ilgalaikio vaisingo bendro darbo, lygiateisės socialinės partnerystės išdava.

Konferencijos tezės

Generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas pranešime „Lietuvos valstybiniai miškai“ analizavo valstybinių miškų valdymo struktūrą, apžvelgė pagrindinius miškų urėdijų ekonominius rodiklius, pateikė mokėtinės naštos mastus, atkreipė dėmesį į tai, jog mūsų šalies valstybinio miško sektoriaus generuojamo nuosavo kapitalo grąža yra didžiausia tarp kaimyninių valstybių.

B. Sakalauskas pabrėžė, jog derybos derinant būsimąją Šakinę kolektyvinę sutartį vyko nelengvai, bet konstruktyviai. Jo manymu, bendradarbiaujant su profesijų atstovais visada reikia ieškoti sąsajų, bendrų sąlyčio taškų, vienijančių abi sutarties puses. Tvirtas pagrindas šios Šakinės kolektyvinės sutarties sudarymui – 2004 m. pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas tarp GMU ir LMPF. Nors kolektyvinėje sutartyje išvardijami kiekvienos profesijų organizacijos siekliai ir reikalavimai, tačiau pagrindinės tezės neturi prasilenkti su įstatymų nuostatomis.

Savo pranešime B. Sakalauskas išvardijo, kas padaryta miškų urėdijose, gerinant darbuotojų darbo sąlygas, kur dar galima pasitempti. Pranešėjas pristatė pagrindinius veiksnius, turinčius įtakos komfortui darbe: atlyginimas, adekvatus keliams reikavimams bei atsakomybei; ergonomiška (patogi) darbo vieta, nekelianti rūpesčių dėl saugumo; sociopsichologinės priemonės (profesinio ugdymo sistema, karjeros galimybių sistema, pagerbimų sistema); materialus ir moralinis darbuotojų skatinimas; įstatymų bei kitų teisės aktų reglamentuotos socialinės garantijos.





Generalinis miškų urėdas akcentavo, kad pastaraisiais metais miškų urėdijose gerinant darbo sąlygas daug nuveikta – investuota nemažai lėšų į darbo vietų bei priemonių atnaujinimą: renovuoti miškų urėdijų, girininkijų pastatai, įdiegtos automatizuotos gaisro stebėjimo sistemos, miško ruošos darbams palengvinti įsigytos naujos medkirtės ir medvežės, modernizuoti medelynai, atnaujinta jų technika bei kt.

Jautriausia visų derybų ar diskusijų vieta yra darbo užmokesčio fondas ir jo pokyčiai. Deja, nuo mokamų mokesčių dydžio į valstybės biudžetą didžiąja dalimi priklauso ir miškų urėdijų socialiniai klausimai, tarp jų – ir kiek lėšų yra darbo užmokesčio fonde.

LMPF pirmininkas Algirdas Rauka pabrėžė, jog ruošiant Šakinę kolektyvinę sutartį, jos projektas ne kartą buvo siunčiamas į miškų urėdijas, todėl paskutinėje redakcijoje atsižvelgta į kolektyvų pasiūlymus. Gautas pastabos buvo svarstomos Federacijos Valdybos ir Tarybos posėdžiuose.

Atsižvelgiant į svarbiausias sutarties tizes, bus siekiama saugoti efektyviai dirbančių miškų urėdijų savarankiškumą, materialinę – techninę bazę, darnius darbuotojų kolektyvus, taip prisidedant prie miškų urėdijų ekonominio augimo skatinimo. Taip pat būtina efektyviau naudoti materialinius resursus ir darbuotojų pastangas. Reikia tobulinti darbo užmokesčio sistemą, kartu siekti miškų urėdijų išplėtos gamybos struktūros bei kvalifikuotų darbuotojų išsaugojimo, darbuotojų ekonominės ir socialinės gerovės bei saugos ir sveikatos sąlygų gerinimo.

Kaip teigė A. Rauka, LMPF siūlo skatinti visose urėdijose pasirašyti kolektyvines sutartis (KS), o miškų ūkio sistemoje iškilusius ginčytinus klausimus spręsti, laikantis LR įstatymų, protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principų. Jei bus didinami darbo krūviai ar pavaduojami darbuotojai, kolektyvinėse sutartyse reikėtų sukonkretinti nuostatas dėl apmokėjimo už papildomą darbą.

Federacijos pirmininko manymu, būtina apdrausti valstybinių miškų pareigūnus ir darbuotojus nuo nelaimingų atsitikimų darbe, jei dirbama ekstremaliomis sąlygomis, pavyzdžiui, likviduojant gamtos stichijų padarinius, gesinant gaisrus, saugant miškus poilsio ir švenčių dienomis.

Be to, LMPF Šakinėje kolektyvinėje sutartyje siūloma padidinus minimalią mėnesinę ar vadovaujančių darbuotojų algą, peržiūrėti darbo užmokesčio fondą; jei darbuotojo darbo užmokestis, keičiant darbo užmokestį žinybos mastu, sumažėja, tai, kol darbuotojas eina tas pačias pareigas ar atlieka tą patį darbą, jam mokėti darbo užmokestį, nustatytą iki pertvarkos.

Bendru sutarimu GMU ir LMPF rekomenduoja kolektyvinėse sutartyse sukonkretinti darbuotojų skatinimui ir socialiniams tikslams skirtą pelno dalį iš patvirtinto pelno rezervo; šiose sutartyse sukonkretinti, už ką darbuotojas atsako pilnai (DK 256 str.). Taip pat reikėtų sudaryti ekonominių ir komercinių paslapčių sąrašą, numatyti skatinimą, jei darbuotojas tobulina savo profesinę kvalifikaciją, reikalingą konkrečiai miškų urėdijai.



Dalykinis LMS prezidento E. Bartkevičiaus ir LMPF pirmininko A. Raukos pokalbis

BRONISLOVO AMBROZO ir RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Miškų urėdų tarybos valdybos pirmininkas, Dubravos EM miškų urėdijos miškų urėdas Kęstutis Šakūnas sakė, kad šakinė kolektyvinė sutartis galėtų būti pavyzdine, sudarant kolektyvines sutartis miškų urėdijose (būtų galimybė pagerinti darbo sąlygas darbuotojams) bei pasidalino patirtimi, kaip veikia kolektyvinė sutartis Dubravos miškų urėdijoje.

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkas Artūras Černiauskas kalbėjo apie socialinį dialogą ir kolektyvinių sutarčių istorinę raidą.

Norvegijos Industrijos ir energetikos profesinės sąjungos (*Industri Energi*) atstovas Ole Kristian Paulsen papasakojo, kaip Norvegijoje įgyvendinamos Šakinės kolektyvinės sutartys.

RIMONDAS VASILIAUSKAS

Mielas skaitytojau,

Kitais metais 85-uosius įsikūrimo metus pažymintis Lietuvos miškininkų sąjungos žurnalas „MŪSŲ GIRIOS“ ir toliau išliks patikimu Jūsų patarėju, informacijos apie valstybinių ir privačių miškų tvarkymą, atkūrimą, apsaugą bei medienos ruošą ir prekybą, medžioklę skleidėju, jei pratęsite prenumeratą **2014 metams**.

Tai padaryti galite visuose „Lietuvos pašto“ skyriuose, žurnalo tinklapyje www.musu-girios.lt ar paskambinę į redakciją.

Žurnalo indeksas – 5057, su nuolaida – 5058. Prenumeratos kaina mėnesiui (su pristatymu ir PVM):

dirbantiems – 10,50 Lt, metams – 126, 00 Lt, studentams, pensininkams, neįgaliesiems – 7,00 Lt, metams – 84,00 Lt.

REDAKCIJA



Žodis skaitytojui

Žiūriu pro darbo kabineto langą ir kaifuoju. Stebiu, kaip žvirbliai kariauja su zylėmis, nepasidalindami lesykloje pabertų saulėgrąžų (neskrudintų ir nesūdytų!!!!).

Ką?! Jau lesini laukinius paukščius?!

Taip. O ką? Jau visą spalį lesinu.

Betgi specialistai teigia, kad taip iškraipoma natūrali paukščių prigimtis. Juk gamtoje dar pilna natūralaus lesalo.

Na ir kas? Man patinka paukščių šurmulys prie lango. O ir kas tie specialistai, leiskite paklausti. Štai aš, anot diplomo – biologas, pagal darbo patirtį – šioks toks medžioklės specialistas, spoksau į kompiuterio ekraną, studijuoju matematiko ir ...logų (ne bio...) sukurptą vilko populiacijos Lietuvoje valdymo planą ir jaučiu, kad dar turiu rezervų plikti.

Tą patį dabar daro visa Lietuvos aplinkos apsaugos inspektorių armija (na, gal tik plinka ne visi).

Metų užduotis.

Kaip organizuoti vilkų medžioklę Panevėžio apskrityje, kai Pasvalio, Biržų, Kupiškio, Rokiškio ir Panevėžio rajonuose kelios dešimtys tuo pačiu metu medžiojančių medžiotojų kolektyvų turi teisę sumedžioti tik 3 vilkus?

O Marijampolės, Tauragės ir Telšių apskrityse, kur leista sumedžioti tik po vieną vilką?

Gerbiu mūsų patroną – Šv. Hubertą. Bet ne kiekvienam gi baltas elnias pasirodo.

Brauksiu šiemet lapkričio 3-ąją į medžiotojų Meką – Saint Hubert miestelį, uždegsiu žvakelę patrono bazilikoje ir kaip mokėdamas pasimelsiu: atleisk jiems, Viešpatie ir Tu – Šv. Hubertai...

Beje, su Hubertinėmis! Medžioklei valio!

PS. Ką tik atėjo žinia: Marijampolės apskrityje vilką sumedžiojo „šoferis“. Paklojo pilkį savo „golfuku“ ar „audine“ ant asfalto. Todėl suvalkiečiams vilkų medžioklė šį sezoną jau baigta.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Apie medžioklę

Į „Mūsų girių“ klausimus atsako gamtos mokslų daktaras, medžiotojas, ilgametis medžiotojų klubo „Giedra“ vadovas, CIC medžioklės trofėjų matuotojas RIMANTAS BALEIŠIS

Kaip tapote medžiotoju? Gal pamenate pirmąją savo medžioklę, pirmąjį trofėjų?

Prieš porą metų į analogišką klausimą atsakiau žurnalui „Medžiotojas ir meškeriojas“ – medžiotoju ne tampama, bet gimstama. Yra toks biogenetinis dėsnis – ontogenezę (individualus organizmo vystymasis) – pakartoja filogenezę (istorinis rūšies vystymasis, evoliucija). Šis dėsnis „galioja“ ir žmonijos vystymuisi. Visi žmonės vaikystėje domisi gyvais padarais ir stengiasi juos pagauti, tai yra sumedžioti. Vėliau dauguma suaugusių žmonių nebemedžioja, o medžiotojus ir medžioklę civilizuotame pasaulyje galima traktuoti kaip atavizmo (grįžimo prie prarastų požymių) apraišką. Pagal garsų amerikiečių ekologą A. Leopoldą, medžiotojas mūsų laikais – tai tarsi „atgimęs urvinis žmogus“.

Jei nelaikysime medžiokle varlių gaudymo, tai žvejiojimas ir vėžiavimas jau panašesni į tikrą medžioklę.

Meškerioti ir vėžiauti pradėjau Nemunėlyje, vingiuojančiame per Panemunio miestelį, būdamas septynerių metų. Pirmoji sugauta žuvelė buvo kilbukas (taip gružlį vadina sėliai). Iki šiol pamenu iki kraujo vėžį sužnaibytus pirštus, nes šiuos padarus gaudėme rankomis upelio kranto urvuose. Na, o vėliau, kaip dauguma vaikėzų, „medžiojau“ su savadarbiais lankais, laidynėmis ir arbaletais. Pagal nerašytas šios medžioklės taisykles, šaudėme tik žvirblius ir varnas.

Į tikrą medžioklę tėvo įsiprašiau varovu, eidamas tryliktuosius metus. Medžiojome vaizdingose Skapiškio apylinkėse. Medžiotojai, du varovai ir skalikas laukais ir krūmynais apsuksime nemažą ratą. Nuo medžiotojų šūvių krito keli zuikiai. Grįžtant





namų link sunkokai vilkau kojas, bet neišsidaviau, kad esu pavargęs ir tuo užsitikrinau dalyvavimą kitose medžioklėse. Taip tapau nuolatinio medžioklių dalyviu. Galop tėvas, matydamas mano susidomėjimą medžiokle, kartais patikėdavo savo šautuvą ir kartu laukdavome varovų ar skaliko pakelto zuikio. Bet kaip tyčia, tokiais atvejais zuikis prie mūsų vis neatliuoksėdavo, o kai atliuoksėjo, aš taip susijaudinau, kad į jį šoviau nuspausdamas abu nuleistukus iš karto. Zuikis po šio „dupleto“ nukūrė, kaip sakydavo kupiškėnai medžiotojai, „pasipustęs padus“. Na, bet kitoje medžioklėje iš krūmo iššokęs zuikis po mano šūvio nusirito kūliais. Džiaugsmas begalinis. Kitą dieną po pamokų jau išdidžiai pozavau su tėvo šautuvu ir zuikiu prieš draugo fotokamerą. Ir dabar, po gero pusimčio metų, mano šešiolikmečio nuotrauka su užrašu „Pirmas laimikis!“ vis dar maloniai jaudina.

Ar turit mėgstamiausią medžioklės būdą, jums svarbiausią trofėjų?

Mėgstamiausią medžioklę aš suprantu, kaip įdomiausią. Tad man įdomiausia medžioti seną stirniną. Didžiausia tikimybė jį pergudrauti rujos metu, o suklydus, žvėrį viliojant arba prie jo sėlinant, dažniausiai tenka atsarguolio medžioklę atidėti kitam sezonui.

Įspūdingiausias Lietuvoje medžioklės trofėjus – tauriojo elnio ragai, bet man įdomesni stirninų ragai. Nežiūrint jų formos paprastumo, kiekvieno stirnino ragai saviti – skirtingi pagal bendrą išvaizdą ir ragų dalių proporcijas.

Mėgstat, vertinat laukienos patiekalus? Gal turit ir firminį?

Mėgstu laukienos patiekalus, kai juose dar galima „atpažinti“ specifinį žvėrienos ar paukštienos skonį. Netaikau šio vertinimo kriterijaus tik zuikienai ir bebrienai. Labai puiki barščių arba netgi kopūstų sriuba iš briedžio kaulų (susmulkintų, suprantama, pagal puodo dydį). Na, o firminis patiekalas – neliesia šerniena arba rudenį sumedžiotos stirnos mėsa, išvirta su nedaug prieskonių, užsikandant ją smulkiai supjaustytu ir gerai įdruskuotu svogūnu, užpiltu karštu verdamos mėsos sultiniu.

Gal turit atmintyje išlikusią įsimintiniausią medžioklę?

Geriausi įsimintiniausių medžioklių sergėtojai – medžioklės trofėjai. Būdamas dar palyginti jaunas medžiotojas labai norėjau sumedžioti raguotą žvėrį. Proga pasitaikė tik dvyliktaisiais medžiojimo metais. Tai buvo stirninas, ir žiūrint iš dabarties – tai buvo eilinis trimetis žvėris su vidutiniškai išsivysčiusiais ragais, bet tai buvo mano pirmasis sumedžiotas stirninas – išsipildžiusi medžiotojo svajonė. Tad šis trofėjus pagarbiai kabo tarp vėliau įgytų žymiai galingesnių stirninų ragų. Žvilgtelti į šį tik man vienam brangų trofėjų ir atgyja malonūs prisiminimai. Prisimeni ne tik medžioklės momentus, bet ir to ankstyvo ryto, ir miško pievos, kurioje krito žvėris, spalvas.

Buvot ilgametis medžiotojų kolektyvo vadovas. Kas tai per virtuvė – medžiotojų klubas?

Paliekant klubo „Giedra“ prezidento pareigas medžiotojai įteikė medžioklinį peilį ant kurio geležtės išgraviruota „Klubo vadovui 1979 11 04 – 2010 04 11“. Taigi, net trys dešimtmečiai šioje virtuvėje, o prieš komentuodamas jos ypatumus, pradėsiu žurnalistiniu juokeliu. Žmogus vieną dieną pabuvojęs Afrikoje apie ten patirtus įspūdžius parašo knygą, pabuvęs joje mėnesį parašo straipsnį, o pagyvenęs Afrikoje metus neparašo nieko. Tad, tik keletas pastebėjimų.

Medžiotojų klubas vienija įvairaus amžiaus, įvairių visuomenės sluoksnių, profesijų, įsitikinimų žmones ir jiems nejučiant ši nedidelė medžiotojų organizacija tampa savotiška jų tobulėjimo ir įvairiausių nuomonių pakantumo mokykla.

Sakoma „Kaip gyveni, taip ir medžioji“. Klube surasime įvairių charakterių, garbingų ir gobšių žmonių, intrigantų ir garbėtroškų,

Asmeninio archyvo nuotraukos



R. Baleišis (kairėje) medžioklės trofėjų apžiūros metu Šalčininkų MŽD skyriuje

kaip ir visoje visuomenėje. Bet įdomiausia tai, kad jų visų bendra veikla „amortizuoja“ neigiamus ir dar labiau paryškina teigiamus asmenybių bruožus, išskyrus melavimą. Na, bet tas melavimas dažniausia būna „nekaltas“, kaip vyro – žmonai ar vaikų – tėvams.

Dabar medžiotojų klubų veikla iš esmės sietina su racionalių, tausojančių medžiojamosios faunos naudojimu konkrečiuose medžioklės plotuose. Suprantama, šios veiklos rezultatai labai priklauso nuo klubų narių skaičiaus, todėl klubai, optimizuodami savo veiklą griežtai limituoja naujų narių priėmimą. O neasocijuotų medžiotojų gretos Lietuvoje didėja, todėl norom ar nenorom (galbūt poįstatyminio akto pagalba) klubai papildys naujais medžiotojais, tad jų veikloje gali atsirasti įtampa, ypač tuose medžiotojų kolektyvuose, kurių naudojami medžioklės plotai neproduktyvūs.

Ką apie Jūsų aistrą medžioklei mano žmona?

Su žmona prieš vestuves buvo sudaryta geranoriška žodinė sutartis, kad vieną dieną savaitėje praleisiu su Diana. Nors šią sutartį pažeidinėjau iki šiol, dėl to ji nepyksta. Nepritaria tik medžioklei, viliojant stirninus: ji tai vertina kaip neleistiną žvėries apgaulę.

Kas pasikeitė medžioklėje nuo jūsų pirmųjų medžioklių iki dabar?

Iš esmės medžioklė nepasikeitė, tik pasipuošė kultūringu, moderniu drabužiu. Sėdėdamas patogiamе bokštelyje su galingu ginklu ir laukdamas žvėries dažnai pagalvoju, kad aš tebesu lyg ir tas pats vaikėzas su lanku, laukiantis ant pelų krūvos atskrendančių žvirblių.

Kaip gali tiek metų neatsibosti vienas ir tas pats pomėgis?

Taip pat kaip neatsibosta juoda duona.

Pakalbėkime šiek tiek apie medžioklę ir biologiją. Ar biologo išsilavinimas netrukdo medžiotojui ir atvirkščiai?

Medžioklė – tai ne tik pomėgis, bet ir vienas iš gamtinės aplinkos pažinimo būdų. Domėjimasis medžiokle ko gero ir lėmė pasirinkimą studijuoti biologiją. Po studijų visa mano darbinė ir mokslinė veikla susieta su kanopinių žvėrių tyrimais. Dalį medžiagos šiems tyrimams betarpiškai rinkau medžioklėse arba talkininkaujant medžiotojams, o tyrimų duomenys panaudoti tvarkant medžioklės ūkį. Esu medžiotojas – biologas, o gal biologas – medžiotojas.

Kaip pasikeitė Lietuvos fauna, tiek, kiek atsimenate?

Trumpai atsakyti į šį klausimą negalėčiau, nes vien tik medžiojamosios faunos pakitimai labai dideli. Imponuoja kanopinių žvėrių gausa, sėkminga bebrų reiklimatizacija, stumbrų sugrįžimas į Lietuvą.

Vis dar nenustatytos tokių gausių anksčiau medžiojamųjų gyvūnų, kaip pilkasis kiškis ir kurapka, nykimo priežastys, o aklimatizuoti Lietuvoje svetimžemiai gyvūnai (mangutas, kanadinė audinė, ondatra) klesti.

Kaip vertinate Lietuvos medžiotojų medžioklinį, biologinį išprusimą, kaip jis keičiasi?

Didžiąją dalį medžiotojų ir medžiotojų selekcininkų kursų programos užima medžiojamųjų gyvūnų biologijos ir ekologijos klausimai. Jau prieš tampant medžiotoju ar prieš suteikiant selekcininko kvalifikaciją įgyjamos reikalingos žinios. Deja, praktikoje jos ne visada panaudojamos, nes naujus medžiotojus, kaip tenka pastebėti, labiau domina techninė medžioklės pusė (ginklai, šaudmenys).

Ar neišnyks medžioklė?

Medžioklė, kaip anksčiau aptarėme, – žmonijos jaunystė, o jaunystė, kaip žinia, praeina. Jau šiais laikais mėgėjiška medžioklė vertinama labai prieštaringai. Nors dabar kultūringa medžioklė dar reikalinga, bet po kelių šimtmečių, vis labiau urbanizuojant aplinką, ji gali neatpažįstamai pasikeisti ir tikriausiai bus vertinama kaip anachronizmas.

Iš pabaigai paprašysiu prisiminti linksmiausių medžioklės nuotykių

Seniai, seniai, kai medžiodavome vien zuikus, linksmų nutikimų atsitikdavo kone kiekvienoje medžioklėje.

Medžiojome sėlindami laukuose ir krūmokšniuose. Braunantis per brūzgyną ko ne iš po kojų iššoko kiškis ir, mano nuostabai, trenkėsi galva į kelmą, parkrito ant šono ir keistai inkšdamas pradėjo spardyti, o aš stebėjau tai, amo netekęs. Zuikis netrukus pašoko ir nėrė iš brūzgyno į lauką. Pavymui pykstelėjau, bet šratai tik peštelėjo pūkų kuokštą, o pilkis laimingai paspruko.

Po šio nutikimo šventai tikiu medžiotojų pasakojimu, kad zuikį galima sugauti pabarsčius tabako ant nesupuvusio kelmo. Esą pilkis prisiuosto tabako ir čiudėdamas taip trenkiasi nosimi į kelmą, kad krinta kaip lapas. ☐



FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

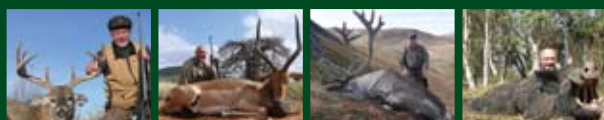


Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, multinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com



Medžiotojai – „Sprendimų rate“ 2013 m.



RIMONDO VASILIAUSKO ir EUGENIAUS TIUŠO nuotraukos

LOGSET GT. Nauja. Geriausia.



**Naujos GT
miško mašinos
sukurtos
dar didesniai
darbo našumui
miškuose**

Mūsų konstruktoriai nuoširdžiai padirbėjo, įdiegė kas šiandien moderniausia pasaulyje, o tai: Naujas, dar ekonomiškėnis variklis. Pažangesnė ir modernesnė TOC valdymo sistema. Moderni ir erdvi kabina su dar didesne garso izoliacija. Nauja variklio apsauga - ir tai tik keletas elementų, kad LOGSET būtų nepralenkiama miško ruošos mašina.

Susisiekite su mumis ir mes įrodysime JUMS, kad LOGSET tiesiog geriausia!

LOGSET
TIESIOG GERIAUSIA
www.logset.com



- Dar patikimesnis ir ekonomiškėnis Deutz TCD 6.1 L6 Euro 4i variklis
- Automatinė transmisija, transportinis greitis iki 60 km/val
- Liukso klasės, dar pažangesnė, erdvesnė ir modernesnė kabina
- Net 12 colių dydžio spalvotas, lietimui jautrus informacinis darbinio įrankių monitorius
- Dar patogesnis valdymo ranktūris
- 263 AG

NAUJAS
Deutz Fahr 7 serijos traktorius
Agrotron TTV 7250 –
GERIAUSIAS
2013 metų
traktorius!



UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel. +370 450 31 383
Faksas +370 450 31 484
El. paštas info@zemtiekimas.lt
www.ezemtiekimas.lt

Daugiau informacijos –
Tel.: +370 687 46 446, +370 686 30 477
Atsarginės dalys –
El. paštas s.pavilonis@zemtiekimas.lt
Tel. +370 698 29 440
Servisas – El. paštas servisas@zemtiekimas.lt
Tel. +370 682 36 749

GEA Farm Technologies
Gyvulininkystės įranga
Tel. +370 698 51 099
El. paštas Dainius.Balciunas@zemtiekimas.lt

www.zemtiekimas.lt



LIKMERĖ

DIDELIAIS KIEKIAIS

superkame **beržo** rąstus
nuo 14 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas
internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054
el. paštu info@likmere.lt

- 
- IŠKLAUSYSIME
 - PAKONSULTUOSIME
 - PARINKSIME GERIAUSIĄ,
KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
 - OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI
PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ...

Pasiklydai miške-užėik į

www.miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel./faks. 8 448 68054

Mob. tel. 8 673 51506

El. paštas prekyba@miskui.lt

www.mmc.lt

www.miskui.lt

NAUJIENA!

PENTAX

A RICOH COMPANY



K-500

+obj. 18-55mm DAL

1598,-

~~1698,-~~

+ DOVANŲ!

- ✓ DVD "Tobulas kadras" Video kursai norintiems fotografuoti geriau
- ✓ Lankstus trikojis FLEXIPOD SM-816

Dovanų vertė 149 Lt

16.3 MLN. VAIZDO TAŠKŲ	5 k/s FOTOGRAF. GREITIS	3,0" LCD EKRANAS	ISO 51600 JAUTRUMAS	11 FOKUSAVIMO TAŠKŲ
-------------------------------------	--------------------------------------	----------------------------	-------------------------------	----------------------------------

K-50



K-30



K-5 II



K-5 II s



Fototechnikos salonai:
Vilniuje: Švitrigailos g. 11B, tel: +370 5 2394130, +370 682 15074
Kaune: Savanorių pr. 346 (PC "SAVAS"), tel: +370 37 711296, +370 682 29047
Klaipėdoje: Liepų g. 24, tel: +370 46 310018, +370 618 38858

VILBRAfOTO



Scenoje – Kapčiamiesčio miškininkų ir pedagogų folkloro ansamblis „Atgaiva“



Koncertuoja Veisiejų liaudiškos muzikos kapela „Veisiejja“

Dzūkų vakaronėje – Veisiejų miškininkai

JŪRATĖ REČIŪNIENĖ – KUUSIENĖ

Prasmingas sutapimas, kad LR Seimui 2013 m. paskelbus tarmių metais, Vilniaus mokytojų namuose organizuotoje dzūkų vakaronėje dalyvavo Veisiejų miškų urėdijos miškininkai. Prisistatyti vilniečiams, papasakoti apie savo nuveiktus darbus miškuose, apie išleistus 2 leidinius: „55 metai Kapčiamiesčio šiluose“ ir „Yra tokia Veisiejų miškų urėdija“, apie prasmingą savo laisvalaikį atvyko Veisiejų miškų urėdas Zenius Želionis su urėdijos miškininkais, knygų sudarytojas ir autorius, miškų urėdijos ryšių su visuomene specialistas Vytautas Stacevičius, Veisiejų ir Kapčiamiesčio seniūnai Zenonas Sabaliauskas ir Vidmantas Dambrauskas, ansamblis „Atgaiva“ bei kapela „Veisiejja“.

Susirinkusieji į vakaronę akivaizdžiai įsitikino, o čia dar dzūkiškai paporino vedantysis Juozas Žitkauskas, kad miškininkai ne tik sodina, prižiūri, saugo mišką, bet ir šoka, dainuoja, į šią gražią veiklą įtraukdami ir vietos bendruomenės atstovus. Veisiejų seniūnas Zenonas Sabaliauskas lyriškai apibūdino dzūko, miško ir dainos vieningumą, o taip pat trumpai priminė susirinkusiems vilniečiams Veisiejų (anksčiau buvusios Seinų) miškų urėdijos istoriją. Kalbėjusysis paminėjo buvusius miškų urėdijos vadovus, čia

dirbusius nusipelnčius šalies miškininkus V. Žekonį ir A. Olšauską, jų indėlį šio krašto miškams. Nuo 1999 m. gegužės Veisiejų miškų urėdu dirbantis Zenius Želionis pristatė urėdijos patikėjimo teise dabar valdomus 20965 ha valstybinės reikšmės miškus. Urėdija ekonomiškai sustiprėjo, gali skirti pakankamai lėšų miškų atkūrimui, apsaugai ir rekreacijai, kitoms reikmėms.

Kapčiamiesčio seniūnas Vidmantas Dambrauskas sakė, kad toli nuo rajono centro seniūnijoje gyvenantys apie 1000 žmonių nesijaučia gyveną užkampyje. Seniūnijos teritorijoje yra dvi girininkijos: Ančios ir Kapčiamiesčio. Su jomis glaudžiai bendradarbiaujama: organizuojamos medelių sodinimo talkos, kiti renginiai, aktyvi jaunųjų miško bičiulių veikla. Kapčiamiesčio miškininkai yra įrengę visuomenės poreikiams gamtos pažinimo taką, kuriame netrūksta lankytojų. O ko vertas vien Kapčiamiesčio miškininkų ir pedagogų folkloro ansamblis „Atgaiva“, kuriam vadovauja Birutė Stacevičienė. Arba urėdijos informacinis namelis – miško muziejus su įdomiais eksponatais, kuriame atvykusieji susipažįsta su miškų urėdijos istorija.

Seniūnui dar bepasakojant apie gražų bendravimą su miškininkais, į sceną jau lipo „Atgaivos“ ansambliečiai ir vieną po kitos traukė linksmas ir kiek lyriškesnės dainas. Iš salės pakilo ir prie dainuojančiųjų prisidėjo visiems pažįstama dainininkė Veronika Pavilionienė, o tautosakininkė Gražina Kadžytė linguodama pritarė ansamblui.

Dzūkija graži ir turtinga miškais, ežerais ir upėmis, o veisiejiešių miškuose tyvuliuoja apie 100 ežerų, iš kurių grožiu išsiskiria trečias pagal dydį Lietuvos ežeras Dusia bei mažasis Bliūdelis Girelės miške. Veisiejų parke auga gamtos paminklas – Veisiejų uosis, o Prapuntuose – tuopa. „Atvykite“, – kvietė miškininkai. Ir Mokytojų namų svetainę užliejo katutės. Jos kartu pasitiko ir Veisiejų liaudiškos muzikos kapelą „Veisiejja“, kuriai vadovauja Aldona Rudzienė, o armoniką traukdamas dainuoja ir Veisiejų miškų urėdas Z. Želionis. Ne vieną dainą išgirdo susirinkusieji, bet vis nenorėjo leisti nulipti nuo scenos šiai šauniai kapelai. Tik jau laukė sudėtos knygų krūvelės, kurias norintiems pasirašė V. Stacevičius, prieš tai padėkojęs Veisiejų miškų urėdijai, poetui Jonui Endrijaičiui, žmonai Birutei ir anūkei Akvilei, daug prisidėjusiems prie šių knygų išleidimo. ■

Mokytojų namų svetainė vos sutalpino žiūrovus



Knygos su V. Stacevičiaus autografu



Apdovanotas VSAT garbės ženklų



Miškininko dienos proga Veisiejų miškų urėdijos urėdas Zenius Želionis pagerbtas Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) garbės ženklu „Už nuopelnus valstybės sienos apsaugai“. Tai sidabro spalvos kryžius, kurio centre yra tarnybos ženklas, tarp kryžiaus galų įkomponuotas stilizuotų ąžuolo lapų aukso spalvos metalo vainikas. Ant apačioje esančios plokštelės išgraviruota apdovanojamo asmens vardas ir pavardė. Šį apdovanojimą ir garbės ženklo miniatiūrą miškų urėdumui įteikė Valstybės sienos apsaugos tarnybos Lazdijų rinktinės vadas pulkininkas Virgilijus Raugalė. Miškų urėdas Z. Želionis sako, kad tai buvo ištis maloni staigmena. „Su Valstybės sienos apsaugos tarnybos Lazdijų rinktinės atstovais esame pasirašę abipusio bendradarbiavimo sutartį, kuri naudinga abiem šalims. Pasiestyje esančiuose miškuose mineralizuojame priešgaisrines juostas, kurios pasitarnauja ir pasieniečiams aptinkant pažeidėjų pėdsakus. Baltarusijos, Lietuvos ir Lenkijos sienų sankirtoje įrengime trumpalaikio poilsio zoną, pastatėme pavėsinę, kurioje gali susitikti, pabendrauti ir minėtų valstybių pasieniečiai“, – sakė jis. Miškų urėdo teigimu, VSAT Lazdijų rinktinės pasieniečiai padeda urėdijos darbuotojams saugoti miškus nuo vagių, pastebėję praneša ir apie kilusius gaisrus, pagelbsti realizuojant medieną apsauginėse miško juostose. „Džiaugiuosi, kad mus sieja šiltas ir abipusiai naudingas bendradarbiavimas“, – tvirtino garbės ženklo „Už nuopelnus valstybės sienos apsaugai“ nominantas.

DALIA JUKNEVIČIENĖ



Suomiškos biokuro giljotinos AXER – profesionalūs priedai ekskavatoriams ir miško mašinoms



UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506

El. paštas info@mmc.lt

www.miskui.lt

AXER – Skandinavijos rinkos lyderis.

Įdarbink savo ekskavatorių biokuro gamybai!



**Iggesund forest
PAGAMINTA
ŠVEDIJOJE!**



Viskas Jūsų medkirtei :

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

Atstovas Lietuvai

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506

El. paštas info@mmc.lt

www.miskui.lt

www.mmc.lt





Įsimintina išvyka po Tyrelių mišką

Pažintis su Tyrelių pelke

ŽANETOS TIMAITĖS nuotraukos

Tauragės Birutės Baltrušaitytės viešosios bibliotekos darbuotojai ir Tauragės miškų urėdijos miškininkai Pasaulinę turizmo dieną – rugsėjo 27-ąją – surengė bendrą išvyką į Tauragės rajono Žygaičių seniūnijoje esantį Tyrelių mišką, kur gausu lankytinų objektų. Šia išvyka pratęsėme bendradarbiavimą su kultūros darbuotojais pagal šių metų pavasarį pasirašytą sutartį.

Išvyką pradėjome nuo Dabrupinės girininkijos, kur gidu pabuvo girininkas Jonas Kalvaitis. Tik įvažiavus į Tyrelių mišką, stovi didelis metalinis kryžius Lietuvos partizanams, žuvusiems šiame miške. Prie kryžiaus pritvirtintoje lentelėje išvardinti aštuoni partizanai. Istorijos žurnalo „Laisvės kovų archyvas“ 35 tome rašoma, kad kryžius pastatytas Žygaičių seniūnijos jauniausio partizano Danieliaus Lukočiaus – Maironio žuvimo vietoje. Tai buvo ankstų 1950 m. rugpjūčio 8 d. rytą, kai, eidami keliuku



Kryžius žuvusiems Tyrelių miške Lietuvos partizanams atminti

per Tyrelių mišką, keturi partizanai pateko į pasalą. Partizanas „Maironis“ buvo būrio vado Vinco Stonio – Žalgirio asmens sargybinis, pasižymėjo drąsa. Jis pridengė at-

sitraukiančius bendražygius ir pasibaigus šoviniams nusišovė. Jaunajam partizanui tebuvo septyniolika metų. Tyrelių miške paskutinis partizanų pasipriešinimo mūšis įvyko 1954 m. kovo pabaigoje. Pagerbiant žuvusiųjų atminimą paskaityti partizanų poeto Broniaus Krivicko eilėraščiai.

Toliau patraukėme prie Dabrupio upeilio, kur miškininkai įrėngė pažintinį miško taką. Šioje vietoje 2004 m. įsteigta didesnė nei 6 ha plačialapių miškų kartinė buveinė – tarsi mažas rezervatas, kuriame nevykdoma ūkinė veikla. Prie tako augantys šimtamečiai ąžuolai su savo palydovėmis liepomis, išvirtę seni medžiai – vaizdas lyg iš Daukanto senovės Lietuvos girių aprašymo. Šalimais kur ne kur stūkso apsamosios skroblai – plačiai visuomenei mažai pažįstami medžiai. Mūsų svečiai prisipažino, kad apie skroblus išvykos metu sužinojo daugiau negu apie juos yra skaitę iš knygų.

Prižiūrima knygnešio Šepučio žūties 1886 m. vieta



Paėjėję Dabrupio taku, pasiekėme vietą, kur tolimesiems 1886 m. buvo rastas negyvas knygnešys Šeputis, galimai kritęs nuo pasienio sargybos paleistų kulkų. Nuo tuo metu buvusios Rusijos – Vokietijos sienos iki jo žūties vietos – apie 12 km. Knygnešio žuvimo vietą pažymėjo tuo metu Tyrelių miškuose dirbęs Ulinskas iš Balskų kaimo. Jis pušyje rusiškais rašmenimis įrašė žuvusiojo pavardę ir žūties metus. Jo sūnus Adomas Ulinskis, ilgus metus dirbęs Žygaičių girininkijoje eiguliu, išsaugojo šitą paminklinę pušį, ją apgynė, kad nebūtų nukirsta apie 1990-uosius toje vietoje atliekant plyną kirtimą. Tačiau 1999 m. pabaigoje siautęs uraganas „Anatolijus“ išvertė seną medį. Pušies kamieno atpjoja su įrašu dabar saugoma Žygaičių gimnazijos muziejuje. Miškininkai knygnešio žuvimo vietoje pastatė kryželį, padarė tiltelį per griovį, nutiesė iki žuvimo vietos taką.

Stovėdami šioje XIX a. lietuviškos spaudos draudimą menančioje vietoje, išvykos dalyviai paminėjo ir kitus Žygaičių apylinkės knygnešius, kurie, vyskupo M. Valančiaus suorganizuoti, šiose vietovėse vieni iš pirmųjų Lietuvoje pradėjo per sieną nešti rusų valdžios draudžiamus lietuviškus raštus.

Balskų girininkijoje aplankėme prie Gerių kaimo esančią Jūros upės atodangą, kur aukštas ir status, medžiais apaugęs upės krantas palengva griūna į upę, atidengdamas geologinę sandarą. Pasak išvykos dalyvių, tai viena iš gražiausių gamtos vietų Tauragės rajone. Rudens nuspalvinti medžiai ir prie pat šlaito augę ryškūs nevalgomi grybai suteikė šiai vietai dar daugiau romantikos. Miškininkų įrengti suoliukai ir regioninio parko pastatyti atitvarai šios vietos lankytojams sudaro galimybę patogiau ir saugiau pasigrožėti šia išskirtine vieta.

Balskų girininkijos girininkas Vidas Jasaitis su pavaduotoju Vidmantu Pakalniškiu pakvietė keliautojus užsukti į pastatytą naują poilsiavietę, pasistiprinti karšta arbata ir sumuštiniais. Pasistiprinę išvykome į sunkiausią kelionės objektą – Plynosios aukštapelkės vidurį. Ši per 350 ha pelkė yra pačiame Tyrelių miško viduryje. Į ją galima patekti įrengtu apie 1,5 km pažintiniu taku. Pageltusiais lapais nubertas, keliose vietose pelkės vandeniui negiliai užlietas lentų takas iš pradžių veda per mišką, vėliau pasiekiamas apypelkis, kuriame auga liauni berželiai, supami nendrių, dar toliau matosi, kaip takas prade-

da kilti šiek tiek aukštyne – prasideda aukštapelkė. Čia auga vaivorų (girtuoklių) sąžalynai su savo palydovais gailiais. Berželius pakeičia neužaugos pušaitės. Tarp pelkės kiminių slepiasi spanguolės. Žengiant tolyn pušaitės dar sumažėja ir praretėja bei atsiveria pelkės plynės vaizdas. Įspūdinga ypač pirmą kartą einant tuo taku. Pelkės viduryje pastatyta apžvalgos aikštelė – iš keleto metrų aukščio galima apžvelgti aukštapelkę. Pasigrožėjus įspūdingu vaizdu, paklausius istorijų ir sakmių apie Plynąją, išvykos dalyviai leidosi atgal taku per pelkę. Net trumpai nulijęs šaltokas rudeniškas lietus nesugadino pakiliuos nuotaikos ir patirtų įspūdžių.

Grįždami iš kelionės po Tyrelių mišką, bibliotekininkai dėkojo miškininkams už galimybę pamatyti Tauragės miškus naujai. O miškininkai tikisi, kad bibliotekininkai supažindins visuomenę su mūsų miškuose esančiais rekreaciniais ir istoriniais objektais, kitą pavasarį vėl kartu sodinsime mišką. Gal tai taps ilgamete tradicija.

RAIMONDAS MATEMAITIS
Tauragės miškų urėdijos
viešųjų pirkimų inžinierius

Pasaulinės akcijos metu pasodinti šermukšniai

Tauragės miškų urėdijos Žalgirių gimnazija ne pirmus metus vykdo Gamtosauginių mokyklų programą, entuziastingai dalyvauja įvairiose akcijose, puoselėjančiose gamtą. Gamtosauginė veikla nelieta nepastebėta – kasmet gimnazijai įteikiama Žalioji vėliava.

Žalgirių gimnazijos gamtosaugininkai šiemet dalyvavo 10-ojoje Pasaulinėje medelių sodinimo akcijoje, kuri vyko rugsėjo 20 d., minint Tarptautinę taikos dieną. Šią akciją organizuoja ENO – virtualus mokyklų tinklas.

Pirmoji ENO medžių sodinimo diena buvo surengta 2004 m. rugsėjo 21-ąją. Nuo 2004 m. mokyklos ir organizacijos partnerės Tarptautinės taikos dienos proga sodina medelius kasmet. Kitais metais medžių sodinimo diena bus ypatinga, nes ENO švės veiklos 10-metį. Jungtinių tautų Rio+20 viršūnių susitikime ENO mokyklos įsipareigojo pasodinti 100 milijonų medžių iki 2017 m. Neužtenka išmokyti vaikus skaityti, rašyti ir skaičiuoti – švietimas turi ugdyti tarpusavio pagarbą kitiems ir

pasauliui, kuriame mes gyvename, padėti žmonėms kurti taiką visuomenę.

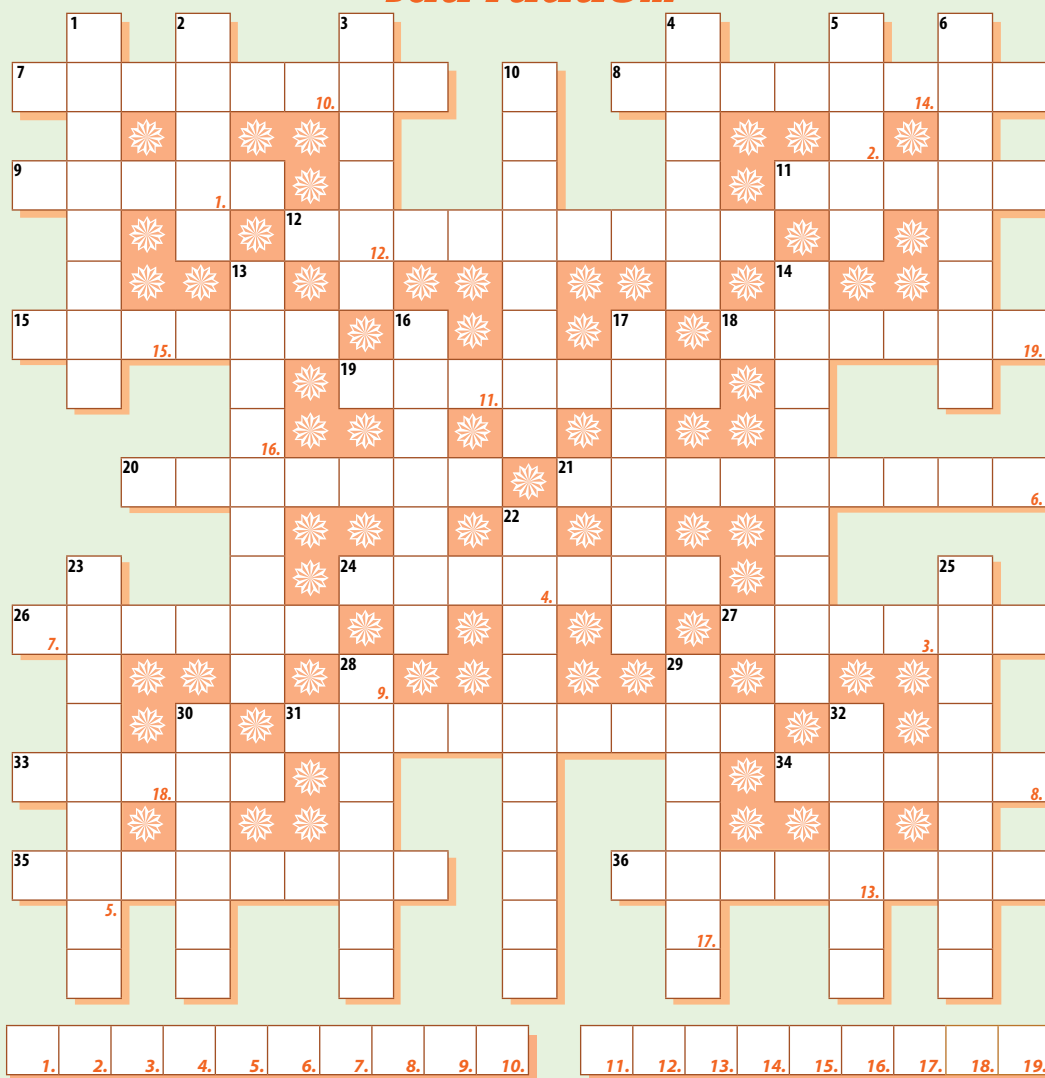
Rugsėjo 20 dieną I c klasės moksleiviai kartu su gamtosaugininkais, prisidėdami prie pasaulinės medelių sodinimo akcijos, gimnazijos teritorijoje pasodino šermukšnių, žadėdami

nuoširdžiai rūpintis sodinukais. Tikimės, kad medeliai prigis, augs, vešės ir gražiai žaliuos, o 2017 m. sunokins gausias uogų kekes.

SELVINA PEČIULIENĖ
Gamtosauginės mokyklos koordinatore,
biologijos mokytoja



Jau ruduo...



Vertikaliai:

1. Nuosėdinių šeimos nevalgomas grybas (*Cortinarius*). **2.** Dantis, skirtas maistui sugriebti ir plėšyti. **3.** Daugiametis astrinių šeimos augalas iš Afrikos, turintis daugybę šakniastiebių, užauga iki 80 cm aukščio (*Coreopsis*). **4.** Lietuvoje sparčiai nykstantis, į Lietuvos raudonąją knygą įrašytas augalas (*Lunaria*). **5.** Beržo žievės kamštinis sluoksniuotas audinys. **6.** Medis, kurio lapus paskutiniaisiais metais puola keršoji kandelė. **10.** „Burnojantis“ augalas. **13.** Šiaurinis kikelinių šeimos paukštis, Lietuvoje pasirodantis rudenį (*Carduelis*). **14.** „Debesų“ gėlė. **16.** Paukštis, kurį nesunku pažinti iš baltų juostelių sparnuose ir giesmės (*Fringilla*). **17.** Žvirblio dydžio, labai spalvingas paukštis, turintis aplink snapo pamatą raudoną juostelę, pakaušis ir kaklo šonai juodi. **22.** Gylio matuoklis. **23.** Šalmabudinių šeimos grybas – sausa budė (*Xeromphalina*). **25.** Varnų šeimos miškų paukštis baltomis dėmėmis, mėgstantis riešutus (*Nucifraga*). **28.** Sausmedinių šeimos daugiameis augalas, kilęs iš Šiaurės Amerikos, rudenį pasipuošia baltomis uogomis (*Symphoricarpos*). **29.** Daugiametis iki 30 cm aukščio sporinis visžalis augalas (*Huperzia*). **30.** Grauzikas, paplitęs pietų ir centrinės Amerikos tropinėse srityse (*Dasyprocta*). **32.** Nedidelė pelėda, vaikiško žurnalo simbolis.

Horizontaliai:

7. Ežeginių šeimos aukštas plaukuotas dvokus augalas į šuns liežuvį panašiais lapais (*Cynoglossum*). **8.** Grybas, augantis ant gyvų ir negyvų spygliuočių medžių kamienų bei kelmų, sukelia baltąjį medienos puvinį (*Climacocystis*). **9.** Duriantis augalas – piktžolė, bet ne dagys. **11.** Augalas, kuriam nuo senų laikų skiriamas ypatingas dėmesys: senovėje ji buvo laikoma vaisingumo simboliu, vėliau tapo lietuvių nuotakų vestuviniu atributu (*Myrthus*). **12.** Vienmetė, 10-60 cm aukščio žolė, pavadinta pagal Madrido botanikos sodo vedėjo pavardę (*Galinsoga*). **15.** Bailus, ilgaauasis miškų gyvūnas. **18.** Aštriadantis grauzikas, kuris miškuose pridaroma nemažai žalos. **19.** Daugiametis „lipantis“ žolinis augalas, užaugantis iki 30 cm aukščio (*Galium*). **20.** Didžiausias mūsų miškų šakotagis gyvūnas. **21.** „Liepsnojantis“ paukštelis. **24.** Kikilių šeimos paukštis, sukantis lizdus soduose, gyvatvorėse (*Acanthis*). **26.** Masalas kitaip. **27.** Iš plaukų sudarytas odos darinys, saugantis gyvūną nuo peršalimo ar perkaitimo. **31.** „Kalnų“ rūta. **33.** Lietuvoje labai retas, nykstantis, vienmetis, kartais peržiemojantis augalas, sutinkamas dirbamuose laukuose (*Agrostemma*). **34.** „Auksinis“ metų laikas. **35.** Vienas iš stambiausių vištinių mūsų miškų paukščių (*Tetrao urogallus*). **36.** Varpinių šeimos pašarinis lankų augalas (*Phalaroides*).

Sunkesni žodžiai: nuosėdis, galinsoga, čimčiakas, dryžutis, agutis, šunlielė

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę.

Atsakymus iki lapkričio 15 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt.

Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys, Vardenis Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, laukia Mocevičiaus firmos „GINALAS“ įsteigtas prizas – laikrodinis.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.





Juos paviliojo Jonavos miškai

Šiomet Jonavos miškų urėdijos veiklos metraštį papildė leidinys „Girių paviliooti“, kuriame ilgametis Jonavos miškų urėdas Vytautas Daukševičius, išeidamas į užtarnautą poilsį, remdamasis autentiškais savo ir kitų miškininkų prisiminimais, dokumentine medžiaga, ryžosi išsamiau apžvelgti urėdijos veiklos raidą, įamžinti čia dirbusius žmones, sudedant tai, kas liko nepasakyta 2003 m. leidžiant leidinį „Jonavos miškininkų darbai“ ar 2005 m. pristatant Svilonių girininkiją.

Pratarmėje Vytautas rašo, kad augant Alytaus krašte, Alovės valsčiaus Nemunaičio kaime eigulio šeimoje, iš vaikystės jam įsiminė tėvo pasakymas: „Miškininko duona nebus lengva, bet ji bus skalsi ir niekada nepabaigiama“. Tuo jis įsitikino pats, po Vilniaus miškų technikumą baigimo 1962 m. per 50 gyvenimo metų skyręs miškams, iš kurių net 45-eri pašvęsti Jonavos krašto girioms puoselėti. Rengiant šį leidinį, jam talkino plunksną valdantys jonaviečiai Vytautas Ilonis, Juozas Šalčius, praverė senas įprotis svarbesnius miškininkavimo momentus, įvykius pasižymėti užrašų knygelėse, kurios tapo darbų metraščiu. Leidinyje autoriai veda skaitytoją

Jonavos girių takais, stabtelėdami ties kiekviena girininkija, supažindindami su jos istorija, buvusiais girininkais, miškais, iš užmaršties prikeldami įdomesnius nutikimus. Pristatomos 1959-2012 m. įsimintinos Jonavos miškų urėdijai datos, dirbusių žmonių sąrašas. Pirmasis miškų ūkio direktorius dr. doc. Julius Danusevičius į pokyčius Jonavos miškuose pažvelgia mokslininko požiūriu. Kantriai, įvairiomis technologijomis želdytos vėjo pustomos 1931 m. įsteigto Gaižiūnų karinio poligono plynumos (dabar jas primena tik Dumsių girininkijoje palikta neapželdinta kopa) ar ant durpių ir žvyro klotų augančiuose Pageležių miškuose atsivėrusios karjerų daubos, veisti įvairūs bandomieji želdiniai.

Jonavos miškų ūkis įsimintinas ir daugeliui jaunų specialistų: čia jie praėjo profesinio kelio pradžios praktinį išbandymą, ypač direktoriaujant R. Jusačiui. Vieni jį sėkmingai išlaikė, pasiliko visam laikui, kiti startavo į aukštesnes pareigas; buvo ir tokių, kuriems atrodė per sunku, ir jie pasuko kitu keliu. Šią praktinės miškininkystės mokyklą teko išeiti ir V. Daukševičiui, 1968 m. sausį iš Alytaus perkeltam girininku į Santakos girininkiją, kuri tuo metu ritosi žemyn dėl darbo drausmės pažeidimų, planų nevykdymo. Kartu su sodintais miškais V. Daukševičius įaugo Jonavos žemėje. Čia sukūrė šeimą, 1974 m. neakivaizdžiai baigė LŽŪA, kopė karjeros laiptais: 1975-1990 m. dirbo vyr. miškininku, 1990 m. vasarį kolektyvas išrinko miškų urėdu (šiose pareigose dirbo iki šių metų liepos 12 d.).

Būta ir nelengvų gyvenimo tarpinių, kai Jonavos miškų ūkis priskirtas Ukmergės MŪGS, miškus aplink Jonavą džiiovino azoto trąšų pramonės teršalai, nepriklausomybės metais prasidėjo skubota miškų privatizacija, komercinės medžioklės (pvz., Liepių girininkijoje leista vokiečiui medžiotojui su žmona sumedžioti atklydusį stumbrą), vyko valdymo optimizavimas. Pvz., 1995 m. urėdijoje dirbo 380



Vytautas Daukševičius parodoje „Sprendimų ratas“

žmonių, o 2011 m. rudenį beliko 65, iš 109 specialistų – 42. Šių metų pradžioje miškų urėdijoje dirbo 66 žmonės.

Keitėsi girininkijų pavadinimai, priskirtų miškų plotai. Nuo 2002 m. urėdijoje veikia 8 girininkijos. Dabartinės Girelės girininkijos miškus anksčiau tvarkė Žeimių, Barsukynės, Liepių girininkijos, tik prisiminimuose liko ir Santakos girininkijos pavadinimas – jos miškus perėmė Upninkų girininkija. Anksčiau Svilonių girininkija vadinta Kalnėnų, Turžėnų, o Gaižiūnų – Šilasečių, Dumsių – Vadų, Pageležių – Ažuolynės, Užusalių – Būdų vardais.

Apie šiuos pokyčius leidinio autoriai pasakoja atvirai, taip, kaip buvo, paliustruodami autentiškais prabėgusio pusšimčio metų gyvenimo akimirklų nuotraukomis.

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Kryžiažodžio „Jau rugsėjis“ (išspausdinto 2013 m. Nr. 9), atsakymai:

Vertikaliai: 1. Plateivė. 2. Engra. 3. Andras. 4. Vilkas. 5. Notra. 6. Baltikas. 10. Musinukė. 13. Kregždūnė. 14. Dantažolė. 16. Dagilis. 17. Galenis. 22. Gyvašakiai. 23. Plynkežis. 25. Karetaitė. 28. Švygžda. 29. Anturis. 30. Atnaša. 32. Linėja.

Horizontaliai: 7. Plunksnė. 8. Diktonas. 9. Ašara. 11. Erika. 12. Kalviukas. 15. Svidrė. 18. Jaukas. 19. Karklas. 20. Mažūnis. 21. Česnakūnė. 24. Čivylis. 26. Bligna. 27. Gludas. 31. Žvynšaknė. 33. Skėtė. 34. Mirta. 35. Ožkarožė. 36. Erškėtis.

Atsakymas – **MIŠKININKO DIENA**



Už kryžiažodžio „Jau rugsėjis“

(išspausdinto 2013 m. Nr. 9), atsakymus UAB „Konekesko Lietuva“ įsteigtą prizą – sportinį krepšį – laimėjo **Jolanta Melėnienė**. Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616.

Klemensas Markauskas (1932 05 29 – 2013 09 30)



Eidamas 82-uosius metus, rugsėjo 30 d. mirė miškininkas Klemensas Markauskas, miškų ūkio sistemoje dirbęs 44-erius metus, iš jų 37-eri skirti Kėdainių miškams.

Velionis buvo kilęs iš Ukmergės rajono Lyduokių apylinkės Nuotekų kaimo mažžemių valstiečių šeimos. Pradinį išsilavinimą įgijęs 1939-1944 m. Nuotekų ir Lyduokių pradžios mokyklose, 1944-1952 m. mokėsi Ukmergės I-oje berniukų gimnazijoje. Besimokant 5-oje klasėje mirė tėvas... 1952 m. suėmė brolių Alfonsą, mokytoją. Sekamas buvo ir Klemensas. Susiklosčiusios gyvenimo aplinkybės vertė jį rinktis nepolitizuotą specialybę, arčiau namų. Kadangi nuo

mažens gerai pažino prie tėvų sodybos buvusį Vaizgeliškio mišką, o nuo Ukmergės arčiausiai buvo Kaunas, pasirinko LŽŪA, kur 1952-1957 m. studijavo miškininkystę. Miškininko karjerą K. Markauskas pradėjo 1957 m. rugsėjį nuo žemiausios grandies gimtinėje – Ukmergės miškų ūkio Pašilės girininkijos meistru, bet greit kilo pareigose. Dar tų pačių metų rudenį perkeltas į Kėdainių miškų ūkio Kėdainių girininkiją girininko pavaduotoju, 1958 m. žiemą paskirtas Labūnavos girininkijos girininku, nuo 1962 m. gegužės 1 d. – vyriausiuoju miškininku, 1990-1993 m. – miškų urėdo pavaduotoju.

Sulaukęs pensijos, Klemensas sukaupė profesinę patirtį perdavė jaunesniajai miškininkų kartai, 1994-1995 m. dirbdamas girininko pavaduotoju Kėdainių miškų urėdijos Josvainių girininkijoje, 1995-2001 m. – Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos Miškų kontrolės skyriaus teritorinio padalinio vyresniuoju inspektoriumi.

Velionį primins per ilgus darbo metus miškų urėdijoje įveisti miško želdiniai (1,5 tūkst. ha), nusausinti miškai (3,5 tūkst. ha), juose nutiesti keliai, Labūnavoje pastatyta girininkija, eiguva. Darbo metais Klemenso visos dienos ėjo miške su želdintojais, jaunuolynų ugdytojais, medkirčiais. Pavestus darbus pats atlikdamas sąžiningai, to reikalavo ir iš girininkų, kitų pavaldinių. Sielojosi, kad tarybiniais metais girininkas privalėjo būti devynių amatų specialistas, kad jo darbas pirmiausia vertintas pagal pagamintų kietmetrių kiekį, o ne įveistus želdinius, išaugintus sodmenis. Vyriausiasis miškininkas buvo neplynų kirtimų ir ažuolynų atkūrimo šalininkas, sielojosi, kad bendromis pastangomis sunkiai įveistus želdinius daug kur suniokojo žvėrys. Jis aktyviai dalyvavo ir kultūriniame – visuomeniniame darbe.

Amžinajam poilsui velionį palydėjome į Kėdainių kapines.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną Eleną ir kitus artimuosius.

Kėdainių miškų urėdijos darbuotojai

Algirdas Kvietkauskas (1950 11 28 – 2013 09 19)



Eidamas 63-uosius, rugsėjo 19 d. netikėtai išėjo Amžinybėn ilgametis Nemenčinės miškų urėdijos darbuotojas Algirdas Kvietkauskas, visą savo gyvenimą skyręs Rytų Lietuvos miškams.

Baigęs 1970 m. Kauno A. Kvedaro miškų technikumą, žemaitis iš Telšių rajono Rubežaičių kaimo paskirtas Nemenčinės miškų ūkio Bezdonių girininkijos girininko pavaduotoju. Po privalomos tarnybos armijoje 1972 m. A. Kvietkauskas sugrįžo į pirmąją savo darbovietę girininko pavaduotoju. Bet tų pačių metų rudenį jam pasiūlytos aukštesnės pareigos tuometiniame Vilniaus miško chemijos ūkyje, kur iki 1975 m.

dirbo inžinieriumi technologu, Lentvario bei Vilniaus miško chemijos ruošų viršininku. Vėliau iki 1989 m. jis dirbo Vilniaus miškų ūkio gamybiniame susivienijime ekonomistu, miško apsaugos ir miško miško kultūrų inžinieriumi. Neakivaizdžiai 1985 m. baigė LŽŪA Miškų ūkio fakultetą.

Nuo 1989 m. A. Kvietkauskas perėjo į Nemenčinės miškų urėdiją, kur dirbo prekybos vadybininku, nuo 2011 m. – medienos ruošos inžinieriumi, 2012 m. perėjo į Nemenčinės girininkiją girininko pavaduotoju. Šiose pareigose dirbo iki pat gyvenimo pabaigos.

A. Kvietkauskas buvo paprastas ir nuoširdus, mokantis išklausyti, padėti ir pradžiuginti kitus, turintis stiprią valią ir kantrybę, sugebantis puoselėti gamtos grožį žmogus.

Dėmesingas ir jautrus jis buvo ir šeimoje. Su žmona Honorata užaugino sūnų Marių ir dukrą Astą, sulaukė 3 anūkų. Anksti liko našliu.

Algirdas išėjo, bet ilgiems metams liko ošti jo puoselėti miškai, liko nesavanaudiška meilė žmonėms. Dėkojame likimui, kad buvome ir dirbome kartu.

Nemenčinės miškų urėdija kolektyvas

Ar gali būti jaukus ruduo?

O laidotuvės?

Paskutinė rugsėjo savaitė.

Vakar visą dieną dangų dengė juodi debesys ir pylė niūrus rudeniškas lietus.

Šiandien tarp retų juodų debesėlių šypsosi rudeninė saulė ir maloniai šildo.

Medinė Bezdonių bažnytelė. Nedidelė, ne architektūros paminklas, bet viduje – lyg pasakų namelis.

Pro langus be jokių vitražų plieskianti saulė neįmantrius medinių sienų ornamentus paverčia auksu.

Nors viskas labai kuklu, bet jauku ir šilta.

O bažnytelės vidury – saulės nutviekstas karstas. Artimieji, bičiuliai, Nemenčinės miškų urėdijos kolegos amžinybėn palydi miškininką Algį ir mano buvusį bendradarbį, bičiulį ir medžioklių bendražygį.

Nežinau, ar Algio sūnus, girininkas Marius, dėl to pasirinko medinę Bezdonių bažnytelę, bet tinkamesnę vietą atsisveikinti su miškininku, vargu, ar rasi. Medžio auksu tviskančioje šventovėje, klausantis neįmantrios dvasininko kalbos ir žiūrint į saulės spinduliuose besimaudantį paskutinį šiame pasaulyje bičiulio prieglobstį, galvoje ima dūgti minčių bitės.

Medis ir mūras. Plonytė riba tarp dviejų pasaulėžiūrų. Mūras atskiria nuo lopšio, nuo gamtos. Medis sušildo net ir paskutinę buveinę šiame pasaulyje.

Jaučiu kartėlį, Algeli. Neištėsėjau paskutinio savo pažado, duoto tau vidurvasarį. Dar kartą vakaro prieblandoje patyktoti antelių ir susėdus po to ant kelmelių nuo dūšios pasišnekėti.

Bet gal dar susitiksime...

Eugenijus Tijušas



Juozas Čibiras (1941 04 10 – 2013 10 10)



Miškininkui Juozui Čibirui, kilusiam iš Utenos rajono Strazdų kaimo, teko pažinti įvairias miškininkystės sritis. Baigęs 1960 m. Vilniaus miškų technikumą, profesinę karjerą jis pradėjo Kretingos miškų ūkyje Šernų girininkijos miško techniku, 1962-1966 m. dirbo Lenkimų girininkijos girininku. 1966 m. persikėlė į Vilniaus kraštą, įsidarbino Vilniaus miškų ūkio Gegužinės girininkijoje girininko padėjėju, 1967-1968 m. paskirtas girininku. Vėliau jį pakvietė dirbti Vilniaus

miško chemijos ūkyje inžinieriumi – ekonomistu, šias pareigas jis ėjo 1968-1974 m. Gabų darbuotoją 1974 m. perkėlė į tuometinės Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos Eksperimentinį projektavimo,

konstravimo ir technologijos biurą, vėliau tapusį valstybine miško įmone „Unksna“. Čia Juozas dirbo vadovaujančiu inžinieriumi, sektoriaus vedėju. Ypač daug miškų žinybai jis nusipelnė 1980-1994 m., dirbdamas Darbo sąlygų tyrimo laboratorijos, vėliau – serviso vedėju ir tirdamas miškų urėdijose, buvusiuose gamybiniuose padaliniuose darbų saugą, darbo sąlygas, jų gerinimo galimybes. Apie tai parengė 5 leidinius.

Likvidavus įmonę „Unksna“, nuo 1994 m. Juozui teko palikti miškų žinybą – kelerius metus jis dirbo vyresniuoju specialistu miškininku Vilniaus miesto savivaldybės Aplinkos apsaugos skyriuje, prižiūrėjo miesto želdynus.

Juozas pasižymėjo darbštumu, pareigingumu, buvo geraširdis, visuomeniškas, bendraujantis su žmonėmis, apie dešimtmetį rinktas „Unksnos“ profsąjungos komiteto pirmininku, reiškėsi meno saviveikloje, rašė į miškininkų spaudą.

Užaugino du sūnus: Rolandą ir Evaldą, tapusius verslininkais.

Amžinam poilsiui velionį palydėjome į Vilnijos Kairėnų kapines.

Gediminas Isokas

Vladas Kudulis (1947 08 15 – 2013 10 07)



*Tyliai virpa pavargusios žvakių liepsnelės,
vaško ašaros sunkios susminga į žemę.
Ir sustoja gyvenimas... Sielą taip gelia.
Atmintis seną laiką vis drumsčia, vis semia...*

Mirtis visuomet ateina nelauktai, netikėtai. Spalio 7 d. rudens lapais nuklotu keliu, palikęs didelį netekties skausmą, į Amžinybę išėjo buvęs miškininkas Vladas Kudulis. Gėla plevena artimųjų ir jį pažinojusių širdyse, tačiau ką nors pakeisti – ne mūsų jėgoms.

Vlado gyvenimas prasidėjo Joniškio rajono Žeimių kaime 1947-aisiais Žolinių dieną. Norėjo tapti miškininku ir šią svajonę įgyvendino – baigęs Endriškių aštuonmetę mokyklą, 1963-1967 m. mokėsi Kauno miškų technikume. Baigęs miškininkystės mokslus ir per vasarą padirbęs Joniškio miškų ūkio Beržėnų girininkijos

girininko padėjėju, kaip ir dauguma to meto jaunuolių, buvo pašauktas atlikti karinę tarnybą. Po poros metų grįžo atgal į gimtąjį Joniškį ir įsidarbino Joniškio girininkijoje: pradžioje dirbo girininko padėjėju, vėliau – girininku. Neakivaizdžiai studijavo miškininkystę LŽŪA.

Prieš keturias dešimtis metų Vladas įleido šaknis Pakruojo žemėje – 1973 m. perėjo dirbti prie tuometės rajono žemės ūkio valdybos įkurtos kolūkinį miškų tvarkymo grupės vyriausiuoju miškininku. Šio rajono agromiškais jis rūpinosi iki jų perdavimo miškų urėdijoms. 1992 m. perėjo dirbti į Pakruojo miškų urėdiją, paskirtas vyriausiuoju inžinieriumi, vėliau iki 2007 m. dirbo įvairiose inžinieriaus pareigose. Prisiminsime Vladą kaip kuklų, šiltą žmogų ir kartu savitą, turėjusį platų akiratį, gilų pasaulėžiūrinį suvokimą, neužsisklendusį vien profesinėje erdvėje.

Velionio žmonai Rimutei, dukrai Daivai, anūkams ir kitiems artimiesiems tariame: Jums paguoda tebus supratimas, kad laikas nenuneš į užmarštį Jo atminimo. Juk liko gerumo tiltas, jungiantis Jį mylėjusius žmones...

Pakruojo miškų urėdijos darbuotojai

Algimantas Bružas (1932 01 13 – 2013 10 13)



Po sunkios ligos šių metų spalio 13-osios vakarą užgeso ilgamečio Kretingos miškų urėdijos darbuotojo Algimanto Bružo gyvybė, palikdama didelį skausmą artimųjų ir buvusių kolegų širdyse. Jis buvo vienas iš ilgiausiai dirbusių Kretingos miškų urėdijos darbuotojų – darbo stažas 54-eri metai.

Algimantas buvo skuodiškis, nelingvai kopęs gyvenimo laiptais. Grįžęs 1953 m. iš karinės tarnybos, įsidarbino Klaipėdoje statybose, vakarais mokėsi Palangos vidurinėje mokykloje. 1957 m. vasario viduryje įsidarbino Palangos girininkijoje eiguliu. Metams bėgant keitėsi pareigos, tačiau

darbo vieta išliko ta pati. Čia Algimantas dirbo, rūpindamasis Palangos miškų būkle, jų apsauga, atsodinimu. 2003 m. paskirtas Kretingos miškų urėdijos Mokymo ir informacijos centro vedėju – šiose pareigose dirbo iki 2010 m. pabaigos.

Sąžiningai ir nuoširdžiai triūsdamas pelnė bendradarbių pagarbą, aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Sukūręs darnią šeimą su grįžusia iš tremties Viktorija, užaugino sūnų Arūną ir dukrą Virginiją, visur buvo su žmona bendražygiai: atkūrus nepriklausomybę kartu aktyviai dalyvavo tremtinių veikloje, Algimantas dainavo Palangos šaulių chore „Naglis“. Paskutiniais metais kartu su žmona ir dirbo.

Pažinojusiųjų atmintyje Algimantas išliks, kaip sąžiningas ir kruopštus bendradarbis, nuoširdus, geros nuotaikos ir jaunatviško humoro nestokojantis žmogus.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną Viktoriją, dukrą ir sūnų su šeimomis.

Kretingos miškų urėdijos darbuotojai

Su 30-uoju gimtadieniu

Lapkričio 7 d. šią sukaktį pažymintį Pakruojo miškų urėdijos miško medelyno darbininką TOMĄ KRIGELĮ, 11 d. – Tauragės miškų urėdijos Balskų girininkijos eigulį VAIDOTĄ GARBENĮ, 15 d. – Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus vyriausiąjį specialistą OVIDIJŲ GUDŽIŪNĄ, 21 d. – Šakių miškų urėdijos Gelgaudiškio girininkijos girininko pavaduotoją MANTVYDĄ MACIUKEVIČIŲ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Lapkričio 8 d. šią sukaktį pažymintį Rokiškio miškų urėdijos darbuotoją ARVYDĄ ŠČERBICKĄ, 22 d. – Kauno miškų urėdijos Padauguvos girininkijos darbininkę ŽYDRŪNĘ VYŠNIAUSKIENĘ, 23 d. – Generalinės miškų urėdijos Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyriausiąjį specialistą DAINIŲ ADŽGAUSKĄ, Panevėžio miškų urėdijos miškotvarkos inžinierių VIDĄ PETRAUSKĄ, 25 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio darbininką TOMĄ BARTKŲ, 30 d. – Raseinių miškų urėdijos Birbiliškės girininkijos girininką DARIŲ GUSTĄ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Lapkričio 1 d. šią sukaktį pažymintį Šiaulių miškų urėdijos medienos ruošos inžinierių ROBERTĄ BAZENĮ, 2 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miško genetikos išteklių skyriaus vyriausiąjį specialistą VALMANTĄ KUNDROTĄ, 4 d. – KMAI kolegijos lektorių KĘSTUTĮ OBELEVIČIŲ, 7 d. – Kretingos miškų urėdijos Grūšlaukės girininkijos girininką IGNĄ KRIPĄ, 9 d. – Aplinkos ministerijos Miškų departamento direktorių dr. VALDĄ VAIČIŪNĄ, 11 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos

lapkritį

medienos ruošos ir darbų saugos inžinierių ALGĮ LEVARAUSKĄ, 15 d. – Kretingos miškų urėdijos urėdo pavaduotoją SIGITĄ KUPŠĮ, 16 d. – Anykščių miškų urėdijos Mickūnų girininkijos eigulį KĘSTUTĮ LIŠKĄ, 18 d. – Rietavo miškų urėdijos buhalterę LIUCIJĄ TUBUTIENĘ, Zarasų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio suvirintoją ALEKSANDR JAROŠEVIČ, 23 d. – Biržų miškų urėdijos personalo inspektore ALĄ VITKEVIČIENĘ, 24 d. – Prienų miškų urėdijos Meškapievio girininkijos eigulį REMIGIJŲ LABUTĮ, Marijampolės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką VITĄ MOTŪZĄ, Mažeikių miškų urėdijos sandėlininką ANTANĄ ŠIURKŲ, 26 d. – Biržų miškų urėdijos valytoją DALINĄ SIVICKIENĘ, 27 d. – Kupiškio miškų urėdijos ekonomistę RITĄ KEMEKLIENĘ, 30 d. – Anykščių miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę ALDONĄ CESEVIČIENĘ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Lapkričio 1 d. šią sukaktį pažymintį Ukmergės miškų urėdijos buhalterę MILDĄ BARAUSKIENĘ, 3 d. – Joniškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sandėlininkę DZIDRĄ ŽALNĖRAITIENĘ, 10 d. – Veisiejų miškų urėdijos Kapčiamiesčio girininkijos girininko pavaduotoją LENĄ JASIULEVIČIENĘ, 19 d. – Biržų miškų urėdijos vairuotoją ALGIMANTĄ VERKULEVIČIŲ, 22 d. – Telšių miškų urėdijos Ubiškės girininkijos eigulį JONĄ BALNĮ.

Su 70-uoju gimtadieniu

Lapkričio 2 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Valstybinio miškotvarkos instituto bei miškų kontrolės darbuotoją ALGIMANTĄ TAMOŠAITĮ, 3 d. – buvusią ilgametę Biržų miškų urėdijos kadrų rengimo inžinierę ALVINĄ OTILIJĄ MAČIUKIENĘ, 9 d. – buvusį Šakių miškų urėdijos Šakių girininkijos eigulį VYTAUTĄ ČEBANAUSKĄ, 25 d. – Utenos miškų urėdijos vairuotoją ALGĮ MIERKĮ, 27 d. – buvusią ilgametę Šakių miškų urėdijos buhalterę ANELE DELTUVIENĘ.

Lapkričio 15 d. sukaks 75-ri buvusiam ilgamečiam Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Novos girininkijos girininkui JUOZUI ALGIMANTUI VENGRAIČIUI, 30 d. – buvusiam ilgamečiam Druskininkų miškų urėdijos urėdai ANDRIUI ADOMAVIČIUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Lapkričio 7 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Utenos miškų urėdijos darbuotoją NAPOLEONĄ RAMASLAUSKĄ, 20 d. – druskininkietį, buvusį pirmąjį atkurtos Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentą, nusipelnusį išradėją Algirdą VALAVIČIŲ, 29 d. – buvusį ilgametį Panevėžio miškų urėdijos urėdą JUOZĄ ALGIMANTĄ BURDĄ.

Lapkričio 13 d. sukaks 85-ri buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos buvusiam ilgamečiam skyriaus viršininkui, nusipelnusiam šalies miškininkui PRANUI ŠALTENIUI, 16 d. – buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos EPKT biuro buvusiai ilgametei darbuotojai BRONEI GEČIENEI, 22 d. – buvusios Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos buvusiai ilgametei darbuotojai JANINAI ŽILIONIENEI.

Naujos pareigos

Jonavos miškų urėdijoje:

ROLANDAS SKUJA, g. 1972 m., baigęs 1991 m. Kauno aukštesniąją miškų mokyklą ir 2004 m. LŽŪU Miškų fakultete miškininkystės magistro studijas, laimėjęs konkursą, 2013 m. rugsėjo 24 d. paskirtas Jonavos miškų urėdu. Prieš tai dirbo šioje miškų urėdijoje Užusalių girininkijos girininku.

Rokiškio miškų urėdijoje:

VIDMANTAS JASINEVIČIUS, dirbęs vyriausiuoju inžinieriumi, 2013 m. spalio 1 d. šalių susitarimu atleistas iš šių pareigų; KĘSTUTIS SKVARNAVIČIUS, g. 1979 m., 2013 m. spalio 1 d. paskirtas vyriausiuoju inžinieriumi. Prieš tai dirbo Obelių girininkijos girininku.

Šakių miškų urėdijoje:

POVILAS STEPONAVIČIUS, dirbęs Plokščių girininkijos girininko pavaduotoju, nuo 2013 m. rugsėjo 9 d. perkeltas Lekėčių girininkijos girininko pavaduotoju.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE SCORPION



 **KONEKESKO**

oficialus **PONSSE** atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Savanorių pr. 193,
LT-02300 Vilnius

www.ponsse.com



Dovanojame šalmą - perkant grandininį pjūklą.

Sukūrėme daugybę naujoviškų sprendimų, kad profesionalūs miško darbininkai galėtų veiksmingai dirbti. Tokia ir yra nauja 500-oji grandinių pjūklų serija. Tai gaminiai, pasižymintys įspūdingu galios ir svorio santykiu, kurių dėka įgysite ryžto susidoroti su bet kokiais iššūkiais bei neįmanomus dalykus paversti įmanomais. Akcijoje dalyvauja visi 500-osios serijos Husqvarna grandininiai pjūklai – 545/ 550XP/ 555/ 560XP. Perkant bet kurį Husqvarna 545 ar 550XP® grandininį pjūklą dovanojame šalmą "Classic", o perkant pjūklą Husqvarna 555 arba 560XP dovanojame šalmą "Functional". Akcija vyksta iki 2013.12.31 arba tol kol prekių ir dovanų bus sandėlyje. Nuolaidos nesumuojamos.

husqvarna.lt

Copyright © 2013 Husqvarna AB (publ). All rights reserved.

Kaina nuo
1999 Lt



HUSQVARNA 545

50,1 cm³, 2,5 kW, 4,9 kg, Low Vib®, Air Injection,
X-Torq®, AutoTune™.